

UNIVERZITET U SARAJEVU
FAKULTET POLITIČKIH NAUKA
ODSJEK POLITOLOGIJA
POSTDIPLOMSKI STUDIJ 4+1 EUROPSKE INTEGRACIJE

**„ISKUSTVO REPUBLIKE HRVATSKE NA PUTU
EUROATLANTSKIH INTEGRACIJA“**

- magistarski rad-

Kandidat:

Goran Masal

Broj indeksa: 36-EI/10

Mentor: Elmir Sadiković

Sarajevo, rujan 2021. godine

I. Uvod	4
II. Teorijsko-metodološki okvir	5
1. Problem istraživanja	5
2. Predmet istraživanja	5
3. Teorijska osnova istraživanja	6
4. Ciljevi istraživanja.....	6
5. Sustav hipoteza	7
<i>Generalna hipoteza.....</i>	<i>7</i>
Operacionalizacija varijabli	7
6. Vremenski plan istraživanja	8
Prvi dio	8
Teorijski osvrt na problemsko pitanje	8
1. Opredjeljenje Republike Hrvatske za integracijski proces u Europsku uniju	8
2. Integracija i integracijski procesi EU	9
3. Hrvatski naponi na putu k Europskoj uniji.....	11
Uvjeti pridruživanja Europskoj uniji	12
Drugi dio.....	15
Integracija Republike Hrvatske u NATO	15
1. Ukratko o NATO-u.....	15
2. Republika Hrvatska i NATO	16
Treći dio	21
Odnosi Republike Hrvatske i Europske unije i ispunjavanje zahtjeva.....	21
1. Počeci suradnje Hrvatske i Europske unije	21
2. Bliskost odnosa Hrvatske s Europskom unijom	21
3. Republika Hrvatska i početak pregovora s Europskom unijom	22
4. Podnošenje zahtjeva za članstvo u Europskoj uniji.....	23
5. Instrumenti pristupne strategije	24
6. Tijek pregovora o pristupanju.....	26
7. Poglavlja pregovaranja na putu u EU	27
8. Otpočinjanje pregovora	27
9. Postupak i zaključivanje poglavlja Republike Hrvatske	28

10. Izvještaji o napretku pregovora s Europskom unijom	35
11. Napredak u vršenju reformi	37
11. Prikaz ostvarenja rezultata Republike Hrvatske u procesu približavanja EU	44
Četvrti dio	60
Ispunjavanje kriterija - zatvaranje pregovora o pristupanju s Europskom unijom	60
1. Pristupanje u punopravno članstvo	60
2. Republika Hrvatska okončala pregovore o pristupanju s EU	63
3. Europska unija – bolje ili lošije rješenje za Republiku Hrvatsku	64
4. Negativne konotacije pristupanja EU	65
5. Pristupanje Republike Hrvatske Europskoj uniji	66
Peti dio	67
Budućnost primjene iskustava Republike Hrvatske za integracijski proces Bosne i Hercegovine u Europsku uniju	67
1. Pristupanje Republike Hrvatske Europskoj uniji - utjecaj na Bosnu i Hercegovinu	67
2. Vanjskotrgovinska razmjena Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske prije članstva u Europskoj uniji	69
3. Posljedice pristupanja Republike Hrvatske u Europsku uniju na vanjskotrgovinsku razmjenu između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske	69
Zaključak	73
Literatura	75

I. Uvod

Europska unija je gospodarska, politička, nadnacionalna organizacija 27 europskih država čiji počeci nastanka sežu od 1951. godine, nastankom Europske zajednice za ugljen i čelik (eng. *European Coal and Steel Community*), koju su osnovale Francuska, Savezna Republika Njemačka i države Beneluxa. Navedene zemlje su 1957. godine, osnovale Europsku ekonomsku zajednicu (eng. *European Economic Community*) radi uspostavljanja zajedničkog tržišta i usklađivanja ekonomskih politika. Ugovor iz Maastrichta iz 1992. godine, (stupio na snagu 1993. godine) predstavlja pravni temelj za uspostavljanje današnje Europske unije. Promicanje mira, jamstvo slobode, sigurnosti, pravde, poštovanje osnovnih principa demokracije, ljudskih prava, vladavine zakona i tržišne ekonomije predstavljaju ciljeve i vrijednosti na kojima se zasniva postojanje zemalja članica Europske unije, a sadržani su u Ugovoru iz Lisabona i Povelji Europske unije o temeljnim pravima. Svaka europska država koja počiva na navedenim ciljevima i vrijednostima može podnijeti zahtjev za članstvo u Europsku uniju, uz ispunjene političkih, gospodarskih i pravnih kriterija, tzv. Kopenhagenskih kriterija iz 1993. godine. Za članstvo u Europskoj uniji država mora ispuniti i administrativne tzv. madridske kriterije, kao i dodatne uvjete za države Procesu stabilizacije i pridruživanja.

Magistarski rad *Iskustva Republike Hrvatske na putu euroatlantskih integracija* opisuje kompletan proces pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, od samih početaka suradnje, podnošenje zahtjeva za članstvo, otpočinjanja pregovora, poglavlja pregovora, pa sve do zatvaranja pregovora i pristupanja Europskoj uniji.

Prvi dio rada govori o opredjeljenju Republike Hrvatske za integracijski proces u Europsku uniju. Sami počeci sežu od 1999. godine, kada je Europska komisija predložila stvaranje procesa stabilizacije i pridruživanja za pojedine zemlje jugoistočne Europe, među kojima je bila i Republika Hrvatska. Postupno prilagođavajući svoje zakonodavstvo zakonodavstvu Europske unije, Republika Hrvatska je uspješno ispunjavala zadatke i ciljeve u procesu približavanja Europskoj uniji.

Drugi dio rada posvećen je pristupanju Republike Hrvatske u NATO. Samim članstvom u NATO-u ostvaren je jedan od najvećih vanjskopolitičkih, sigurnosnih i nacionalnih interesa te zemlje.

U trećem dijelu rada prikazan je cjelokupan integracijski proces Republike Hrvatske u Europsku uniju, od samih početaka suradnje Republike Hrvatske i Europske unije, podnošenja zahtjeva za članstvo, tjeka pregovora pa sve do zaključivanja pregovora.

Četvrti dio rada sadrži prikaz i informacije na koji način je Republika Hrvatska uspješno okončala pregovore o pristupanju u Europsku uniju i pristupila u punopravno članstvo.

U završnom petom dijelu rada namjera je da se prikaže koja iskustva Bosna i Hercegovina može primijeniti od integriranja Republike Hrvatske u Europsku uniju. Ulazak susjedne države u Europsku uniju je imao negativnih konsekvenci s aspekta trgovine između ove dvije zemlje, ali se može pozitivno odraziti na budući integracijski proces Bosne i Hercegovine u Europsku uniju.

U ovom magistarskom radu nastojalo se doprinijeti boljem razumijevanju procesa europskih integracija, što može poslužiti i kao vodič za Bosnu i Hercegovinu pred kojom stoji jedini put, a to je punopravno članstvo u Europsku uniju.

II. Teorijsko-metodološki okvir

1. Problem istraživanja

Temeljni problem ovog rada je prezentiranje iskustava Republike Hrvatske na putu euroatlantskih integracija i problema s kojim se ta zemlja suočavala sve do stjecanja punopravnog članstva u Europskoj uniji. Posebna pažnja u ovom radu je posvećena mogućnostima primjene iskustava Republike Hrvatske za integraciju Bosne i Hercegovine u Europsku uniju i koja pozitivna iskustva Bosna i Hercegovina može iskoristiti iz integracije Republike Hrvatske u Europsku uniju?

2. Predmet istraživanja

I predmet istraživanja jest iskustvo Republike Hrvatske na putu euroatlantskih integracija. Proces integracije ne predstavlja sam sebi svrhu, već integrativni proces koji treba donijeti određene struje koje će rezultirati boljim performansama jedne zemlje u svim segmentima njezina funkcioniranja. Predmet proučavanja ovog magistarskog rada je iskustvo Republike Hrvatske na putu euroatlantskih integracija. Namjena ovog magistarskog rada je, prvenstveno, da pruži odgovore, a u vezi s integriranjem Republike Hrvatske u Europsku uniju, odnosno da

prikaže koja iskustva Bosna i Hercegovina može primijeniti iz integriranja Republike Hrvatske u Europsku uniju.

3. Teorijska osnova istraživanja

Teorijska osnova bazira se na sveukupnoj građi nastaloj u procesu pridruživanja Republike Hrvatske Europskoj uniji. Aktualne teorije međunarodnih ekonomskih integracija predstavljaju samo jedan dio u nizu stavova o aktualnostima međunarodne ekonomije, o učincima povezivanja nacionalnih gospodarstava na međunarodnu razmjenu u cjelini, na pojedine zemlje i na njihov ukupni ekonomski položaj i razvoj, o pozitivnim i negativnim učincima međudržavnog povezivanja na zemlje izvan tih integracija, o odrazu tih procesa na međunarodnu ekonomiju i o analizi političkih ciljeva koji se integracijama nastoje ostvariti.¹ Naravno, koristeći i analizu sadržaja, dat je uvid u neke segmente samog procesa integracija, a koje nisu bile mnogo poznate javnosti do sada. Osim ovog dijela, dan je i osvrt na teorijsko-akademska razmatranja. Naime, spomenute su i definirane razne struje i pravci, a među ostalim, bavilo se konkretnije u dva pravca.

4. Ciljevi istraživanja

Znanstveni ciljevi

Znanstveni cilj bio bi spoznati istinu i zakonitosti, perspektive u okviru teme te teorijski iskazati njezine komparativne prednosti i sve benefite koji bi mogli biti ostvareni pravilnom implementacijom znanja i vještina u cilju razvoja vlastitih kapaciteta i saznanja u smislu uočavanja pozitivnih i negativnih tendencija u tijeku pridruživanja Republike Hrvatske punopravnom članstvu u Europskoj uniji. Taj bi znanstveni cilj rezultirao i boljim spremnostima na kvalitetan odgovor, preduprjeđenjem eventualnih prijetnji Bosni i Hercegovini u procesu pridruživanja, ali i nastojanjima kako bi prikazao stvarnu sliku dosadašnjeg stanja. Teorijski doprinos i saznanja u ovom radu prvi su korak prema praktičnim vještinama i njihovim razvojem u stvarnom svijetu. Teorijski bi se poduprijela istraživanja i razmišljanja na tom fonu.

---

¹Brkić, L. (1995). Teorije međunarodne ekonomske integracije, Gordon, Zagreb.

Društveni ciljevi

Društveni cilj je uočavanje i prezentacija niza društvenih benefita za samu državu i njezine građane. Ako ovaj rad da dobru teorijsku osnovu i smjernice za unaprjeđenje postojećeg stanja u Bosni i Hercegovini, stečene na temelju iskustava Republike Hrvatske, onda se s dobro razvijenom postojećom infrastrukturom može očekivati, ali i ostvariti evidentan napredak na tom planu. Same druge društvene koristi su mnogostruke, a među najvažnije spadaju koraci naprijed k povećanju napora da se u našoj državi napravi kvalitetan okvir za brzu implementaciju koja vodi Bosnu i Hercegovinu k Europskoj uniji. Multidisciplinarni pristup, koji paralelno zatvara sva poglavlja, vodi Bosnu i Hercegovinu k europskim integracijama, a sve na iskustvu susjedne zemlje – Republike Hrvatske. Cilj je istražiti i predstaviti kapacitete koji bi mogli biti angažirani u implementaciji budućih planova koji bi vodili društvo k povećanju sigurnosti i blagostanja.

5. Sustav hipoteza

Generalna hipoteza

Republika Hrvatska je uspješno provela proces postsocijalističke tranzicije i integracije u Europsku uniju i NATO.

Pomoćne hipoteze su:

- H1: Pristupanje R. Hrvatske EU-u nije opravdalo očekivanja građana/građanki.
- H2: Proces integracije R. Hrvatske u Europsku uniju je poboljšao konkurentnost zemlje na međunarodnom planu.
- H3: Pristupanje u EU i NATO značajno je promijenilo cjelokupnu poziciju Republike Hrvatske na prostoru Zapadnog Balkana.

Operacionalizacija varijabli

Operacionalizacija varijabli neophodna je radi mjerenja i dokazivanja hipoteza, kao što će se vidjeti u empirijskom dijelu, pa je stoga bilo neophodno izvesti i indikatore.

<i>Hipoteze</i>	<i>Zavisna varijabla</i>	<i>Nezavisna varijabla</i>
<i>H1</i>	Pristupanje EU	Očekivanja građana/građanki (nezadovoljstvo)
<i>H2</i>	Integracija RH u EU	Poboljšanje konkurentnosti na međunarodnom planu
<i>H3</i>	Pristupanje RH u EU	Promjena pozicije RH na prostoru Zapadnog Balkana

Tablica 1. Operacionalizacija varijabli iz metodološkog dijela

Metode i tehnike koje će se koristiti su:

- analiza sadržaja;
- komparativna metoda;
- kvalitativna i kvantitativna analiza;
- historijska metoda.

6. Vremenski plan istraživanja

Vremenski plan istraživanja podrazumijeva razdoblje od 1999. do 2013. godine.

Prvi dio

Teorijski osvrt na problemsko pitanje

1. Opredjeljenje Republike Hrvatske za integracijski proces u Europsku uniju

Proces integracije ne predstavlja sam sebi svrhu, već integrativni proces treba donijeti određene struje koje će rezultirati boljim performansama jedne zemlje u svim ili skoro svim segmentima njezina funkcioniranja. Predmet proučavanja ovog magistarskog rada je iskustvo Republike Hrvatske na putu euroatlantskih integracija. Namjera ovog magistarskog rada prvenstveno je da pruži odgovore, a u vezi s integriranjem Republike Hrvatske u Europsku uniju cilj je na sistematski i sveobuhvatan način te na osnovu empirijskih činjenica prikazati sliku procesa pridruživanja Republike Hrvatske u Europsku uniju i na koji način Bosna i

Hercegovina može primijeniti iskustva susjedne zemlje od njezina integriranja u Europsku uniju.

2. Integracija i integracijski procesi EU

Aktualne teorije međunarodnih ekonomskih integracija predstavljaju samo jedan dio u nizu stavova o aktualnostima međunarodne ekonomije, o učincima povezivanja nacionalnih gospodarstava na međunarodnu razmjenu u cjelini, na pojedine zemlje i na njihov ukupni ekonomski položaj i razvoj, o pozitivnim i negativnim učincima međudržavnog povezivanja na zemlje izvan tih integracija, o odrazu tih procesa na međunarodnu ekonomiju i o analizi političkih ciljeva koji se integracijama nastoje ostvariti.² Teoretičari koji se bave međunarodnim ekonomskim integracijama dijele se obično na liberaliste i institucionaliste. Liberalisti smatraju da se uz pomoć tržišnih mehanizama uklanjaju umjetne (carinske i necarinske) prepreke odnosno barijere slobodnoj trgovini, u ekonomskom smislu to znači eliminiranje nacionalne granice, uspostavljanje jedinstvenih uvjeta privređivanja i ostvarenje uvjeta za uspostavu ekonomskih integracija i za integraciju tržišta i tržišnih cijena. Među glavne predstavnike liberalističke škole ubrajamo sljedeće liberaliste: Viner J. E., Meade R. Lipsey, Haberler W. Roepke, B. Balassa i drugi.³

Asimetrična shvaćanja od liberalista imaju institucionalisti koji tvrde da se reprodukcija ne može odvijati na bazi liberalističkih načela jer se tržište ne može proširiti liberalizacijom, već planiranjem i programiranjem, a ciljevi se mogu postići općom politikom gospodarskog razvoja.

Prema njima, institucionalisti su nehomogena skupina teoretičara koju još čine:

- protekcionisti (P. Streeten K. W., Rothschild T., Scitovsky i J. Bhagwati), koji naglašavaju važnost regionalne zaštite nacionalnih ekonomija, i
- dirižisti (J. Tinbergen i G. Myrdal), koji u integracijama vide regionalno proširenje uloge države u međunarodnim ekonomskim odnosima.⁴

---

²Brkić, L.(1995). Teorije međunarodne ekonomske integracije, Gordon, Zagreb.

³ Jović, I. i Kesner-Škreb, M., 2006. "Reforma državnih potpora u Hrvatskoj" u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: izazovi sudjelovanja*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert.

⁴ Maršić, T., 2006. "Brzo pristupanje ili dobro zastupanje? Procjena iskustva pregovora" u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: izazovi sudjelovanja*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert.

Usljed pete faze proširenja, koja se desila u svibnju 2004. godine, uspješno je okončan višegodišnji postupak uključivanja u Europsku uniju deset novih država članica. Međutim, proces integracije nije završen, pa se u idućim godinama očekuju i nova proširenja na države koje su danas još u statusu kandidata za članstvo u Europskoj uniji ili na putu prema njemu. Republika Hrvatska je kroz svoj put prema Europskoj uniji završila etapu dobivanja mišljenja Europske komisije o svom zahtjevu za punopravno članstvo u Europskoj uniji objavljivanjem pozitivnog mišljenja još 20. travnja 2004. godine.⁵

U skladu s procedurom, Republici Hrvatskoj je to otvorilo mogućnost dobivanja službenog statusa kandidata za punopravno članstvo u Europskoj uniji te perspektivu započinjanja pregovora o pristupanju. Dobivanju mišljenja Europske komisije prethodili su mnogobrojni prethodni koraci, ukratko opisani u sljedećoj kronologiji odnosa između Republike Hrvatske i Europske unije:

Same relacije i odnosi Republike Hrvatske i Europske unije počeli su se razvijati, u pravom smislu te riječi, međunarodnim priznanjem Republike Hrvatske kao nezavisne i suverene države nakon 15. siječnja 1992. godine. Uzajamni trgovinski odnosi uređivani su unilateralnim odredbama Vijeća ministara tadašnje Europske zajednice (kasnije Vijeća ministara Europske unije), i to na način da je u razdoblju od 1992. do 2001. godine Vijeće redovito, početkom svake godine, obnavljalo dodjelu autonomnih trgovinskih povlastica Republici Hrvatskoj.⁶ Republika Hrvatska je 1995. godine nakratko uključena u program Phare, a u 1997. godini Vijeće ministara EU-a odredilo je političke i ekonomske uvjete za razvoj bilateralnih odnosa s Republikom Hrvatskom.

Europska komisija 1999. godine predlaže stvaranje Procesu stabilizacije i pridruživanja za pet država jugoistočne Europe, među njima i Republiku Hrvatsku, kao strategiju Europske unije za razvoj odnosa s tim državama.⁷ Proces stabilizacije i pridruživanja uključuje, među ostalim, Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, kao novu generaciju sporazuma o pridruživanju, razvoj postojećih gospodarskih i trgovinskih odnosa te razvoj gospodarske i financijske pomoći. Nakon toga, na Zagrebačkom *summitu* (sastanku šefova država ili vlada država članica Europske unije i država jugoistočne Europe), u studenom 2000. godine,

---

⁵ R. Ben 2000, *Theories of European Integration*, Palgrave Macmillan.

⁶ Određeni odnosi uspostavljeni su i ranije: putem Sporazuma o suradnji s bivšom Jugoslavijom, sklopljenim 1980. godine, Republika Hrvatska je, kao jedna od republika bivše države, imala svojevrstne institucionalne odnose s tadašnjom Europskom zajednicom. Ovaj je sporazum ukinut odlukom Vijeća ministara Europske zajednice 25. studenog 1991. godine.

⁷ Ott, K., 2004. "Pridruživanje Evropskoj uniji: izazovi institucionalnih prilagodbi" [online] u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: izazovi institucionalnih prilagodbi*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert, 1-18. Dostupno na: <http://www.ijf.hr/Eu2/Ott.pdf>.

otvoreni su pregovori Europske unije s Republikom Hrvatskom o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju (SSP), koji su uspješno okončani potpisivanjem ovog sporazuma 29. listopada 2001. godine, u Luxembourg. Time je Republika Hrvatska prvi put stupila u ugovorne odnose s Europskom unijom, ali i preuzela obvezu sveobuhvatnih prilagodbi svog političkog, gospodarskog i pravnog sustava Europske unije. U isto vrijeme potpisan je i Privremeni sporazum, kojim su uređena trgovinska i s njima povezana pitanja te određene prometne i carinske odredbe iz SSP-a, a koji je na snazi do stupanja na snagu SSP-a.⁸

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju stupa na snagu kad ga ratificiraju sve države članice Europske unije, što je njih 13 već tada i učinilo. Europska unija je u prosincu 2000. godine, uspostavila program CARDS (program financijske pomoći u vezi s obnovom, razvojem i stabilizacijom), gdje je Republika Hrvatska korisnica i iz kojeg joj je, za razdoblje od 2001. do 2004. godine, dodijeljeno 255 milijuna eura. Osim toga, Republika Hrvatska sudjeluje i u regionalnim projektima, financiranim iz programa CARDS, ukupne vrijednosti 104 milijuna eura.⁹

3. Hrvatski naponi na putu k Europskoj uniji

Provođenjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, kao i drugih mjera, Republika Hrvatska je ubrzanim tempom prilagođavala svoje zakonodavstvo zakonodavstvu Europske unije, tj. usvajala je europske standarde u mnogim područjima, od funkcioniranja pravne države i gospodarstva do uprave. Stvarni napredak tog procesa prilagođavanja bio je brži od onog zacrtanog samim Sporazumom, prema kojem je za ispunjenje svih obveza iz Sporazuma određen rok od šest godina nakon njegova stupanja na snagu. Vođenje tog opsežnog posla razrađeno je u Nacionalnom programu Republike Hrvatske, a u svrhu pridruživanja Europskoj uniji, kojim se, na godišnjoj razini, objedinjuju svi ciljevi i zadaće Republike Hrvatske u provođenju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, ali i procesu daljnjeg približavanja Europskoj uniji. Sljedeći značajan korak u svom približavanju Europskoj uniji Republika Hrvatska je napravila podnošenjem zahtjeva za punopravno članstvo u Europskoj uniji 21.

---

⁸ Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske, internetska stranica:

[http://www.mvep.hr/en/foreign-politics/multilateral-relationships/european-union-\(eu\)/the-zagreb-process/](http://www.mvep.hr/en/foreign-politics/multilateral-relationships/european-union-(eu)/the-zagreb-process/)

⁹ Vidas, D., 2006. "O zaštiti osobito osjetljivih europskih mora i potrebi regionalne suradnje u Jadranskom moru" u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: izazovi sudjelovanja*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert.

veljače 2003. godine, u Ateni. Zahtjev je u veoma kratkom roku (za manje od dva mjeseca) nakon podnošenja upućen u proceduru izrade mišljenja o zahtjevu za članstvo.¹⁰

U skladu s procedurom, Republici Hrvatskoj je u siječnju 2003. godine, upućen Upitnik Europske komisije, odnosno dokument od 4.560 pitanja iz različitih područja funkcioniranja države, institucija, gospodarstva i sl. Odgovori na Upitnik svojevrsna su slika stanja u državi podnositeljici zahtjeva za članstvo u Europskoj uniji, a sastavljanje tih odgovora predstavlja vrlo opsežan posao, koji je cjelokupna državna uprava Republike Hrvatske, u koordinaciji Ministarstva europskih integracija, završila u traženom roku od tri mjeseca. Nakon što je Republika Hrvatska u listopadu 2003. godine, Europskoj komisiji uputila odgovore na Upitnik, Komisija je pristupila izradi mišljenja o hrvatskom zahtjevu za članstvo. Kao što je ranije navedeno, Europska komisija je donijela pozitivno mišljenje, što je tada Republici Hrvatskoj otvorilo mogućnost stjecanja statusa kandidata za članstvo u Europskoj uniji. To znači, s jedne strane, perspektivu otvaranja pregovora s Europskom unijom o punopravnom članstvu, te, s druge strane, mogućnost korištenja pretpristupnih programa pomoći, kao i drugih fondova, kojima Europska unija pruža financijsku i tehničku podršku prilagođavanjima koja država kandidatkinja provodi s ciljem priprema za punopravno članstvo u Europskoj uniji.¹¹

Uvjeti pridruživanja Europskoj uniji

Od samog početka procesa integracija u Europi, tijekom kojeg je osnovana Europska unija u svom sadašnjem obliku, postojala je mogućnost da svaka europska država zatraži pristupanje u Europsku uniju. S vremenom je Europska unija preciznije definirala uvjete koje moraju ispunjavati kandidati za članstvo, tako prema članku 49. Ugovora o Europskoj uniji, koji danas uređuje to pitanje, zahtjev za članstvo može podnijeti svaka europska država čije uređenje počiva na načelima slobode, demokracije, poštovanja ljudskih prava i temeljnih sloboda te vladavine prava.

Na sastanku Europskog vijeća u Kopenhagenu, održanom u lipnju 1993. godine, postavljena su tri kriterija (tzv. Kriteriji iz Kopenhagena), koje svi budući kandidati moraju ispunjavati prije primanja u punopravno članstvo Europske unije.

---

¹⁰ Cuculič, J., Faulend, M., Šošić, V., 2004, „Fiskalni aspekti pridruživanja: Možemo li u Evropsku uniju sa proračunskim deficitom?“, in: Ott, K. (ur.), Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: Izazovi institucionalnih prilagodbi, Institut za javne finansije Friedrich Ebert Stiftung, Zagreb

¹¹ Štulhofer, A., 2006. „Euroskepticizam u Hrvatskoj: s onu stranu racionalnosti?“ u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: izazovi sudjelovanja*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert.

*Kriteriji koje treba ispuniti kako bi jedna zemlja postala članicom Europske unije navedeni su redoslijedom:*¹²

1. Politički: stabilnost institucija koje osiguravaju demokraciju, vladavinu prava, poštovanje ljudskih prava i prava manjina i prihvaćanje političkih ciljeva Unije;
2. Ekonomski: postojanje djelotvornog tržišnog gospodarstva te sposobnost tržišnih faktora da se nose s konkurentskim pritiscima i tržišnim zakonitostima unutar Europske unije;
3. Pravni: usvajanje cjelokupne pravne stečevine Europske unije (franc. *acquis communautaire*).¹³

Međutim, vrlo brzo se pokazalo da je neophodno postaviti još jedan kriterij. Naime, iako je prihvaćanje pravne stečevine Europske unije važno, još je možda preče osigurati njegovo učinkovito provođenje i primjenu kroz odgovarajuće administrativno uređenje. Stoga je već na sastanku Europskog vijeća u Madridu, u prosincu 1995. godine, zaključeno da provedbu svih reformi (političkih, ekonomskih i pravnih) nužno mora pratiti i odgovarajuće administrativno uređenje.

Tako je u Madridu postavljen četvrti kriterij kao preduvjet za članstvo:

4. Administrativni: prilagođavanje odgovarajućih administrativnih struktura s ciljem osiguravanja uvjeta za postupnu i skladnu integraciju (kao što su jačanje administrativne sposobnosti, stvaranje učinkovitog sustava državne uprave s ciljem osiguravanja učinkovitog procesa usvajanja i provedbe pravne stečevine Europske unije).¹⁴

Smatra se, kada je riječ o članstvu u Europskoj uniji, da će biti najvažnije pitanje učinkovitosti, odnosno pitanje efikasnosti hrvatske javne uprave jer će tada, osim hrvatskih građana, i svi građani Europske unije željeti znati kako se troši novac koji su oni dali novim članicama.

---

¹³ Eur-Lex, internetska stranica: https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/accession_criteria_copenhagen.html?locale=hr

¹⁴ Ott, K., 2003. "Pridruživanje Evropskoj uniji" u: K. Ott, ur. Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: izazovi ekonomske i pravne prilagodbe. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert.

Perspektiva članstva u Europskoj uniji pokazala se kao veoma snažan poticaj već započetim reformama i pokretačem novih sveobuhvatnih prilagođavanja u tranzicijskom razdoblju. Iako se radi o skupom i dugotrajnom procesu, koji zadire u gotovo sva područja djelovanja država kandidatkinja, proces pridruživanja Europskoj uniji općenito je imao povoljan utjecaj na države kandidatkinje. Nedostatak pozicije Republike Hrvatske u odnosu na države koje su pristupni posao odradile u prijašnjim godinama u bitnome jedino je u ekonomskoj situaciji, gdje je gospodarska kriza devastirala ekonomije zemalja Europske unije, kao što i Republika Hrvatska trpi njezine posljedice. U krizi se iskristaliziraju sva „osjetila“, ali modeli, procedure, kriteriji primjenjivali su se u pretpristupnim pregovorima i s drugim zemljama prije Republike Hrvatske, tako da Republika Hrvatska nije izuzetak, a u procesu pregovaranja o članstvu napredak svake države u ispunjavanju kriterija procjenjivan je na temelju njezina individualnog napretka.¹⁵

Nakon analitičkog pregleda hrvatskog zakonodavstva, a koji je već davno završen, u listopadu 2006. godine, i uvida u to koja područja zakonodavstva treba prilagoditi zakonodavstvu Europske unije, otvoreni su pregovori o pojedinim poglavljima, čime je započela sadržajna faza pregovora o uvjetima pod kojima će država kandidatkinja prihvatiti, primijeniti i provesti pravnu stečevinu Europske unije u odgovarajućem poglavlju.

Od ukupno 35 poglavlja (pregovaračkih) na poslove Državnog inspektorata utječu prilagođavanja zakonodavstva u poglavljima:¹⁶

- 1. Sloboda kretanja roba,
- 7. Pravo intelektualnog vlasništva,
- 19. Socijalna politika i zapošljavanje,
- 28. Zaštita potrošača i zdravlja.

Nacionalna Strategija za primjenu pravne stečevine u području slobodnog kretanja roba i aktivnosti kojim će se zakonodavstvo Republike Hrvatske u potpunosti uskladiti sa zakonodavstvom Europske zajednice iz studenog 2007. godine, obuhvatila je one proizvodne sektore (svi proizvodi tehničke naravi) koji su na razini Europske unije harmonizirani (direktive Novog i općeg pristupa, direktive Starog pristupa). Sva središnja tijela državne

---

¹⁵ D. Weigall and P. Stirk, 1992, *The Origins and Development of the European Community*, Leicester: Leicester University Press,

¹⁶ Ott, K., 2003. "Pridruživanje Europskoj uniji" u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Europskoj uniji: izazovi ekonomske i pravne prilagodbe*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert.

uprave, institucije za infrastrukturu kvalitete i Državni inspektorat bili su uključeni u provedbu i realizaciju mjere iz tog dokumenta. Nadzor nad tržištem predstavlja jedno od područja (uz poslove normizacije, akreditacije, mjeriteljstva i ocjenjivanja sukladnosti) koje direktno utječe na slobodu kretanja roba na tržištu, pa je procjenjivanje da li Republika Hrvatska raspolaže zadovoljavajućim administrativnim kapacitetima za ispravnu primjenu i provedbu zakonodavstva u tim područjima bilo ključno.¹⁷

Za Državni inspektorat, kao jednu od institucija infrastrukture nadzora, učinak tih prilagođavanja je vidljiv i prije punopravnog članstva. Objektivno su procijenjene ovlasti Državnog inspektorata u provođenju propisa, jasno i precizno su definirane konkretne zadaće s ciljevima i rokovima, usklađeni propisi u određenim su područjima nadležnosti povećali učinkovitost inspeksijskih nadzora, dobivena je pomoć stručnjaka, omogućeno stručno osposobljavanje i usavršavanje inspektora, poboljšana opremljenost (posebno IT opremom).

Drugi dio

Integracija Republike Hrvatske u NATO

1. Ukratko o NATO-u

NATO (eng. *The North Atlantic Treaty Organization*) je vojno-politički savez osnovan 1949. godine, od strane 12 država. Sve odluke NATO-a donose se konsenzusom. Organizacijska struktura NATO-a je podijeljena na dva dijela: civilni i vojni. Civilna struktura sastoji se od Sjevernoatlantskog vijeća, glavnog tajnika i međunarodnog osoblja.

Sjevernoatlantsko vijeće najvažnije je tijelo NATO-a i sastoji se od predstavnika svih država članica na razini veleposlanika, ministara, šefova država i vlada. Glavni zadaci Sjevernoatlantskog vijeća su izrade smjernica vojne politike država članica, ocjenjivanje provođenja politika, donošenje odluka o djelovanju vojnih organa, dodjeljivanje zadaća s obzirom na razmjere naoružanja na godišnjoj razini i određivanje visine troškova kojim

---

¹⁷ Leppee Fraize, P., 2006. "Komuniciranje Evrope: izazovi evropeizacije komunikacije" u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: izazovi sudjelovanja*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert.

pojedine zemlje sudjeluju u vojnoj infrastrukturi. Glavni tajnik NATO-a predsjedava Sjevernoatlantskim vijećem i glavni je glasnogovornik NATO-a u javnosti u ime svih zemalja članica. Međunarodno osoblje je zaduženo za pružanje savjeta, slijedi odluke NATO-ova odbora, podržava rad nacionalnih izaslanstava u glavnom sjedištu NATO-a. Međunarodno osoblje čine zaposlenici iz zemalja članica koje zapošljava NATO ili ih šalju njihove vlade. Glavno tijelo vojne strukture je Vojni odbor, koji čine visoki vojni dužnosnici.¹⁸

Osnovni zadatak NATO-a je političkim i vojnim sredstvima osigurati mir i sigurnost unutar članica NATO-a. Kada se govori o političkim sredstvima, treba istaknuti da NATO promovira demokratske vrijednosti i suradnju oko sigurnosnih i vojnih pitanja u cilju sprječavanja eventualnog konflikta. U slučaju da diplomatski naponi posvećeni mirnom rješavanju sporova ne urode plodom tada se upravljanje krizom provodi vojnim snagama. Prema članku 5. Washingtonskog sporazuma oružani napad na jednu ili više država članica predstavlja napad na sve države članice.¹⁹ NATO danas ima 30 država članica.²⁰

2. Republika Hrvatska i NATO

Sami počeci odnosa Republike Hrvatske i NATO-a sežu od 2000. godine, kada Republika Hrvatska ulazi u program Partnerstva za mir²¹. Samim članstvom u Partnerstvu za mir dobivene su veće mogućnosti suradnje s NATO-om i pojedinačnim zemljama članicama. Neki od zahtjeva koji su među ostalim postavljeni pred Republiku Hrvatsku članstvom u Partnerstvu za mir su stabiliziranje gospodarske situacije te jačanje obrambene, sigurnosne i vojne strukture. Godinu dana kasnije Republika Hrvatska je dobila svog prvog veleposlanika u NATO-u i osnovana je hrvatska Misija pri NATO-u. Dobivanjem poziva za sudjelovanje u Akcijskom planu za članstvo u NATO-u (MAP) 2002. godine, te predajom Godišnjeg nacionalnog plana (ANP) Republika Hrvatska je napravila važan korak prema članstvu u NATO-u.

Na putu Republike Hrvatske u NATO percepcija javnosti je varirala iz godine u godinu. Tako je na primjer potpora članstvu u NATO-u počela opadati tijekom 2003. godine, dok je 2006. godine, potpora javnog mnijenja za članstvo u NATO-u bila oko 40 %. Početkom 2008.

---

¹⁸ Službena internetska stranica NATO-a: https://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_52044.htm

¹⁹ Članak 5. Washingtonskog sporazuma, internetska stranica: https://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_17120.htm

²⁰ Službena internetska stranica NATO-a: https://www.nato.int/cps/en/natohq/nato_countries.htm

²¹ U Firenci 25. svibnja 2000. godine, Republika Hrvatska je postala 26. članica Partnerstva za mir.

godine, potpora javnosti dosegla je veću razinu na što je najviše utjecao izravan poziv za članstvo u NATO-u 2008. godine.

Ispunivši kriterije za članstvo²² Republika Hrvatska je na summitu u Bukureštu u travnju 2008. godine, dobila poziv za članstvo u NATO-u. Prihvativši poziv za članstvo, ispunjen je jedan od najvećih vanjskopolitičkih ciljeva te zemlje. Nakon potpisivanja Protokola o pristupanju uslijedio je proces ratifikacije Protokola o proširenju NATO-a. Mađarska je bila prva zemlja koja je ratificirala Protokol o proširenju NATO-a na Republiku Hrvatsku. Zatim je u rujnu 2008. godine, uslijedio proces ratifikacije od Parlamenta Latvije, američkog Senata, i nakon toga do kraja 2008. godine, proces ratifikacije u parlamentima Litve, Poljske, Rumunjske, Bugarske, Slovačke, Norveške, Turske, Danske, Španjolske, Estonije, Češke i Italije. Početkom 2009. godine Protokol o proširenju su ratificirali Velika Britanija, Kanada, Njemačka, Belgija, Francuska, Slovenija, Luksemburg, Island, Nizozemska i Grčka. Nakon što je Sjevernoatlantski sporazum potvrdio Hrvatski sabor, u ožujku 2009. godine, Republika Hrvatska je službeno 1. travnja 2009. godine, postala punopravna članica NATO-a. Koristi koje je ta zemlja dobila od članstva u najvećem vojno-političkom savezu su višestruke. Tim članstvom se unaprijedila profesionalizacija oružanih snaga te sustav nacionalne sigurnosti. Kada se govori o hrvatskom gospodarstvu, treba istaknuti da je imalo velike koristi. To se prije svega ogleda u smanjenju iznosa potrebnog za obranu zemlje te nove poslovne mogućnosti za hrvatsku vojnu industriju. Članstvom u NATO-u otvara se mogućnost ponude proizvoda i usluga iz Republike Hrvatske članicama NATO-a. Samim time dolazi do jačanja hrvatske vojne industrije. Tako je, među ostalim, došlo do povećanja stranih investicija i kreditnog rejtinga zemlje. Izravnu korist od ulaska u NATO predstavlja ulaganje u civilnu i vojnu infrastrukturu, što se financira izravno iz fondova NATO-a. Kada je riječ o stranim investicijama, iskustva nekih zemalja koje su ranije postale članice NATO-a govore o pozitivnim utjecajima na gospodarstvo. To je pozitivan signal za strane investitore jer investicije uglavnom dolaze iz zemalja koje su članice NATO-a. Također, to olakšava reformu sigurnosnog i obrambenog sektora na lakši, brži i racionalniji način.²³ Omogućava se modernizacija i restrukturiranje vojnih snaga, uključivanje u vojne operacije i misije diljem svijeta. Članstvom u NATO-u obrambeni proračun mora biti na određenoj razini od 2 posto

---

²² Kriteriji za članstvo su formulirani u obliku pet načela te su ugrađeni u Studiju o proširenju NATO-a kao službeni dokument NATO-a o proširenju, a to su: vladavina prava i demokracije, funkcionirajuće tržišno gospodarstvo, civilna i demokratska kontrola nad oružanim snagama, riješeni granični sporovi i napredak prema interoperabilnosti oružanih snaga sa snagama NATO-a.

²³ Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske, internetska stranica: [MVEP • Hrvatska i NATO](#)

BDP-a. Koliko se ulazak u NATO-o pozitivno održava na gospodarstvo, vidi se iz primjera Rumunjske jer je u toj zemlji nakon ulaska u NATO došlo do povećanja investicija za čak 141%. Iz svega navedenog se vidi koliko članstvo u NATO-u pozitivno utječe na gospodarski rast zemlje. Vlada Republike Hrvatske je pokrenula projekat “Hrvatsko gospodarstvo i NATO“ putem kojeg Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva Republike Hrvatske surađuje s Ministarstvom obrane Republike Hrvatske, Ministarstvom vanjskih poslova i europskih integracija, Misijom Republike Hrvatske pri NATO-u, Hrvatskom gospodarskom komorom i Uredom vijeća za nacionalnu sigurnost.²⁴

Kada se govori o NATO-ovim vojnim standardima, 2000. godine, je usvojena odluka po kojoj je „standardizacija“ glavno sredstvo za jačanje unutarnje organizacije članica NATO-a. Ta standardizacija uključuje predlaganje, razvoj, dogovaranje, ratifikaciju, objavu, implementaciju i ažuriranje standarda NATO-a koje dijelimo na operativne, administrativne i materijalne. Operativni su oni koji utječu na trenutnu ili buduću vojnu praksu, procedure i formate. Cilj operativne standardizacije je donošenje i uporaba istih koncepata, doktrina i vojnih procedura kao u NATO-u. Administrativni standardi obrađuju terminologiju i standarde koji uređuju administrativno poslovanje na poljima bez direktne vojne opreme. Materijalni standardi su oni koji se odnose na karakteristike aktualnih i budućih materijala (telekomunikacija, obrada podataka). NATO je 2001. godine, izdao vojnu normu STANAG 2397 (Standardization Agreement) koja određuje postupke, procedure, uvjete i stanja za tehničku i vojnu opremu unutar zemalja članica NATO-a. Na taj način oružane snage jedne članice mogu koristiti vojne resurse i oružane snage druge zemlje članice NATO-a. Svaka zemlja članica provodi STANAG i koristi ga unutar svojih oružanih snaga. Osim STANAG-a, postoje i Standardizacijske preporuke (Standardization Recommendation) i publikacije (Allied Publications).²⁵

Republika Hrvatska provodi STANAG, a 2009. godine, Ministarstvo obrane Republike Hrvatske je prihvatilo ovu vojnu normu kao prvu hrvatsku vojnu normu HRVN STANAG 2397 31 u području prehrane. 2002. godine, izdana je vojna norma STANAG 2550, koja je također prihvaćena. Pravilnik o normizaciji uređuje sustav normizacije u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama Republike Hrvatske. Sustav normizacije se temelji na primjeni NATO-

---

²⁴Službena internetska stranica Javni natječaji u okviru Sjevernoatlantskog saveza (NATO): <https://www.natonatjecaji.hr/>

²⁵ Službena internet stranica NATO-a, <https://www.nato.int/>

ovih dokumenata koji uređuju sljedeća područja: NATO politika normizacije i interoperabilnosti, NATO politika vojnog odbora NATO-a za vojnu operativnu normizaciju, AAP-3 – Direktiva za razvoj i izradu NATO normizacijskih sporazuma (STANAG) i Savezničkih publikacija (AP), Postupci NATO agencije za normizaciju.²⁶ Kada govorimo o vojnoj industriji, važno je istaknuti da je na inicijativu Ministarstva obrane Republike Hrvatske pokrenuto osnivanje prvog hrvatskog vojnog klastera vojne proizvodnje u cilju podizanja konkurentnosti domaće vojne proizvodnje. Iako sa sobom nosi i određene troškove, članstvo u NATO-u je izrazito poticajno za hrvatsko gospodarstvo, čime se smanjuju izdaci koji su potrebni za obranu zemlje i pružaju se nove poslovne mogućnosti hrvatskim poslovnim subjektima na polju vojne industrije. Republika Hrvatska od svog ulaska u NATO, 2009. godine, aktivno sudjeluje u svim aktivnostima i ispunjava zahtjeve i obveze koje se postavljaju za nju kao članicu tog najvećeg vojno-političkog saveza na svijetu. Kada govorimo o mirovnim misijama, od kada je ta zemlja pristupila NATO-u, aktivno sudjeluje u vojnim operacijama i misijama u Afganistanu, Kosovu, Libiji i na taj način ispunjava međunarodne obveze na tom polju. Od 2017. godine, sudjeluje u NATO-ovim misijama u Litvi i Poljskoj.

Kao aktivni sudionik u dugogodišnjim aktivnostima NATO-a, a i svjesna odgovornosti za susjedne zemlje, Republika Hrvatska je bila jedan od najvećih zagovornika proširenja NATO-a na sve zemlje jugoistočne Europe. Samim članstvom u NATO-u ostvaren je jedan od dva najvažnija vanjskopolitička cilja te zemlje.

---

²⁶ Pravilnik o kodifikaciji naoružanja i vojne opreme, NN 139/2020, internetska stranica: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2020_12_139_2682.html

Tabelarni kronološki pregled integracijskog procesa Republike Hrvatske u NATO

1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
-23. - 24. travnja NATO summit na kojem Republika Hrvatska sudjeluje u svojstvu promatrača.	- Republika Hrvatska stekla promatrački status u Parlamentarnoj skupštini NATO-a. - 25. svibnja tadašnji ministar vanjskih poslova potpisao "Okvirni dokument Partnerstvo za mir". - 30. svibnja Republika Hrvatska dobila status pridružene članice u Parlamentarnoj skupštini NATO-a.	- U veljači osnovana prva hrvatska Misija pri NATO-u. - U srpnju počeli intenzivniji pregovori po pitanju članstva u NATO-u. - U prosincu Hrvatski sabor potvrdio sporazum između država stranaka Sjevernoatlantskog ugovora i ostalih država koje sudjeluju u Partnerstvu za mir o pravnom položaju njihovih snaga - Pfp SOFA i Dodatni protokol uz Pfp SOFA-u.	- U svibnju Republika Hrvatska dobila poziv za sudjelovanje u Akcijskom planu za članstvo - MAP. - U studenom izaslanstvo Republike Hrvatske sudjelovalo na Praškom summitu NATO-a, na kojem je istaknuto da će biti razmatran zahtjev za buduće članstvo u NATO-u.	- U svibnju ministri vanjskih poslova Republike Hrvatske, Albanije, Sjeverne Makedonije i SAD-a, potpisuju Američko-jadransku povelju. - U prosincu u sjedištu NATO-a tadašnji veleposlanik Republike Hrvatske potpisuje Daljnji dodatni protokol uz Pfp SPFA-u.	- U lipnju u Istanbulu održan summit NATO-a i EAPC-a na kojem su šefovi država i vlada članica usvojili završnu izjavu kojom je potvrđeno da vrata NATO-a ostaju otvorena novim članicama .	- U studenom hrvatski diplomat imenovan političkim savjetnikom visokog NATO predstavnika u Afganistanu. - U prosincu Zastupnički dom i Senat Kongresa SAD-a usvojili rezoluciju o što skorijem primanju RH u NATO.	U svibnju Parlamentarna skupština NATO-a donosi deklaraciju o potpori hrvatskom članstvu u NATO-u. - U studenom formiran Državni odbor za članstvo RH u NATO-u. - Senat Kongresa SAD-a usvojio zakon kojim podržava daljnje proširenje NATO-a i poziva RH na članstvo u NATO-u.	U ožujku Zastupnički dom i Senat Kongresa SAD-a prihvatili rezoluciju kojom se podržava proširenje NATO-a. - U listopadu po prvi put održana NATO vježba u RH. Odbor Parlamentarne skupštine za obranu i sigurnost NATO-a, prihvatio prijedlog rezolucije kojom se poziva RH u članstvo.	U siječnju izaslanstvo RH sudjelovalo u Bruxellesu na sastanku Sjevernoatlantskog vijeća, okončan 6. ciklus Akcijskog plana za članstvo MAP-u. - U travnju na NATO summitu RH dobila poziv za članstvo, glavni tajnik NATO-a pozvao RH da otvori pregovore za članstvo. - U srpnju potpisan Protokol o pristupanju RH u NATO.	U ožujku Hrvatski sabor potvrdio Sjevernoatlantski sporazum. - 1. travnja RH postala punopravna članica NATO-a.

Treći dio

Odnosi Republike Hrvatske i Europske unije i ispunjavanje zahtjeva

1. Počeci suradnje Republike Hrvatske i Europske unije

Republika Hrvatska je već 1992. godine, uspostavila odnose s Europskom unijom, na dan kada je većina preostalih zemalja članica priznala Republiku Hrvatsku kao nezavisnu državu. Od toga dana odnosi su se odvijali postupno, intenzivirali su se krajem 1999. godine, a svoj zamah su dobili 24. studenog 2000. godine, kada su na Zagrebačkom sastanku otvoreni pregovori o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju (eng. *Stabilisation and Association Agreement*). To je uslijedilo godinu i pol dana nakon što je Europska komisija predložila stvaranje Procesu stabilizacije i pridruživanja (eng. *Stabilisation and Association Process*) za pet država jugoistočne Europe, među kojima je bila i Republika Hrvatska. Cilj Europske komisije bio je postizanje sveobuhvatne stabilizacije tranzicijskih država u tom dijelu Europe.²⁷

2. Bliskost odnosa Hrvatske s Europskom unijom

Pri Vladi Republike Hrvatske 1998. godine, osnovan je Ured za europske integracije, koji će 2000. godine, prerasti u Ministarstvo za europske integracije. U svibnju 1999. godine, Europska komisija je predložila stvaranje Procesu stabilizacije i pridruživanja za Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, Republiku Hrvatsku, Sjevernu Makedoniju i tadašnju SR Jugoslaviju. Na inicijativu Europske unije 10. lipnja 1999. godine, usuglašen je tekst Pakta o stabilnosti za jugoistočnu Europu, političkog dokumenta kojem je strateški cilj stabilizacija u jugoistočnoj

---

²⁷ Maršić, T., 2006. "Brzo pristupanje ili dobro zastupanje? Procjena iskustva pregovora" u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: izazovi sudjelovanja*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert.

Europi putem približavanja zemalja regije euroatlantskim strukturama te jačanja njihove uzajamne suradnje.²⁸

3. Republika Hrvatska i početak pregovora s Europskom unijom

Prekretnicu u odnosima država regije i Europske unije predstavlja Zagrebački summit, održan 24. studenog 2000. godine. Tom prilikom započeli su pregovori o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju (SSP).²⁹ Taj sporazum je parafiran 14. svibnja 2001. godine, u Bruxellesu. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju predstavlja posebnu vrstu sporazuma koji Europska unija nudi državama koje su obuhvaćene Procesom stabilizacije i pridruživanja.³⁰ Sporazumom se državi potpisnici daje status pridruženog člana i potencijalnog kandidata za prijem. Namjena sporazuma je uspostaviti politički dijalog između Europske unije i države kandidatkinje, uskladiti zakonodavstvo, promicati gospodarske odnose, razvijati zonu slobodne trgovine te osigurati regionalnu i suradnju u nizu drugih područja.

Republika Hrvatska je potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju i Privremeni sporazum 29. listopada 2001. godine, međutim sporazum nije stupio na snagu samim činom potpisivanja. Da bi stupio na snagu, sporazume su morali potvrditi (ratificirati) Hrvatski sabor, Europski parlament (eng. *European Parliament*) te parlamenti svih država članica. U hrvatskom slučaju, oba sporazuma stupila su na snagu 1. veljače 2005. godine. Uz ta dva već potpisana sporazuma, Republika Hrvatska je u travnju 2004. godine, parafirala i dodatne protokole, čija je glavna svrha adaptiranje odredbi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i Privremenog sporazuma koje se odnose na trgovinu poljoprivrednih, prehrambenih i ribarskih proizvoda s ciljem uređivanja trgovinskih odnosa koje je Republika Hrvatska imala s nekim od deset država koje su u svibnju 2004. godine postale punopravne članice Europske unije.³¹

---

²⁸ Jović, I. i Kesner-Škreb, M., 2006. "Reforma državnih potpora u Hrvatskoj" u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: izazovi sudjelovanja*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert.

²⁹ Izvor: Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske, Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske, s jedne strane, i europskih zajednica i njihovih država članica s druge strane, internetska stranica: <http://www.mvep.hr/hr/hrvatska-i-europska-unija/hrvatska-i-europska-unija/proces-stabilizacije-i-pridruživanja-/sporazum-o-stabilizaciji-i-pridruživanju/>

³⁰ Vlašić, I. i Vlašić Feketija, M., 2006. "Važnost zaštite okoliša u Hrvatskoj u procesu pristupanja Evropskoj uniji" u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: izazovi sudjelovanja*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert.

³¹ Izvor: Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske: <http://www.mvep.hr/hr/hrvatska-i-europska-unija/pregovori/kako-smo-pregovarali/kronologija-odnosa-hrvatske-i-europske-unije/>

4. Podnošenje zahtjeva za članstvo u Europskoj uniji

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju te njegovo stupanje na snagu i provođenje nije nužan preduvjet da bi neka zemlja podnijela zahtjev za članstvo, iako se može smatrati važnim u procesu približavanja, pa je tako Republika Hrvatska svoj zahtjev za članstvo u Europskoj uniji podnijela 21. veljače 2003. godine, iako Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju još nije bio stupio na snagu. Zahtjev je podnesen u Ateni, glavnom gradu Grčke, koja je tada predsjedala Europskom unijom. Već tada je Republika Hrvatska imala sveobuhvatni program prilagođavanja standardima Europske unije. Bilo je vrlo važno što prije podnijeti zahtjev jer je Republika Hrvatska, kao zemlja u tranziciji, zaostajala za drugim zemljama skoro cijelo desetljeće. Već je tada bilo jasno da će Republika Hrvatska morati puno brže napredovati od zemalja srednje i istočne Europe koje su kasnije, u svibnju 2004. i siječnju 2007. godine, primljene u Europsku uniju. Dva mjeseca poslije podnošenja zahtjeva, Vijeće Europske unije (eng. *Council of the European Union*) donijelo je odluku o pokretanju postupka predviđenog člankom 49. Ugovora o Europskoj uniji i pozvalo Europsku komisiju da izradi mišljenje (*avis*) o zahtjevu Republike Hrvatske za članstvo u Europskoj uniji. Sukladno uobičajenom postupku, Komisija je u srpnju 2003. godine, Republici Hrvatskoj uputila Upitnik s 4.560 pitanja iz različitih područja funkcioniranja države, ekonomije, institucija i slično, na koje je Republika Hrvatska trebala odgovoriti u roku od tri mjeseca. Ti odgovori su podneseni u roku pa je Republika Hrvatska u prosincu 2003. godine, i siječnju 2004. godine, od Europske komisije dobila dodatna 184 pitanja, na koje je Vlada Republike Hrvatske prosljedila odgovore.³²

Republika Hrvatska je 20. travnja 2004. godine, na osnovu odgovora na Upitnik, kao i na temelju drugih izvora, dobila pozitivno mišljenje o zahtjevu za članstvo. Europska komisija je utvrdila da Republika Hrvatska napreduje prema Uniji i zadovoljava uvjete definirane Kopenhaškim i Madridskim kriterijima. Hrvatske institucije ocijenjene su demokratskim, a Republika Hrvatska kao zemlja s djelotvornim tržišnim gospodarstvom. Republika Hrvatska je ohrabrena u nastavljanju provođenja reformi, kao i daljnjem usklađivanju domaćeg gospodarstva s europskim propisima.

Vijeće Europske unije je 13. rujna 2004. godine, usvojilo Europsko partnerstvo za Republiku Hrvatsku. Prijedlog Europskog partnerstva bio je donesen istovremeno s mišljenjem i

---

³² Dokument "Odgovori Hrvatske na upitnik Europske komisije. Socijalna politika", internetska stranica: <http://www.rsp.hr/ojs2/index.php/rsp/article/viewFile/52/64>

preporukama, a u njemu su bili razrađeni kratkoročni i srednjoročni prioriteti u integraciji Republike Hrvatske u Europsku uniju. Europsko partnerstvo je za Republiku Hrvatsku odražavalo trenutno stanje njezine pripreme i izrađeno je prema njezinim potrebama, a prioriteti iz Europskog partnerstva su ugrađeni kasnije u Pristupno partnerstvo. Od Republike Hrvatske se očekivalo da na Europsko partnerstvo odgovori pripremom plana s vremenskim rasporedom i pojedinostima o tome na koji način namjerava pristupiti prioritetima iz Europskog partnerstva. To je i učinjeno, revizijom Nacionalnog programa Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji, što se desilo u 2004. godini, te definiranjem odgovarajućih mjera koje treba provesti u 2005. godini, i Nacionalnom programu za tu godinu.³³

5. Instrumenti pristupne strategije

Donošenjem zaključaka Europskog vijeća na sastanku u Luxembourg u 1997. godine, Europska unija je pokrenula proces proširenja kojim se određuje i pretpristupna strategija države kandidatkinje. Ona je postala nužna zbog postojanja velikog broja kandidatkinja i sveobuhvatnih reformi koje su se morale provesti na putu u Europsku uniju, kao i zbog velikih promjena unutar institucija Europske unije i njezinih metoda odlučivanja. Cilj pretpristupne strategije je pružanje podrške državama kandidatkinjama u pripremanju za članstvo, a posebno se to odnosi na usklađivanje zakonodavstva s pravnom stečevinom Europske unije.

Pretpristupna strategija uključuje³⁴:

- Sporazume o pridruživanju.
- Pristupno partnerstvo (eng. *Accession Partnership*) – koje dopunjuje odluku o Europskom partnerstvu. Europsko vijeće je 19. i 20. lipnja 2003. godine, u Solunu, prihvatilo uvođenje partnerstva kao načina za ostvarivanje europske perspektive država regije. Prvo Europsko partnerstvo s Republikom Hrvatskom usvojeno je u rujnu 2004. godine. Nakon pet mjeseci, Vijeće je usvojilo uredbu kojom se omogućava promjena naziva Europskog partnerstva u Pristupno partnerstvo za Republiku Hrvatsku. Pristupno partnerstvo zamjenjuje ranije Europsko partnerstvo

---

³³ Europa u Hrvatskoj, internetska stranica: <http://mei.multilink.hr/kalendar.html>

³⁴ Eur-Lex, internetska stranica: https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/preaccession_strategy.html

kao središnji dokument kojim se mjeri daljnji napredak Republike Hrvatske u integriranju u Europsku uniju. Prijedlog tog pristupnog partnerstva za Republiku Hrvatsku donesen je 9. studenog 2005. godine, a usvojen je od Vijeća Europske unije 20. veljače 2006. godine. Osim ciljeva u ispunjavanju kriterija za članstvo, Pristupno partnerstvo služi i kao vodič pri programiranju financijske pomoći Republici Hrvatskoj. Republika Hrvatska je pristupila provedbi prioriteta iz Pristupnog partnerstva definiranjem mjera koje treba provesti u 2006. godini. Svaki sljedeći program je definiran mjerama koje će se provesti u pripadajućoj godini.³⁵

- Pretpristupnu pomoć – obuhvaća pružanje financijske pomoći putem programa PHARE (fr. *Pologne-Hongrie: assistance à la restructuration*) ISPA (eng. *Instrument for Structural Policies for Pre-Accession*) i SAPARD (eng. *Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development*) te sudjelovanje u programima EU-a u područjima obrazovanja, strukovnog obrazovanja, istraživanja, zaštite okoliša, malog i srednjeg poduzetništva, javnog zdravstva i programima za mlade. Sudjelovanje u ovim programima traje sve do ulaska zemlje u Europsku uniju.

Stjecanjem statusa kandidata Republici Hrvatskoj su se otvorili pretpristupni programi potrebni za provođenje reformi na putu pristupa Europskoj uniji. Od 2005. godine, ta zemlja je korisnica ISPA, Phare i SAPARD programa. Od 2001. godine, kao što je navedeno, koristila je još jedan program Europske unije, a to je CARDS, koji sadrži sredstva koja su namijenjena za provođenje projekata regionalnog značenja, no prestala je biti korisnica tog programa stjecanjem statusa kandidata za prijem u članstvo u Europsku uniju. Početkom 2007. godine, otvoren je novi integrirani Instrument za pretpristupnu pomoć – IPA (eng. *Instrument for Pre-Accession Assistance*), koji je zamijenio Phare, ISPA i SAPARA programe. Nakon stjecanja statusa kandidata Republici Hrvatskoj otvorena je mogućnost sudjelovanja u raznim pretpristupnim programima i drugim oblicima financijsko-tehničke podrške. Europska komisija objavila je pretpristupnu strategiju za Republiku Hrvatsku u listopadu 2004. godine.³⁶

---

³⁵ Eur-Lex, internetska stranica: https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/accession_partnership.html

³⁶ IRC expert group of the ESCB, 2010, Financial stability challenges in EU candidate countries financial systems in the aftermath of the global crisis.

Europska unija je u fazi proširenja 2004. godine razvila specifične instrumente za pomoć u ispunjavanju kriterija za članstvo. To su:

- izrađivanje Komisijinih redovitih izvještaja o napretku Republike Hrvatske u procesu pristupanja Europskoj uniji (eng. *Process Report*), počevši s 2005. godinom;
- otvaranje pretpristupnih financijskih programa: Phare, ISPA i SAPARD;
- uvođenje Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje te Odbora za stabilizaciju i pridruživanje i njegovih pododbora kao tijela za praćenje primjene i provedbe SSP-a, ali i kao foruma za pitanja vezana uz proces usklađivanja zakonodavstva;
- Mogućnost sudjelovanja u određenim programima Zajednice i agencijama.

U skladu s navedenim elementima Pretpristupne strategije započela je i njihova provedba. Europska komisija je 9. studenog 2005. godine, objavila i prvi izvještaj o napretku Republike Hrvatske za razdoblje od 18 mjeseci, počevši od travnja 2004. godine, u kojem je ocijenjen napredak na područjima ispunjavanja političkih i ekonomskih kriterija za članstvo te sposobnost preuzimanja obveza koje proizlaze iz članstva. Što se tiče pretpristupnih financijskih programa, Republika Hrvatska je njihova korisnica od siječnja 2005. godine. Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje počelo je s radom već na prvom održanom sastanku, 26. travnja 2005., dok je Okvirni sporazum o sudjelovanju Republike Hrvatske u programima Zajednice potpisan 22. studenog 2004. godine.³⁷

6. Tijek pregovora o pristupanju

Pregovori o pristupanju su pregovori na osnovu kojih država kandidatkinja pristupa Europskoj uniji kao i njezinim osnivačkim ugovorima, koji se završetkom pregovora utvrđuju međunarodnim ugovorom između država članica Europske unije i države kandidatkinje, tj. Ugovorom o pristupanju. Faze pregovora vode članice Europske unije i država kandidatkinja, a stajališta Europske unije zastupa predsjedavajući Vijeća Europske unije. Na strani države kandidatkinje pregovore o pristupanju vodi posebno vijeće za pregovore koje uključuje i glavnog pregovarača i pregovaračku grupu. Hrvatski pregovori formalno su počeli 3. listopada 2005. na prvoj sjednici međuvladine konferencije između članica Europske unije i Republike Hrvatske. U okviru priprema za te pregovore Hrvatski sabor je 19. siječnja 2005.

---

³⁷ Europski dom Zagreb, internetska stranica: <https://www.europe.hr/kontakt-informacije/>

godine donio i Odluku o osnivanju Nacionalnog odbora kao radnog tijela Hrvatskog sabora za praćenje pregovora.³⁸

7. Poglavlja pregovaranja na putu u EU³⁹

Pravna stečevina je podijeljena u 35 tematskih poglavlja. Do ulaska u članstvo Europske unije svaka država kandidatkinja dužna je preuzeti cijelu pravnu stečevinu Europske unije te biti i osposobiti se za njihovo dosljedno primjenjivanje. Država kandidatkinja može zatražiti i prelazno razdoblje ako do njezina ulaska u Europsku uniju, zbog nekih opravdanih razloga, nije u mogućnosti u potpunosti primijeniti pravnu stečevinu. Pod tim prelaznim razdobljem smatra se dodatni rok koji se daje državi kandidatkinji da uskladi nacionalno zakonodavstvo s pravnom stečevinom, ali da se ne narušavaju slobode tržišnog natjecanja ili ne utječe na djelovanje unutrašnjeg tržišta zajednice. Isto tako, prelazni rok može biti dogovoren i u interesu Europske unije. Iznimno, državama kandidatkinjama mogu biti odobrena i trajna izuzeća od primjene pravne stečevine.

8. Otpočinjanje pregovora

Poslije političke odluke Europskog vijeća o otvaranju pregovora s državom kandidatkinjom i nakon sazivanja bilateralne međuvladine konferencije o pristupanju, pregovori formalno započinju održavanjem prve sjednice međuvladine konferencije na ministarskoj razini. Na toj sjednici predstavljaju se opća stajališta i ne ulazi se u sadržajne pregovore i pregovore o pojedinim poglavljima. Republika Hrvatska je pristupne pregovore započela 3. listopada 2005. godine. Iako je to bilo predviđeno za 16. ožujka iste godine, ipak nije postignuta suglasnost o otvaranju pristupnih pregovora jer je jedan od uvjeta za početak pregovora bila i puna suradnja s Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju. Republika Hrvatska u tom trenutku nije zadovoljila taj uvjet. Pregovori o članstvu u Europskoj uniji podijeljeni su u nekoliko faza. Prva faza predstavlja analizu usklađenosti zakonodavstva zemlje kandidatkinje s europskim propisima (tzv. *screening*), a za Republiku Hrvatsku je započela nakon otvaranja pregovora, 20. listopada 2005. godine, i trajala je do 18. listopada 2006. godine. Osnovna svrha *screeninga* je da utvrdi postojeće razlike u svakom poglavlju pregovora između zakonodavstva države kandidatkinje i pravne stečevine Europske unije, s kojom je do trenutka

---

³⁸ Ott, K., 2005. "Hrvatska i Evropska unija: pridruživanjem do promjena" [online] u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: ususret izazovima pregovora*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert, 1-28. Dostupno na: [<http://www.ijf.hr/Eu3/ott.pdf>].

³⁹ European Commission, 2005. *Croatia: 2005 Progress Report* [online]. Available from: [http://ec.europa.eu/enlargement/archives/pdf/key_documents/2005/package/sec_1424_final_progress_report_hr_en.pdf].

pristupanja u članstvo potrebno uskladiti nacionalno zakonodavstvo. Na temelju analize od države kandidatkinje očekuje se da pokaže hoće li moći u cijelosti prihvatiti pravnu stečevinu Europske unije u pojedinom poglavlju pregovora i uskladiti uočene razlike u zakonodavstvu ili ima namjeru zatražiti odgovarajuća prijelazna razdoblja za potpuno usklađivanje i punu provedbu. Screening se provodi zasebno za svako poglavlje pregovora, a njegovo trajanje po pojedinom poglavlju ovisi o opsegu i količini pravne stečevine. Iskustva su pokazala da *screening* može trajati od jednog dana do nekoliko tjedana. Cjelokupan postupak screeninga uobičajeno traje oko godinu dana. Nakon završetka analitičkog pregleda odluku o otvaranju pregovora u pojedinom poglavlju, ovisno o ocjeni spremnosti države kandidatkinje, donose države članice u okviru Vijeća Europske unije.⁴⁰

Otvaranjem pregovora o pojedinom poglavlju započinje sadržajna faza pregovora tijekom koje se pregovara o uvjetima pod kojima će država kandidatkinja prihvatiti, primijeniti i provesti pravnu stečevinu Europske unije u tom poglavlju, uključujući prelazna razdoblja koja je eventualno zatražila država kandidatkinja. Nakon postizanja dogovora između Europske unije i države kandidatkinje o pojedinom poglavlju pregovora, uz ispunjenost preduvjeta za njegovo zatvaranje, ono se tada smatra privremeno zatvorenim. Formalnu odluku o tome donosi međuvladina konferencija na ministarskoj razini. Sve do sklapanja ugovora o pristupanju, ako se u tom poglavlju pravne stečevine donesu ili ako država kandidatkinja ne ispuni preduvjete i obveze koje je preuzela za to poglavlje pregovora, postoji mogućnost njegova ponovnog otvaranja.

9. Postupak i zaključivanje poglavlja Republike Hrvatske

Ispod će se navesti poglavlja kroz koja je Republika Hrvatska prošla tijekom pregovora o članstvu:

- *Poglavlje 1.* – Sloboda kretanja roba (otvoreno 25. srpnja 2008., zatvoreno 19. travnja 2010.).
- *Poglavlje 2.* – Sloboda kretanja radnika (otvoreno 17. lipnja 2008., zatvoreno 2. listopada 2009.) – jedno od dva poglavlja koja su otvorena na šestom međuvladinom sastanku na ministarskoj razini. U ovom poglavlju Republika Hrvatska je dobila jedno

---

⁴⁰ Pojmovnik europskih integracija, internetska stranica:
https://www.dei.gov.ba/uploads/documents/1pojmovnik-evropskih-integracija_1602233179.pdf

mjerilo za zatvaranje. Od Republike Hrvatske se tražilo da dokaže da ima odgovarajuće administrativne strukture za provedbu zakonodavstva u ovom području. Europska unija je u poglavlju Sloboda kretanja radnika zatražila prijelazne odredbe.

- *Poglavlje 3.* – Pravo poslovnog nastana i sloboda pružanja usluga (otvoreno 26. lipnja 2007., zatvoreno 21. prosinca 2009.) – europska pravna stečevina, koju Republika Hrvatska mora prihvatiti u svoje zakonodavstvo. Ona predviđa osiguranje jednakih uvjeta za sve državljane Europske unije kod otpočinjanja gospodarskih djelatnosti, bilo kao samostalno zaposlenih osoba bilo kroz osnivanje trgovačkog društva. Restrikcije i iznimke u tom poglavlju, poput zahtjeva da se mora imati neko posebno obrazovanje za obavljanje neke djelatnosti, mogući su, ali samo u strogo izuzetim slučajevima i moraju vrijediti jednako za sve neovisno o državljanstvu ili prebivalištu.
- *Poglavlje 4.* – Sloboda kretanja kapitala (otvoreno 2. listopada 2009., zatvoreno 5. studenog 2010.).
- *Poglavlje 5.* – Javne nabave (otvoreno 19. prosinca 2008., zatvoreno 30. lipnja 2010.) – jedino poglavlje od predviđenih osam koje je Republika Hrvatska otvorila na ovom sastanku bilateralne međuvladine konferencije. Ostalih 7 predviđenih poglavlja za otvaranje blokirala je Republika Slovenija, zbog međudržavnog spora oko razgraničenja na kopnu i moru.
- *Poglavlje 6.* – Pravo trgovačkih društava (otvoreno 26. lipnja 2007., zatvoreno 2. listopada 2009.) – ovo poglavlje sastoji se iz tri dijela: pravo trgovačkih društava u užem smislu, računovodstvo i revizije. Tijekom 2003. godine, kada su izvršene zadnje izmjene hrvatskog zakonodavstva u tom području, usklađenost je bila potpuna, ali se u međuvremenu mijenjala europska pravna stečevina, pa je trebalo mijenjati neke stvari. U ostala dva dijela ovog poglavlja moraju se prihvatiti međunarodni računovodstveni standardi, na čemu se u Europskoj uniji inzistira jer su bitni za unutarnje tržište. Kod revizije će Republika Hrvatska morati mijenjati odredbe koje diskriminiraju državljane Europske unije u odnosu na hrvatske. Diskriminacija se odnosi na hrvatski propis koji nalaže da revizor može biti samo hrvatski državljanin ili da mora nostrificirati diplomu, što se kosi s odredbama o slobodi kretanja radnika. Republika Hrvatska nije tražila trajna izuzeća niti prijelazna razdoblja za provedbu pravne stečevine Europske unije obuhvaćene ovim poglavljem.

- *Poglavlje 7.* – Pravo intelektualnog vlasništva (otvoreno 29. ožujka 2007., zatvoreno 19. prosinca 2008.) – ovo poglavlje uređuje dio ekonomije koji je zasnovan na znanju i inovacijama. Ovo dosta opsežno poglavlje obuhvaća autorsko pravo u umjetnosti i znanosti, zatim pravo industrijskog vlasništva poput patenata, žigova ili oznaka zemljopisnog podrijetla. Do početka otvaranja ovog poglavlja Republika Hrvatska je već bila postigla visoku razinu usklađenosti, ali je za zatvaranje ovog poglavlja dobila dva mjerila: dovršetak usklađivanja zakonodavstva i uspostavu potrebnih mehanizama za provođenje tog zakonodavstva.
- *Poglavlje 8.* – Tržišno natjecanje (otvoreno 30. lipnja 2010., zatvoreno 30. lipnja 2011.).
- *Poglavlje 9.* – Financijske usluge (otvoreno 20. lipnja 2007., zatvoreno 27. studenog 2009.) – ovo poglavlje obuhvaća područja bankarstva, osiguranja i vrijednosnih papira. U ovom poglavlju *acquis* je bio dosta opsežan, pa je Republika Hrvatska imala dosta posla na zakonskom usklađivanju.
- *Poglavlje 10.* – Informacijsko društvo i mediji (otvoreno 26. lipnja 2007., zatvoreno 19. prosinca 2008.) – u ovom poglavlju europska pravna stečevina sadržava propise o elektroničkim komunikacijama, uslugama informacijskog društva i audiovizualnim uslugama. Kako bi se stvorilo jedinstveno tržište Europske unije na kojem djeluju slobodni tržišni operateri, Republika Hrvatska se u području audiovizualne politike mora uskladiti s europskom direktivom o televiziji bez granica. Ta direktiva propisuje minimalne standarde kojima se uređuju pitanja zaštite mladih, ljudskog dostojanstva, reklamiranja i slično. Republika Hrvatska nije tražila trajna izuzeća niti prijelazna razdoblja za provedbu pravne stečevine Europske unije obuhvaćene ovim poglavljem.
- *Poglavlje 11.* – Poljoprivreda i ruralni razvoj (otvoreno 2. listopada 2009., zatvoreno 19. travnja 2011.).
- *Poglavlje 12.* – Sigurnost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika (otvoreno 2. listopada 2009., zatvoreno 27. srpnja 2010.).
- *Poglavlje 13.* – Ribarstvo (otvoreno 19. veljače 2010., zatvoreno 6. lipnja 2011.).
- *Poglavlje 14.* – Prometna politika (otvoreno 21. travnja 2008., zatvoreno 5. studenog 2010.) – ovo je jedno od prvih dva poglavlja otvorenih za vrijeme slovenskog predsjedanja Europskom unijom. Republika Hrvatska je u poglavlju Prometna politika

za liberalizaciju teretnog željezničkog prometa zatražila prijelazno razdoblje do 31. prosinca 2012., s tim da bi išla na postupnu liberalizaciju od 33 posto svake godine, počevši od 2010. Europska unija sa svoje strane traži prijelazno razdoblje glede kabotaže u cestovnom teretnom prijevozu. Republika Hrvatska je za obavezu dobila: uvođenje digitalnih tahografa u cestovnom prometu; poboljšanje kakvoće brodova koji plove pod hrvatskom zastavom; uspostavljanje sposobnog i učinkovitog željezničkog regulatora; ratificiranje Sporazuma o zajedničkom europskom zračnom prostoru i primjena prve faze.

- *Poglavlje 15.* – Energetika (otvoreno 21. travnja 2008., zatvoreno 27. studenog 2009.) – jedno od prva dva poglavlja otvorenih za vrijeme slovenskog predsjedanja Unijom. Republika Hrvatska je zatražila dva prijelazna razdoblja. Prvo je da se do 31. srpnja 2012. odgodi obveza čuvanja minimalnih zaliha sirove nafte u količini 90-dnevne zalihe. Drugi zahtjev odnosi se na električnu energiju gdje je Republika Hrvatska, zbog svog vrlo specifičnog položaja, tražila prijelazno razdoblje do 31. prosinca 2018. godine. Republika Hrvatska je tražila privremeno izuzeće od Uredbe 1228/2003, kojom se reguliraju kriteriji za pristup mreži za prekograničnu trgovinu električnom energijom i rezervaciju prekograničnog prijenosnog kapaciteta u uvoznom smjeru za potrebe domaćih kupaca u iznosu od 1.000 megavata na svim granicama. Republika Hrvatska je za obavezu dobila: prihvaćanje novog zakona o rudarstvu: primjena direktive Europske unije o unutarnjem europskom tržištu električnom energijom i plinom; usklađivanje s ciljem Europske unije da se do 2020. godine 20 posto struje proizvede iz obnovljivih izvora; dokazivanje sposobnosti u provođenju zakona o nuklearnoj sigurnosti.
- *Poglavlje 16.* – Porezi (otvoreno 2. listopada 2009., zatvoreno 30. lipnja 2010.).
- *Poglavlje 17.* – Ekonomska i monetarna politika (otvoreno 20. prosinca 2006., zatvoreno 19. prosinca 2008.) – u ovom poglavlju obuhvaćena su posebna pravila koja zahtijevaju nezavisnost centralnih banaka i zabranu tim bankama da direktno financiraju javni sektor. Republika Hrvatska je već u tom trenutku morala početi s pripremama uvođenja eura, iako će od njezina ulaska u Europsku uniju do uvođenja zajedničke valute morati proći još neko vrijeme.
- *Poglavlje 18.* – Statistika (otvoreno 26. lipnja 2007., zatvoreno 2. listopada 2009.) – ovo je vrlo opsežno poglavlje koje sadrži oko 500 propisa. Ovo poglavlje je specifično jer je povezano s ostalim poglavljima, jer producira podatke za njih. U području

statistike pravna stečevina Europske unije traži prihvaćanje temeljnih načela poput nepristranosti, pouzdanosti, transparentnosti, povjerljivosti individualnih podataka i diseminacije službene statistike. Ovo poglavlje također obuhvaća metodologiju, klasifikacije i postupak prikupljanja podataka u raznim područjima, kao što su statistička infrastruktura, makroekonomska statistika, statistika cijena, poslovna statistika, demografija / demografska i socijalna politika, poljoprivredna statistika itd.

- *Poglavlje 19.* – Socijalna politika i zapošljavanje (otvoreno 17. lipnja 2008., zatvoreno 21. prosinca 2009.) – ovo poglavlje, uz poglavlje broj 2, prvo je poglavlje koje Republika Hrvatska otvara, a u kojem je bilo postavljeno mjerilo za otvaranje. Za zatvaranje ovog poglavlja morala su se ispuniti dva mjerila. U prvom se mjerilu traže manje izmjene Zakona o radu i nešto veće izmjene u Zakonu o zaštiti zdravlja i sigurnosti na radu. U okviru drugog mjerila Republika Hrvatska je morala donijeti krovni antidiskriminacijski zakon i Zakon o ravnopravnosti spolova. Kod svih tih zakona, mora se dokazati i zadovoljavajuća razina provedbe. Ovo je posljednje poglavlje koje je otvoreno za slovenskog predsjedavanja Europskom unijom, a ukupno četvrto.
- *Poglavlje 20.* – Poduzetništvo i industrijska politika (otvoreno 20. prosinca 2006., zatvoreno 25. srpnja 2008.) – industrijska politika Europske unije teži povećanju konkurentnosti u industrijskom sektoru i stope zaposlenosti. Sastoji se uglavnom od političkih načela i komunikacija na horizontalnoj i sektorskoj razini. Bitan element je i državna potpora te usklađenost pravila pomoći s pravilima Europske unije.
- *Poglavlje 21.* – Transeuropske mreže (otvoreno 19. prosinca 2007., zatvoreno 2. listopada 2009.) – ovo je novo poglavlje koje nije postojalo u ranijem krugu proširenja, a odnosi se na suradnju unutar Europske unije na razvijanju energetske i prometne mreže. To je preduvjet za jačanje socijalne kohezije, ostvarivanje unutarnjeg tržišta i homogenog razvoja. U zakonodavnom smislu nema puno posla na usklađivanju ovog poglavlja jer se europska pravna stečevina svodi na samo jednu uredbu u kojoj su dana osnovna pravila za financijsko sudjelovanje Europske unije u razvoju transeuropskih mreža. Od Republike Hrvatske se očekuje da se postupno uključi u programe infrastrukturnog razvoja Europske unije.
- *Poglavlje 22.* – Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata (otvoreno 2. listopada 2009., zatvoreno 19. travnja 2011.).

- *Poglavlje 23.* – Pravosuđe i temeljna ljudska prava (otvoreno 30. lipnja 2010., zatvoreno 30. lipnja 2011.).
- *Poglavlje 24.* – Pravda, sloboda i sigurnost (otvoreno 2. listopada 2009., zatvoreno 22. prosinca 2010.).
- *Poglavlje 25.* – Znanost i istraživanje (otvoreno 8. lipnja 2006., zatvoreno 12. lipnja 2006.) – ovo poglavlje, uz poglavlje Obrazovanje i kultura, spada u jedno od najlakših jer u njima nema puno europske pravne stečevine koju treba preuzeti u nacionalno zakonodavstvo. Upravo zbog toga se poglavlje privremeno zatvori u pravilu na istom sastanku na kojem se i otvori. Jedino što je Republika Hrvatska trebala učiniti jest osigurati preduvjete za sudjelovanje u okvirnim programima Europske unije za znanost i istraživanje.
- *Poglavlje 26.* – Obrazovanje i kultura (otvoreno 7. prosinca 2006., zatvoreno 11. prosinca 2006.) – ovo poglavlje otvoreno je i zatvoreno na istoj međuvladinoj konferenciji za vrijeme finskog predsjedanja Europskom unijom. Smatra se jednim od lakših poglavlja zbog postojanja malog broja europske pravne stečevine koju treba usvojiti. Obrazovanje i kultura u nadležnosti su nacionalnih država. Europska unija nema zajedničku obrazovnu politiku, a njezina se uloga svodi na to da stvori sustav suradnje između država članica. Prema načelu supsidijarnosti, svaka zemlja članica zadržava punu odgovornost za sadržaj i kvalitetu svog obrazovnog sustava. U pravnoj stečevini Europske unije postoji direktiva o obrazovanju djece radnika migranata iz članica Europske unije koju je Republika Hrvatska već inkorporirala u svoje zakonodavstvo do stupanja u članstvo. Zatvaranjem ovog poglavlja Republika Hrvatska je razdvojila svoj proces pristupanja Europskoj uniji od turskog, koja je do tada zatvorila samo jedno poglavlje.
- *Poglavlje 27.* – Okoliš (otvoreno 19. veljače 2010., zatvoreno 22. prosinca 2010.).
- *Poglavlje 28.* – Zaštita potrošača i zdravlja (otvoreno 12. listopada 2007., zatvoreno 27. studeni 2009.) – prilikom otvaranja ovog poglavlja Republika Hrvatska je dobila četiri mjerila koja mora ispuniti kako bi zatvorila ovo poglavlje. Jedan dio je već u vrijeme otvaranja bio ispunjen, a preostala mjerila odnosila su se na usklađivanje s pravnom stečevinom u području kontrole duhana, a posebno se to odnosi na veličinu natpisa o štetnosti cigareta na kutijama, koji će morati zauzimati 30 % površine kutije.

Republika Hrvatska je u ovom poglavlju u potpunosti prihvatila europsku pravnu stečevinu i nije tražila nikakva prijelazna razdoblja.

- *Poglavlje 29.* – Carinska unija (otvoreno 20. prosinca 2006., zatvoreno 2. listopada 2009.) – za ovo poglavlje pregovaračko stajalište dostavljeno je u listopadu 2006. godine, i u tom poglavlju zakonodavstvo Republike Hrvatske u velikoj je mjeri usklađeno s pravnom stečevinom Europske unije, a Republika Hrvatska nastavila je daljnje usklađivanje i jačanje administrativne sposobnosti u ovom području. Carinske poslove obavljaju države članice koje imaju vanjske granice Europske unije i u trenutku ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju taj će dio posla preuzeti od Republike Slovenije i Mađarske.
- *Poglavlje 30.* – Vanjski odnosi (otvoreno 12. listopada 2007., zatvoreno 30. listopada 2008.) – prilikom otvaranja ovog poglavlja uvedeno je jedno mjerilo u kojem se traži donošenje akcijskog plana za usklađivanje preostalog gospodarstva. Riječ je o usklađivanju bilateralnih trgovinskih ugovora s europskom pravnom stečevinom. Republika Hrvatska u ovom poglavlju u potpunosti prihvaća europsku pravnu stečevinu i ne traži prijelazno razdoblje.
- *Poglavlje 31.* – Vanjska, sigurnosna i obrambena politika (otvoreno 30. lipnja 2010., zatvoreno 22. prosinca 2010.).
- *Poglavlje 32.* – Financijski nadzor (otvoreno 26. lipnja 2007., zatvoreno 27. srpnja 2010.) – ovo poglavlje obuhvaća područja unutarnje revizije u tijelima državne uprave, vanjsku reviziju, zaštitu financijskih interesa Europske unije i zaštitu od krivotvorenja Europske unije. Cilj je osigurati pravilno korištenje novca poreznih obveznika. U ovom poglavlju Republika Hrvatska je napravila najveći posao u području unutarnje revizije. Republika Hrvatska nije tražila trajna izuzeća niti prijelazna razdoblja za provedbu pravne stečevine Europske unije obuhvaćene ovim poglavljem.
- *Poglavlje 33.* – Financijske i proračunske odredbe (otvoreno 19. prosinca 2007., zatvoreno 30. lipnja 2011.) – ovo poglavlje pokriva uplatu države članice u zajednički europski proračun. U njemu nema direktiva koje je potrebno unositi u nacionalno zakonodavstvo i sastoji se samo od uredbi koje se izravno primjenjuju u svim državama članicama. Do stupanja u članstvo Republika Hrvatska je dužna obaviti sve administrativne i tehničke pripreme za transfer sredstava koja pripadaju Uniji. Ovo se

poglavlje u pravilu zatvara posljednje, neposredno prije potpisivanja pristupnog sporazuma.

- *Poglavlje 34.* – Institucije (otvoreno 5. studenog 2010., zatvoreno 5. studenog 2010.) – ovo je tehničko poglavlje.
- *Poglavlje 35.* – Ostala pitanja.⁴¹

10. Izvještaji o napretku pregovora s Europskom unijom⁴²

Početkom studenog 2005. godine, Europska komisija je objavila *prvi izvještaj* o napretku Republike Hrvatske o ispunjavanju uvjeta za članstvo. Taj izvještaj obuhvaća razdoblje od travnja 2004. do rujna 2005. godine, a u njemu je ocijenjeno da nema velikih teškoća u ispunjavanju političkih kriterija te da je Republika Hrvatska zemlja s djelotvornim tržišnim gospodarstvom koja će se, ako nastavi s reformama, uspješno nositi s europskom konkurencijom. Pozitivni pomaci utvrđeni su u položaju nacionalnih manjina, sudstva i regionalne suradnje. Naglašeno je i da treba više raditi na suzbijanju korupcije, iako postoji napredak u tom području.

Drugi izvještaj o napretku Republike Hrvatske objavljen je 8. studenog 2006. godine. U njemu je naglašeno da je Republika Hrvatska napredovala u mnogim područjima, ali da je to napredovanje sporo. Posebno se to odnosi na povratak izbjeglica i prava nacionalnih manjina. Ustanovljeno je da je Republika Hrvatska zemlja s djelotvornim tržišnim gospodarstvom, niskom inflacijom i stabilnim tečajem. Zamjerke su se najviše odnosile na sporost u suzbijanju korupcije, velik vanjski dug, trgovački deficit te sporost u strukturnim reformama. Sveukupno je ocijenjeno da je Republika Hrvatska unaprijedila sposobnost preuzimanja obveza koje proizlaze iz članstva i da pojačane napore mora uložiti u poglavlja: Slobodno kretanje kapitala, Politika tržišnog natjecanja, Poljoprivreda, Pravda sloboda i sigurnost, Pravosuđe i Okoliš.

---

⁴¹ Ott, K., 2003. "Pridruživanje Evropskoj uniji" [online] u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: izazovi ekonomske i pravne prilagodbe*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert, 1-22. Dostupno na: [<http://www.ijf.hr/Eu/ott.pdf>].

⁴² Hrvatski sabor, internetska stranica: <https://www.sabor.hr/hr/europski-poslovi/sabor-u-procesu-pristupanja-eu-u/dokumenti-rh/eu>

Svoj treći izvještaj o napretku Republike Hrvatske Europska komisija je objavila 6. studenog 2007. godine, u kojem je ocijenjeno da pregovori s Republikom Hrvatskom dobro napreduju i da dolaze u konačnu fazu. Kao i u prethodnom izvještaju, od Republike Hrvatske se tražio pojačan napor u poboljšanju statusa manjinskih prava i povratka izbjeglica, a upozorena je na vanjski deficit koji bi mogao utjecati na makroekonomsku stabilnost, koja je označena kao stabilna, uključujući i nisku inflaciju. I u ovom izvještaju hrvatska je ekonomija ocijenjena kao funkcionalna tržišna, koja bi se mogla nositi s europskom konkurencijom, pod uvjetom da se provedu reforme koje će smanjiti strukturne slabosti.

Četvrti izvještaj o napretku Republike Hrvatske Europska komisija je objavila 5. studenog 2008. godine, a obuhvaćeno je razdoblje od 1. studenog 2007. do 3. studenog 2008. godine. Ocijenjeno je da je ostvaren napredak u reformi državne uprave, ali da su pravni temelji za izgradnju moderne i stručne države još nepotpuni. Reforme u pravosuđu su nastavljene, ali relativno sporim tempom. Ista situacija je i s korupcijom. Iako je ostvaren određeni napredak, korupcija je i dalje vrlo raširena, a administrativni kapaciteti državnih tijela za borbu protiv korupcije i dalje su nedostadni. Što se tiče ljudskih prava, ocijenjeno je da se u Republici Hrvatskoj poštuje međunarodni zakon o ljudskim pravima, uz neke specifične nedostatke vezane uz dužinu trajanja postupaka i nedostatke pravosudnog sustava. Bilo je i prigovora na provedbu antidiskriminacijskog zakona jer razina zaštite od diskriminacije i sudsko procesuiranje nisu u skladu s normama Europske unije. Ustanovljeno je da postoji napredak kada je riječ o provedbi Ustavnoga zakona o pravima nacionalnih manjina, ali glavni nedostatak i dalje je nedovoljna zastupljenost manjina u državnoj upravi, pravosuđu i policiji. U području regionalne suradnje i međunarodnih obveza ocijenjeno je da Republika Hrvatska i dalje surađuje s Međunarodnim sudom u Haagu. Nije bilo velikih zamjerki za odnose Republike Hrvatske s državama iz okruženja. I u ovom izvještaju hrvatska ekonomija je ocijenjena kao funkcionalna tržišna s ukupnom trgovinom roba i usluga većom od 100 % BDP-a.

Peti izvještaj o napretku Republike Hrvatske objavljen je 14. listopada 2009. godine, a obuhvaćao je razdoblje od početka listopada 2008. do sredine rujna 2009. godine. Među ostalim, ocijenjeno je da je provedba Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju bila neujednačena. Republika Hrvatska nije u pojedinim poglavljima napredovala u skladu s planovima, što se prvenstveno odnosi na poglavlja Pravosuđe i temeljna ljudska prava, Tržišno natjecanje i Prometna politika. Ukazano je i na sporost reforme državne uprave i reformi u pravosuđu, iako su primjetni pomaci. Najveći problem je i dalje korupcija, koja je i dalje raširena, a instrumenti za njezino suzbijanje ne provode se s dovoljno odlučnosti,

posebno kada je riječ o korupciji u politici. Usmjerava se pozornost i na nedovoljno kažnjavanje ratnih zločina, kao i na mnogobrojne probleme manjinskih zajednica, posebno Srba i Roma.

Kada se govori o susjedskim odnosima, najbolje su ocijenjeni odnosi s Italijom i Mađarskom. Odnosi s Bosnom i Hercegovinom su ocijenjeni kao stabilni, ali opterećeni raznim trgovačkim odnosima. Najveći napredak ostvaren je u odnosima s Crnom Gorom, a napredak u odnosima sa Srbijom pogoršan je oštrim retorikama vezanim za slučajeve pred Međunarodnim sudom pravde u Haagu. Najlošije su ocijenjeni odnosi s Republikom Slovenijom, na što je najviše utjecalo neriješeno granično pitanje. Republika Hrvatska se, prema Mišljenju Europske komisije (*avis*), ocjenjuje kao funkcionalna demokracija sa stabilnim institucijama koje jamče vladavinu prava. Ne postoje veći problemi vezani uz poštovanje osnovnih prava. Također ocjenjuje se zemljom s djelotvornom tržišnom ekonomijom, koja bi trebala biti u stanju nositi se s pritiscima konkurencije i tržišnih snaga unutar Unije. S druge strane, prigovori su da administrativni kapacitet nije ujednačen i da je potrebno poboljšati provedbu zakonodavstva. U vezi s tim, potrebno je nastaviti s usklađivanjem zakonodavstva i u isto vrijeme jačati administrativne i pravosudne strukture potrebne za učinkovitu primjenu i provedbu pravne stečevine.⁴³

11. Napredak u vršenju reformi

Europska unija je glavne kritike uputila državnoj upravi, a odnosile su se na njezinu glomaznost i tromost. Reforma državne uprave teče sporo. Pravni administrativni sustav u Republici Hrvatskoj ocijenjen je kao složen, kompliciran i koji dovodi do neučinkovitosti i pravne nesigurnosti te pogoduje korupciji. Upravni sud ne može izvršiti trenutni opseg posla na revidiranju upravnih odluka. Također, jedna od kritika je i nerazvijenost lokalne i područne samouprave te slaba decentralizacija.

Glavni problemi hrvatskog pravosudnog sustava su raširena neučinkovitost pravosudnog sustava i puno vremena potrebnog za donošenje i provođenje presuda, kao i slabosti u

---

⁴³ Vidas, D., 2006. "O zaštiti osobito osjetljivih europskih mora i potrebi regionalne suradnje u Jadranskom moru" u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Europskoj uniji: izazovi sudjelovanja*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert.

pogledu odabira i obuke sudaca. Povrh toga, pred sudove se izlazi s previše slučajeva koji bi se u načelu mogli riješiti i drugim sredstvima. Svi ti faktori zajedno pridonose vrlo velikom gomilanju neriješenih predmeta. Dodatni je problem taj što sudovi i dijelovi državne uprave ne poštuju uvijek ili ne izvršavaju pravodobno odluke viših sudova. Osim toga, postoje određeni problemi u uspostavi nezavisnog sudstva. Ti problemi uzrok su što prava građana još nisu u potpunosti sudski zaštićena u skladu s ustavnim odredbama.

Strukturalna reforma hrvatskog pravosudnog sustava započela je Vladinim usvajanjem dokumenta „Reforma pravosudnog sustava“ 2002. i Operativnog plana usvojenog u srpnju 2003. godine. U svom Izvještaju o napretku za 2006. godinu, Europska komisija konstatira da je reforma tek u početnoj fazi, a pravosudni sustav i dalje trpi ozbiljne nedostatke. Glavne su kritike da treba poduzeti puno više aktivnosti kako bi se smanjio još uvijek velik broj neriješenih predmeta, skratilo trajanje sudskih postupaka, poboljšalo vođenje predmeta, racionalizirala mreža sudova, uključujući i zatvaranje sudova, osiguralo pravilno provođenje sudskih presuda i izvršila reforma pravne pomoći. Kako bi se osigurala nepristranost, potrebno je poboljšati postupke imenovanja, obuke i stegovne postupke za sudske dužnosnike. Republika Hrvatska još nema neovisan, nepristran, transparentan i učinkovit pravosudni sustav, čija će uspostava biti važan pokazatelj hrvatske spremnosti za eventualno članstvo i preduvjet za uspješnu provedbu pravne stečevine.

Korupcija predstavlja ozbiljan problem. Mnoge optužbe za korupciju ostaju neistražene, a slučajevi korupcije obično prolaze nekažnjeno. Provedba antikorupcijskog programa nalazi se tek u početnoj fazi. Potrebna je potpuna provedba programa i snažna politička volja za jačanje aktivnosti, posebno kada je riječ o korupciji na visokoj razini.

U Izvještaju o napretku za 2006. godinu navedeno je da je potrebno jačati aktivnosti na proaktivnom sprječavanju, otkrivanju i djelotvornom gonjenju korupcije. Potrebno je podići svijest o korupciji kao o ozbiljnom kaznenom djelu, dok USKOK i ostala tijela uključena u antikorupcijski program trebaju dodatno ojačati i poboljšati međusobnu koordinaciju.

Jedna od glavnih prepreka za otvaranje pregovora, a time i ulazak u punopravno članstvo Europske unije, bila je suradnja s Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju (Haaški sud). Republici Hrvatskoj se nametnuta krivica za Domovinski rat s kraja 20. stoljeća i izjednačavalo ju se s agresorom, što je politički vrh, kao i sam narod, teško prihvaćao. Da bi se Republika Hrvatska pridružila europskoj obitelji, morala je predati ratnu dokumentaciju, spise s oznakom „vojna tajna“ i izručiti cjelokupan zapovjedni lanac koji je sudjelovao u ratnim operacijama. Dugo se Republici Hrvatskoj prigovarala nesuradnja s Haaškim sudom,

uzrokovana ponajviše neizručivanjem generala Ante Gotovine. Nakon njegova izručivanja, Hrvatskoj je upaljeno „zeleno svjetlo“ i 3. listopada 2005. godine ustanovljeno je da Republika Hrvatska u potpunosti surađuje s Haškim sudom. Slijedom toga, istoga dana i službeno su otvoreni pregovori s Hrvatskom o punopravnom članstvu.

Jedna od kritika bila je spora provedba Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Najveći problem predstavljala je premala zastupljenost manjina u državnoj upravi, pravosuđu i policiji. U svim donesenim mišljenjima jedna od kritika Republici Hrvatskoj bila je spora provedba Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Ratni sukobi, etnonacionalizam i tranzicijski problemi hrvatskog društva učinili su praktično problematičnom temu pozicioniranja nacionalnih manjina u hrvatskom društvu. Najveći problemi su premala zastupljenost manjina u državnoj upravi, pravosuđu i policiji. Postoje i stvarne prepreke za povratak srpskih izbjeglica, trajno neprijateljstvo u određenim područjima, izraženi nacionalistički sukobi u kojima su Srbi bili većinsko stanovništvo prije Domovinskog rata, kao i pitanja stambenog zbrinjavanja, koja se uglavnom odnose na bivše nositelje stanarskog prava koji ne mogu još uvijek ostvariti povrat svoje, prije rata stečene imovine. Pozitivan pomak je primijećen u položaju romske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj, iako se romska populacija susreće se s brojnim problemima.⁴⁴

Dva najveća, ujedno i međusobno povezana, su problem državljanstva i problem zapošljavanja. Oni Romi koji bi mogli raditi, ako nemaju državljanstvo, ne mogu se zaposliti, a njihova djeca ne mogu pohađati školu, nemaju pravo na socijalnu brigu i zaštitu.

Jedan od problema koji je trebao biti sporedan u procesu pregovora pokazao se kao jedna velika kočnica na hrvatskom putu. Problemi sa susjednom Republikom Slovenijom u vezi s razgraničenjem na kopnu i moru jačali su vremenom kako su tekli pregovori. Ključan problem za Republiku Sloveniju je bila granica Republike Hrvatske u Savudrijskoj vali (sl. Piranski zaliv) za koji je Republika Slovenija smatrala da joj, po načelu pravičnosti, pripada u cijelosti. Iz tog problema proizašao je i drugi, na koji je još više stavljan naglasak kad je Republika Slovenija preuzela predsjedanje Europskom unijom u siječnju 2008. godine, a to je pitanje ZERP-a. Prema slovenskom mišljenju Republika Hrvatska nije mogla proglasiti taj

---

⁴⁴ Cuculić, J., Faulend, M., Šošić, V., 2004, „Fiskalni aspekti pridruživanja: Možemo li u Evropsku uniju sa proračunskim deficitom?“, in: Ott, K. (ur.), Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: Izazovi institucionalnih prilagodbi, Institut za javne finansije Friedrich Ebert Stiftung, Zagreb

pojas dok se ne riješi granično pitanje na moru, dok je Republika Hrvatska ne obazirući se na savjete Europske unije taj pojas ipak aktivirala 1. siječnja 2008. godine. Susjedna Italija, koje se također taj pojas ticao, pružila je podršku Republici Sloveniji, iako sama nije upućivala nikakve prijetnje u vidu blokade ulaska u Europsku uniju poput Republike Slovenije. Stav Europske unije je bio jasan, bezrezervna potpora Republici Sloveniji kao članici Unije, ali je ipak upućen nalog Ljubljani da se to pitanje riješi u vidu dobrosusjedskih odnosa, a ne da se stvara problem između Republike Hrvatske i Europske unije, kako je to Republika Slovenija htjela prikazati. Odnosi s Republikom Slovenijom, koji do raspada bivše Jugoslavije nisu nikada bili loši, bivali su sve gori kako su se bližili parlamentarni izbori, kako u jednoj tako i u drugoj zemlji. Nacionalističke stranke u Republici Sloveniji potpirivale su netrpeljivost prema Hrvatima sve glasnijim isticanjem problema s Republikom Hrvatskom, preuveličavajući ih, čak i stvaranjem novih. Jedan od takvih bila je i najava raspisivanja referenduma na kojem će građani te zemlje moći odlučiti žele li Republiku Hrvatsku u Europskoj uniji ili ne. Iako te stranke nemaju za potporu natpolovičnu većinu glasačkog tijela, takvi potezi iz Republike Slovenije uvelike narušavaju već poljuljane odnose. Svi ti problemi rezultirali su time da je 19. prosinca 2008. godine, Republika Slovenija blokirala otvaranje osam i privremeno zatvaranje tri poglavlja, što je značajno odgodilo predviđeni ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju i dodatno narušilo sve gore međusobne odnose. Ministar vanjskih poslova slovenskoj je javnosti 19. prosinca otkrio dokumente iz sedam poglavlja o kojima Republika Hrvatska pregovara s Europskom unijom, a koji su glavni razlog slovenske blokade hrvatskih pregovora. Radi se o dokumentima u poglavljima Poljoprivreda, Sigurnost hrane, Veterinarstvo i fitosanitarna politika, Oporezivanje, Mrežna infrastruktura, Regionalna politika i strukturni instrumenti, Pravda, sloboda i sigurnost te Okoliš. U poglavlju Poljoprivreda izričito su, kao hrvatska, navedena sporna naselja na lijevoj obali Dragonje (Škrile, Bužin, Škudelini i Veli Mlin). U poglavlju Sigurnost hrane sporno je bilo hrvatsko pozivanje na pomorski zakonik, koji spominje epikontinentalni pojas u Jadranskom moru.⁴⁵

U poglavlju Oporezivanje izričito je naveden granični prijelaz Plovanija, odnosno privremena granična točka kraj Sečovlja, za koju je 1994. godine tadašnji premijer izričito i pisano

---

⁴⁵ Vidačak, I., 2006. "Lobiranje i kanali utjecaja interesnih skupina u proširenoj Evropskoj uniji: mogućnosti i izazovi za Hrvatsku" u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: izazovi sudjelovanja*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert.

potvrdio da ne prejudicira granicu. U poglavlju Infrastruktura priložene su karte s ucrtanom morskom granicom. U Regionalnoj politici sporan je bio interventni plan u slučaju onečišćenja mora, koji spominje ZERP, a priložena je i karta s ucrtanom granicom. U poglavlju Pravda, sloboda i sigurnost priloženi su dokumenti koji navode granične prijelaze, naveden je prijelaz Plovanija, te katastarske parcele iz katastra koji je nastao nakon 25. lipnja 1991. godine. U poglavlju Okoliš spominje se ZERP te je priložena karta s ucrtanom morskom granicom.

Vlada Republike Hrvatske je 7. travnja 2005. godine, donijela Odluku o uspostavljanju struktura za pregovore o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji. Tom odlukom predviđena su tijela za vođenje pregovora i sklapanje ugovora o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji. To su sljedeća tijela:

*Državno izaslanstvo Republike Hrvatske za pregovore o pristupanju Republike Hrvatske Evropskoj uniji činili su:*⁴⁶

- voditelj Državnog izaslanstva (po funkciji to je ministar vanjskih poslova i europskih integracija) – Gordan Jandroković;
- zamjenik voditelja Državnog izaslanstva i glavni pregovarač – Vladimir Drobnjak;
- zamjenici glavnog pregovarača – Ivana Maletić i Boris Vujčić;
- šef Misije Republike Hrvatske pri Europskim zajednicama – Branko Baričević
- tajnik Pregovaračke skupine – Dubravka Vlašić-Pleše.

Koordinacija za pregovore predstavlja privremeno međuresorno radno tijelo Vlade Republike Hrvatske koje raspravlja o svim pitanjima u vezi s pregovorima o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji. Članovi Pregovaračke skupine pružaju stručnu potporu glavnom pregovaraču u pregovorima, sudjeluju u pregovorima po nalogu glavnog pregovarača, koordiniraju rad radnih skupina za pripremu pregovora po pojedinim poglavljima pregovora – pravne stečevine Europske unije, surađuju s europskim koordinatorima tijela državne uprave, odgovorni su za izradu prijedloga pregovaračkih stajališta te odgovarajućih izvještaja.

Radne skupine za pripremu pregovora po pojedinim poglavljima pregovora – pravne stečevine Europske unije - sudjeluju u analitičkom pregledu i ocjeni usklađenosti

---

⁴⁶ Barroso, J. M. (2011). Hrvatska u Europskoj uniji 1. srpnja 2013., www.vjesnik.hr, 10. 6. 2011.

zakonodavstva (*screening*) te u izradi nacрта prijedloga pregovaračkih stajališta, uz potporu tijela državne uprave ili drugih tijela određenih nositeljima pojedinog poglavlja pravne stečevine Europske unije i europskog koordinatora tog tijela.⁴⁷

Ured glavnog pregovarača pruža stručnu, tehničku i administrativnu pomoć glavnom pregovaraču. Zbog specifičnosti posla i prema djelovanju glavnog pregovarača, djeluje pri Vladi Republike Hrvatske i pri Misiji Republike Hrvatske pri Europskim zajednicama. Njegovim radom upravlja voditelj Ureda.

Tajništvo Pregovaračke skupine pruža stručnu, tehničku i administrativnu pomoć Državnom izaslanstvu, Pregovaračkoj skupini i radnim skupinama za pripremu pregovora po pojedinim poglavljima pregovora – pravne stečevine Europske unije. Tajništvo koordinira zadaće i poslove koji proizlaze iz pregovora, priprema analitički pregled i ocjenu usklađenosti zakonodavstva (*screening*) i izrađuje izvještaje o njegovom tijeku, kao i tijeku pregovora, te obavlja i sve druge tehničke i administrativne poslove vezane uz pregovore.⁴⁸

Nacionalni odbor je posebno radno tijelo Hrvatskog sabora koje nadgleda i ocjenjuje tijek pregovora te daje mišljenje i smjernice u ime Hrvatskog sabora. Odbor se sastoji od zastupnika Hrvatskoga sabora, predstavnika Ureda predsjednika Republike Hrvatske, akademske zajednice, udruženja poslodavaca i sindikata. Na čelu Nacionalnog odbora nalazi se Vesna Pusić.⁴⁹

Prema iskazima Vladinih ustanova, istraživanja javnog mnijenja o stavu građana spram Europske unije 2000. godine, opće mišljenje građana o Europskoj uniji bilo je uglavnom pozitivno (više od 55 %), dok je 77 % građana bilo za uključivanje u Europsku uniju, a protiv je bilo 8% građana, dok je 15 % bilo neodlučno.⁵⁰ Rezultati kojima raspolažu subjekti koji ne provode Vladinu politiku pokazuju nešto sasvim drugo, prema kojima potpora građana Republike Hrvatske o ulasku u Europsku uniju nije nikad prelazila 25 %.⁵¹

Otvaranjem pregovora o pristupanju 3. listopada 2005. godine, Republika Hrvatska učinila je ključan korak prema punopravnom članstvu u Europskoj uniji. Početna faza pregovora o pristupanju i još jedan veliki test za Republiku Hrvatsku i njezinu javnu administraciju u 2006. godini, bio je proces analitičkog pregleda ocjene usklađenosti zakonodavstva Republike

---

⁴⁷ <http://www.eu-pregovori.hr/default.asp?ru=415&sid=&akcija=&jezik=1>

⁴⁸ <http://www.eu-pregovori.hr/default.asp?ru=417&sid=&akcija=&jezik=1>

⁴⁹ <http://www.eu-pregovori.hr/Default.asp?ru=418&sid=&akcija=&jezik=1>

⁵⁰ Većina osječkih studenata protiv ulaska u EU [Vijesti Osječke] - Osijek 031, 24. siječnja 2011., pristupljeno 5. srpnja 2011. Vijesti Osječke televizije. Na 1:54-2:32.

⁵¹ www.hr.wikipedia.com

Hrvatske s pravnom stečevinom EU, tzv. *screening*.⁵² *Screening*, koji se sastojao od multilateralnih i bilateralnih sastanaka za svako od 33 poglavlja pravne stečevine EU-a za koja se odvijaju pregovori o članstvu, započeo je neposredno nakon otvaranja pregovora, zajedno s Turskom, te je za Republiku Hrvatsku uspješno završen 18. listopada 2006. godine. Pregovaračka struktura Republike Hrvatske, koja se sastoji od oko 2000 članova, predvođenih tadašnjom ministricom vanjskih poslova i europskih integracija mr. Kolindom Grabar-Kitarović, kao predsjednicom Državnog izaslanstva i veleposlanikom Vladimirom Drobniakom, u svojstvu glavnog pregovarača, dobila je visoke ocjene za pripremljenost u dotadašnjem tijeku pregovora, kako od Europske komisije tako i od država članica Europske unije. Uzimajući u obzir promijenjene okolnosti u odnosima Republike Hrvatske s Europskom unijom te prvenstveno rezultate *screeninga*, Nacionalni program pridruživanja za 2007. godinu, koji je već peti u nizu, nosi naziv Nacionalni program za pristupanje Republike Hrvatske Europskoj uniji.

U prvoj polovici 2006. godine, tijekom austrijskog predsjedanja Vijećem Europske unije, Republika Hrvatska je pozvana na dostavu pregovaračkih stajališta za tri poglavlja pregovora, dok je za dva poglavlja od Republike Hrvatske zatraženo ispunjavanje dodatnih mjerila za otvaranje pregovora, tzv. *benchmarks*.⁵³ Pred kraj austrijskog predsjedanja održana je međuvladina konferencija na razini voditelja izaslanstava, tijekom koje je otvoreno i privremeno zatvoreno jedno poglavlje pregovora. U drugoj polovici 2006. godine, tijekom finskog predsjedanja Vijećem Europske unije, Republika Hrvatska je pozvana na dostavu pregovaračkih stajališta za šest poglavlja pregovora, dok su dodatna mjerila za otvaranje pregovora zatražena za pet poglavlja. Održane su dvije međuvladine konferencije, na razini voditelja izaslanstava i na razini glavnih pregovarača, tijekom kojih su otvorena četiri, a privremeno zatvoreno još jedno poglavlje pregovora. Za tri poglavlja primljena su dodatna mjerila, tzv. *benchmarks*, za zatvaranje pregovora. Sveukupno, Republika Hrvatska je u 2006. godini izradila i predala pregovaračka stajališta za osam poglavlja pregovora. Pregovori su otvoreni u pet, a privremeno su i zatvoreni u dva poglavlja pregovora, od 33 poglavlja o kojima se pregovara s predstavnicima Europske unije. Vlada Republike Hrvatske, u uskoj suradnji sa stručnim tijelima Europske unije, intenzivno je radila na brzom i efikasnom ispunjavanju svih primljenih dodatnih mjerila.

---

⁵² European Commission, internetska stranica: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/glossary/screening-acquis_en

⁵³ Instrument koji Europska unija koristi u pregovaračkom procesu. U prethodnom krugu proširenja taj mehanizam nije bio institucionaliziran i nije korišten kao uvjet za otvaranje, nego za zatvaranje pregovora o pojedinom poglavlju.

Može se zaključiti da je u Republici Hrvatskoj i dalje prisutan visok stupanj političkog konsenzusa prema ostvarivanju zajedničkog strateškog cilja Republike Hrvatske, dakle punopravnog članstva u Europskoj uniji. Na diplomatskom planu pojačane su aktivnosti prema institucijama Europske unije i državama članicama, s ciljem njihovog cjelovitijeg i pravovremenog upoznavanja s očekivanjima Republike Hrvatske u pregovorima te postignutim napretkom tijekom samog procesa. Tijekom zadnjih godina nastavljene su aktivnosti vezane uz ispunjavanje obveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju te politički dijalog kroz institucionalni okvir uspostavljen SSP-om. Drugi sastanak Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje održan je u Bruxellesu 10. travnja 2007. godine, a Odbor za stabilizaciju i pridruživanje 18. studenog iste godine u Zagrebu. Održana je i sjednica Zajedničkog parlamentarnog odbora te sastanci svih sedam pododbora SSP-a.⁵⁴

11. Prikaz ostvarenja rezultata Republike Hrvatske u procesu približavanja EU-u⁵⁵

Politički kriteriji

Usporedno s procesom *screeninga* i pregovora Vlada Republike Hrvatske je u zadnjih nekoliko godina intenzivno radila na ispunjavanju političkih kriterija. Ulagani su kontinuirani naponi vezani uz povratak izbjeglica, zaštitu prava manjina i regionalnu suradnju.

Ispunjavanje političkih kriterija i tijekom svih godina je bio prioritet Vlade Republike Hrvatske, s naročitim naglaskom na reformu državne uprave, reformu pravosuđa te borbu protiv korupcije. U regionalnoj suradnji naponi su bili usmjereni na rješavanje bilateralnih pitanja i zaokruživanje političke karte JIE.⁵⁶

Jedna od obveza koja se odnosila na izbornu reformu bilo je i donošenje *Zakona o popisu birača*. Središnji državni ured za upravu Vlade Republike Hrvatske izradio je radni tekst Nacrta prijedloga zakona o popisu birača. Nacrt prijedloga zakona upućen je nadležnim tijelima, odnosno resornim ministarstvima i uredima državne uprave u županijama radi davanja mišljenja, a sredinom 2006. godine, održan je i okrugli stol u organizaciji Središnjeg državnog ureda za upravu, Misije OESS-a u Republici Hrvatskoj i nevladine organizacije GONG.

---

⁵⁴ Ott, K., 2003. "Pridruživanje Europskoj uniji" [online] u: K. Ott, ur. Pridruživanje Hrvatske Europskoj uniji: izazovi ekonomske i pravne prilagodbe. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert, 1-22. Dostupno na: [<http://www.ijf.hr/Eu/ott.pdf>].

⁵⁵ Cuculić, J., Faulend, M., Šošić, V., 2004. „Fiskalni aspekti pridruživanja: Možemo li u Evropsku uniju sa proračunskim deficitom?“, in: Ott, K. (ur.), Pridruživanje Hrvatske Europskoj uniji: Izazovi institucionalnih prilagodbi, Institut za javne financije Friedrich Ebert Stiftung, Zagreb

⁵⁶ Brigljević, K. (2006). Hrvatska na putu u EU, Zagreb: MVPEI

Prema Nacionalnom programu suzbijanja korupcije 2006. – 2008. („Narodne novine“, broj 39/06), kojim je utvrđena obveza donošenja posebnog zakona o financiranju političkih stranaka, Hrvatski sabor donio je Zakon o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata.

Zakon o financiranju političkih stranaka počiva na sljedećim principima: utvrđivanje gornje granice dobrovoljnih priloga (donacija) jednoj političkoj stranci od strane jedne fizičke, odnosno pravne osobe u jednoj kalendarskoj godini; jasno definiranje dobrovoljnog priloga (donacije) i reguliranje načina davanja donacija; zabrana anonimnih donacija; zabrana primanja donacija od strane određenih pravnih osoba te zabrana pogodovanja; osiguravanje proračunskog financiranja redovitog djelovanja političkih stranaka, uzimajući u obzir njihovu zastupljenost u predstavničkom tijelu; osiguranje transparentnosti izvora financiranja i troškova političkih stranaka; osiguranje nadzora; sankcioniranje postupanja suprotnih odredbama zakona. Financiranje izborne kampanje jedno je od područja financiranja političkih stranaka, pa iako se u Zakonu o financiranju političkih stranaka ne spominje izričito financiranje izborne kampanje, odredbe navedenog zakona, u pitanjima koja nisu drugačije uređena posebnim zakonima, odnose se i na financiranje izborne kampanje, i to: izvori sredstava za financiranje političkih stranaka; prilozi (donacije) od strane fizičkih i pravnih osoba (*način davanja donacija, najviši dopušteni iznosi donacija koje fizičke i pravne osobe mogu donirati političkoj stranci u jednoj kalendarskoj godini, zabrana anonimnim donacija, nedopušteni izvori financiranja*); transparentnost izvora financiranja i troškova političkih stranaka; nadzor financijskog poslovanja te sankcioniranja postupanja suprotnih odredbama zakona.

Hrvatski sabor je također donio novi *Zakon o sigurnosno-obavještajnom sustavu RH* (NN 79/06), kojim se uređuje cjelovit sigurnosno-obavještajni sustav Republike Hrvatske. Zakonom su u cijelosti definirani svi elementi tog sustava, njihovi međusobni odnosi, ovlasti i način funkcioniranja te se posebno detaljno razrađuju oblici stručnog, parlamentarnog i građanskog, odnosno civilnog nadzora nad radom obavještajno-sigurnosnih agencija. Direktori sigurnosno-obavještajnih agencija imenovani su već 2006. godine.

Zakonom se, umjesto dosadašnje tri, osnivaju *dvije sigurnosno-obavještajne agencije*: Sigurnosno-obavještajna agencija (SOA) i Vojna sigurnosno-obavještajna agencija (VSOA). Navedene agencije pokrivaju civilno i vojno područje sigurnosnog i obavještajnog rada u zemlji i inozemstvu.

Agencije nemaju represivne ovlasti, a njihov rad sastoji se u posebnim oblicima prikupljanja tajnih i javnih podataka od značaja za nacionalnu sigurnost u civilnoj i vojnoj sferi, obradi i analizi podataka.

Zakonom je utvrđen *sustav nadzora* na parlamentarnoj, izvršno-stručnoj i građanskoj (civilnoj) razini, odnosno nadzor nad postupanjem obavještajno-sigurnosnih agencija provodi Hrvatski sabor, Ured Vijeća za nacionalnu sigurnost i Vijeće za građanski nadzor sigurnosno-obavještajnih agencija.

Kada se govori o reformama u domenu pravosudnih organa, Hrvatski je sabor prihvatio Strategiju reforme pravosuđa s Planom djelovanja. Glavni ciljevi Strategije su jačanje vladavine prava i neovisnosti pravosuđa te poboljšanje učinkovitosti pravosudnog sustava. Strategija je tada uključivala nužnu reformu sudske uprave te promjene u upravljanju radom sudova, kao i daljnju borbu protiv korupcije. Osim toga, Strategija je predviđala racionalizaciju mreže sudova kao i razvoj sustava alternativnog rješavanja sporova te razvoj komunikacijskog i informacijskog sustava. Sve će te promjene biti praćene razvojem nove sudske statistike i stvaranjem Integriranog sustava upravljanja predmetima (ICMS). S ciljem praćenja provedbe Strategije u Ministarstvu pravosuđa je bio osnovan Samostalni odjel za strateški razvoj, koji zapošljava dva djelatnika.

Hrvatski sabor također je usvojio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku (NN 115/06), koji će pridonijeti učinkovitosti kaznenog postupka. Istražnom sucu dane su ovlasti da sam, bez izvanraspravnog vijeća, produži pritvor osumnjičeniku. Izmjenama ZKP-a omogućuje se i prikupljanje dokaza audio i videokonferencijama, a katalog kažnjivih djela za koja se mogu provoditi posebne izvidne mjere proširen je i na kaznena djela primanja i davanja mita, zloupotrebe položaja i ovlasti te kibernetičkog kriminala. Hrvatski sabor je također donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (NN 79/06), kojim je pojednostavljen postupak stjecanja vlasništva nad nekretninama u Republici Hrvatskoj od strane stranih fizičkih i pravnih osoba i ubrzan postupak izdavanja dozvola. Time je ispunjena jedna od obveza iz SSP-a u to vrijeme po toj osnovi.

U već davnoj 2006. godini usvojene su i izmjene Stečajnog zakona (NN 82/06) s ciljem poboljšanja položaja stečajnih vjerovnika. Zatim, Ministarstvo pravosuđa je u 2006. godini izradilo Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javnom bilježništvu, koji je u Hrvatskom saboru prošao prvo čitanje. S ciljem boljeg nadzora rada sudaca izrađena je priprema novih Okvirnih mjerila za rad sudaca. Nova mjerila su više vodila računa o specifičnostima

pojedinih vrsta sudskih postupaka, odnosno o težini pojedinih postupaka, o broju procesnih radnji koje sudac u tim postupcima mora poduzeti, o načinu na koji pojedini postupci mogu biti i jesu okončani i sl., što je omogućilo objektivno ocjenjivanje stvarnog, mjesečnog ili godišnjeg rada svakog pojedinog suca. Unutar Uprave za međunarodnu pravnu pomoć, suradnju i ljudska prava osnovan je Odjel za podršku svjedocima i sudionicima u postupcima za kaznena djela ratnih zločina. Glavni zadatak Odjela je pružiti podršku za pravnu i fizičku zaštitu, pružiti psihološku pomoć i potporu u pronalasku, pripremi odlaska i organizaciji putovanja za svjedoke i druge sudionike u suđenjima i istražnim postupcima u postupcima za kaznena djela ratnih zločina koji su u tijeku na sudovima u Republici Hrvatskoj i inozemstvu.

Zadnjih godina kroz projekte CARDS 2002 "Potpora modernijem i učinkovitijem radu hrvatskih sudova" i CARDS 2003 "Potpora reformi hrvatskog pravosudnog sustava" 60 sudova opremljeno je modernom informatičkom opremom i u izradi su lokalne računarske mreže na sudovima i državnim odvjetništvima te se i dalje nastavlja sa sustavnom modernizacijom i opremanjem informatičkom opremom svih pravosudnih tijela sredstvima državnog proračuna.⁵⁷

Ljudska prava i zaštita manjinskih naroda

Vezano uz suzbijanje diskriminacije, značajne su posljednje izmjene Kaznenog zakona iz lipnja 2006. godine, *Zakon o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona* (NN 76/06), koji je stupio na snagu 1. listopada 2006., članak 89. st. 36. definira zločin iz mržnje kao svako kazneno djelo počinjeno iz mržnje prema osobi zbog njezine rase, boje kože, spola, spolne orijentacije, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog porijekla, imovine, rođenja, naobrazbe, društvenog položaja, dobi, zdravstvenog statusa ili drugih osobina. Predmetnim izmjenama i dopunama Kaznenog zakona povećana je najniža kazna zatvora za kazneno djelo iz čl. 174. "Rasna i druga diskriminacija" i sada iznosi od 6 mjeseci do 5 godina zatvora. Vlada Republike Hrvatske je osnovala *Radnu skupinu* za izradu *VI. i VII. izvješća Republike Hrvatske o primjeni Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije*. Prema obvezama koje proizlaze iz Nacionalnog programa za suzbijanje trgovanja ljudima od 2005. do 2008. godine, Vlada Republike Hrvatske je 28. rujna 2006.

---

⁵⁷ Ott, K., 2003. "Pridruživanje Evropskoj uniji" [online] u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: izazovi ekonomske i pravne prilagodbe*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert, 1-22. Dostupno na: [<http://www.ijf.hr/Eu/ott.pdf>].

godine, usvojila *Operativni plan za suzbijanje trgovanja ljudima za 2007. godinu*. Također, Hrvatski sabor je usvojio *Nacionalnu politiku za promicanje ravnopravnosti spolova za razdoblje 2006. - 2010.* (NN 114/06), koja po prvi put donosi sustavan pregled obveza Republike Hrvatske u procesu pridruživanja Europskoj uniji, uključivši potpuni prikaz *acquisa* iz područja ravnopravnosti spolova.

Nacionalna politika obuhvaća sedam prioriternih tematskih područja:

- 1) Unapređenje promicanja i zaštite ljudskih prava žena,
- 2) Stvaranje jednakih mogućnosti na tržištu rada,
- 3) Uvođenje rodno osjetljivog odgoja i obrazovanja,
- 4) Uravnoteženje sudjelovanja žena i muškaraca u procesima odlučivanja,
- 5) Suzbijanje svih oblika nasilja nad ženama,
- 6) Unapređenje sustava zdravstvene zaštite žena i
- 7) Daljnje osnaživanje institucionalnih mehanizama i metoda provedbe politike jednakih mogućnosti, u okviru kojih definira konkretne mjere, nositelje i rokove provedbe za unapređenje prikupljanja i obrade rodno osjetljivih statističkih podataka.

Prema Konvenciji o pravima djeteta te Zaključnim primjedbama Odbora UN-a za prava djeteta od 1. listopada 2004. godine, 22. ožujka 2006. godine, usvojen je *Nacionalni plan aktivnosti za prava i interese djece od 2006. do 2012. godine*. Hrvatski sabor je 24. studenog 2006. godine prihvatio *Nacionalnu populacijsku politiku* koja obuhvaća niz mjera za potporu obiteljima u podizanju djece. Prema natječajnom postupku za dodjelu *Nagrade za promicanje prava djeteta* u 2006. godini dodijeljena je nagrada za promicanje prava djeteta u 2006. godini.

Obveze proistekle Domovinskim ratom

U posljednjih nekoliko godina intenzivirana je suradnja nadležnog Ministarstva mora, turizma, prometa i razvoja s međunarodnim organizacijama u Republici Hrvatskoj – Misijom OEES-a, Misijom UNHCR-a, Delegacijom Europske komisije te Veleposlanstvom SAD-a na razini ministra i šefova misija odnosno veleposlanika. Sastanci, na kojima se raspravlja o aktualnim problemima provedbe pojedinih programa vezanih za povratak izbjeglica te se predlažu i utvrđuju rješenja, održavaju se svakog mjeseca. Takav način suradnje pridonio je ubrzavanju provedbe pojedinih programa te rješavanju tekućih problema u njihovoj provedbi.

Tijekom posljednjih godina intenzivirane su aktivnosti usmjerene na ubrzavanje dinamike i osiguravanje održivog povratka, uključujući i provedbu svih zakonskih promjena, posebno onih koje se tiču imovinskih pitanja te pitanja bivših nositelja stanarskih prava. Uvjeti za održivi povratak ili lokalnu integraciju preostalih prognanika i izbjeglica u Republici Hrvatskoj te potencijalnih povratnika koji još borave u Srbiji i Crnoj Gori te Bosni i Hercegovini osiguravaju se kroz programe Vlade Republike Hrvatske vezane za povrat imovine i stambeno zbrinjavanje, obnovu preostalog ratom oštećenog stambenog fonda i osnovne infrastrukture te osnovne aktivnosti za ubrzanje dinamike povratka i stvaranje održivih uvjeta povratka. Vezano uz provedbu Sarajevske deklaracije i izradu zajedničke matrice, početkom 2006. godine revidiran je Plan povratka izbjeglica te su za njegovu provedbu utvrđeni rokovi i proračunska sredstva. Državno odvjetništvo Republike Hrvatske kontinuirano je vršilo pregled optužnica i istražnih zahtjeva koji su pokrenuti za vrijeme i neposredno nakon rata, kako bi se izbjeglo vođenje eventualno neosnovanih postupaka za kaznena djela ratnih zločina. Državno odvjetništvo je početkom 2006. godine, ponovilo preporuku da se ne provode postupci za kaznena djela ratnih zločina u odsutnosti optuženika. Između *Državnog odvjetništva Republike Hrvatske i državnih odvjetništava u Bosni i Hercegovini, Srbiji i Crnoj Gori sklopljeni su ugovori o međusobnoj suradnji* u predistražnim postupcima za najteže oblike kaznenih djela, uključujući i kaznena djela ratnih zločina, te je već uspostavljena intenzivna suradnja. Trenutno traju pripreme sporazuma između Republike Hrvatske i susjednih zemalja o ustupanju kaznenih predmeta te se očekuje da će se u budućnosti kazneni predmeti protiv osoba koje borave u drugim zemljama tim zemljama lakše ustupati. Od travnja 2006. godine, održavaju se radni sastanci između ministra pravosuđa Republike Hrvatske, glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske i predstavnika Vrhovnog suda Republike Hrvatske s Misijom OESS-a, predstavnicima Vijeća Europe i MKSJ-om na kojima se razmatra široki krug tema koje se odnose na domaća suđenja za ratne zločine.⁵⁸

---

⁵⁸ Vidas, D., 2006. "O zaštiti osobito osjetljivih europskih mora i potrebi regionalne suradnje u Jadranskom moru" u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: izazovi sudjelovanja*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert.

Regionalna suradnja

Republika Hrvatska preuzela je predsjedanje SEECP-om 4. svibnja 2006. godine, i predsjedala je do svibnja 2007. godine. Hrvatsko predsjedanje SEECP-om će se temeljiti na jačanju SEECP-a kao glasa regije, regionalnog vlasništva nad suradnjom, snaženju odnosa s Europskom unijom, unapređenju međuparlamentarne suradnje te na programskoj suradnji na područjima prometa, gospodarstva, pravosuđa i unutarnjih poslova, obrazovanja te regionalnih konferencija o energetici i ljudskom kapitalu. Republika Hrvatska, kao predsjedateljica SEECP-a, nastavit će s promicanjem zajedničke vizije ujedinjene Europe na crti snažne europske orijentacije i perspektive Jugoistočne Europe u skladu sa Solunskom deklaracijom. SEECP će imati važnu ulogu u izlaznoj strategiji Pakta o stabilnosti, što uključuje i jačanje regionalnog vlasništva nad regionalnom suradnjom u Jugoistočnoj Europi, te uspostavu Vijeća za regionalnu suradnju (RCC), tajništva te imenovanje glavnog tajnika. Republika Hrvatska će, kao predsjedateljica SEECP-a, u tom procesu imati aktivnu ulogu. Republika Hrvatska je aktivna sudionica brojnih inicijativa unutar Pakta o stabilnosti za Jugoistočnu Europu (PS). Također, ta zemlja aktivno sudjeluje u izlaznoj strategiji PS i transformaciji u Vijeće za regionalnu suradnju (RCC). Sudjelujući u procesu formiranja Vijeća za regionalnu suradnju, koje će u budućnosti preuzeti zadaću koordiniranja regionalnih inicijativa, u Republici Hrvatskoj je obavljena analiza svih aktivnosti radi doprinosa procesu usmjeravanja inicijativa PS (*Streamlining Process*), a rezultati će doprinijeti određivanju regionalnih prioriteta te buduće pravce djelovanja u skladu s prioritetima hrvatskog predsjedanja SEECP-om. Krajem svibnja 2007. godine, ta zemlja je bila domaćin Regionalnog stola Pakta o stabilnosti za JIE, koji će biti održan paralelno sa summitom SEECP-a u Zagrebu, i na kojem bi se trebale donijeti odluke o daljnjem jačanju regionalnog vlasništva nad regionalnom suradnjom i glavnim elementima budućeg ustroja regionalne suradnje u JIE. Republika Hrvatska je bila domaćin četiri regionalne inicijative koje se osamostaljuju iz okvira PS: Regionalnog centra za ravnopravnost spolova (*Gender Task Force*) koji je u suradnji s MVPEI i PS u Republici Hrvatskoj u srpnju 2006. godine, organizirao Prvu konferenciju ministrica jugoistočne Europe s temom poboljšanja ljudskih prava i jednakosti žena; Međunarodne komisije za sliv rijeke Save (*International Sava River Basin Commission*); Agencije za obrazovno-reformske inicijative u jugoistočnoj Europi (ERI SEE), koja je prostorije u Zagrebu službeno otvorila krajem 2006. godine, te Regionalnog središta za potporu provedbe kontrole naoružanja i verifikacije (RACVIAC). Ugovor o novoj CEFTA-i potpisan je 19. prosinca 2006. godine. Republika Hrvatska podržava proces

liberalizacije trgovine u JIE. Kako bi se povećala gospodarska aktivnost, trgovinska razmjena i ulaganje, Republika Hrvatska je inicirala proširenje CEFTA-e na sve države regije.⁵⁹

Gospodarski kriteriji

Kvalitetnom razradom operativnih planova i uspješnom provedbom zacrtanih mjera u gospodarskim, socijalnim, institucionalnim i ostalim područjima strategije razvoja moguće je ubrzati proces pristupanja Hrvatske Europskoj uniji. U tom smislu važno je uzeti u obzir ciljeve utvrđene u Lisabonskoj strategiji kao jednom od temeljnih strateških dokumenta EU-a u idućem razdoblju.

Uspješna implementacija predviđenih mjera i usvajanje ciljeva Lisabonske strategije može podići razinu konkurentnosti Republike Hrvatske postizanjem dinamičnijeg gospodarstva zasnovanog na znanju i integriranog u međunarodne tokove, uz ostvarivanje održivog gospodarskog rasta u pogledu kvalitete života, zaštite okoliše i socijalne kohezije.

Mjere gospodarske politike Republike Hrvatske u srednjoročnom razdoblju usmjerene su na jačanje ukupnog gospodarstva i podizanje razine konkurentnosti te na ubrzavanje gospodarskog razvoja, uz rast zaposlenosti. U skladu s time, Vlada Republike Hrvatske usmjerit će svoje napore na održavanje stabilnog makroekonomskog okruženja i dinamiziranje gospodarskog rasta. Takvo opredjeljenje zahtijeva usku koordinaciju monetarne i fiskalne politike, gdje će monetarna politika i dalje biti usmjerena na održavanje niske stope inflacije, uz zadržavanje stabilnog tečaja kune prema euru, dok će fiskalna politika biti usmjerena na nastavak fiskalne konsolidacije u srednjoročnom razdoblju. Znatian dio napora usmjerit će se na komplementarne mjere koje upotpunjuju okvir gospodarske politike u srednjem roku. Tu svakako treba spomenuti i jačanje institucija i njihovo usklađivanje s praksom Europske unije.⁶⁰

Fiskalnu politiku u srednjoročnom razdoblju odlikovat će daljnje jačanje upravljanja proračunom i fiskalna prilagodba koja će u konačnosti rezultirati smanjenjem fiskalnog deficita. Na prihodovnoj strani provodit će se daljnja modernizacija i jačanje procesa ubiranja poreza kroz djelovanje u smjeru povećanja institucionalnih sposobnosti porezne

---

⁵⁹ Ott, K., 2005. "Hrvatska i Evropska unija: pridruživanjem do promjena" [online] u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: ususret izazovima pregovora*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert, 1-28. Dostupno na: [<http://www.ijf.hr/Eu3/ott.pdf>].

⁶⁰ Leppee Fraize, P., 2006. "Komuniciranje Evrope: izazovi evropeizacije komunikacije" u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: izazovi sudjelovanja*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert.

administracije, dok će se na rashodovnoj strani ulagati dodatni napor u smjeru daljnjeg unaprjeđenja kontrole i efikasne potrošnje proračunskih sredstava. U kontekstu makroekonomske stabilnosti, fiskalna politika koja podrazumijeva smanjenje fiskalnog deficita za 0,7 posto BDP-a u srednjoročnom razdoblju, izravno će utjecati na smanjenje udjela javnog duga u BDP-u. Pritom je važno naglasiti da će se nastaviti s poduzimanjem konkretnih mjera usmjerenih na jačanje upravljanja javnim dugom. S druge strane, država će i dalje svoje potrebe primarno financirati na domaćem financijskom tržištu i time utjecati na njegov daljnji razvoj. Smanjenjem fiskalnog deficita te njegovim financiranjem na domaćem financijskom tržištu država će dati svoj doprinos usporavanju rasta inozemnog duga.

Središnja banka nastavit će provoditi politiku upravljano fluktuirajućeg tečaja u svrhu zadržavanja stabilnosti cijena u razdoblju do ulaska u Europsku uniju. Kako bi se ublažile prekomjerne fluktuacije tečaja kune središnja banka provodi devizne intervencije pri čemu ne postoji unaprijed utvrđena donja ili gornja intervencijska točka. Dodatna kunska likvidnost kreirana deviznim intervencijama sterilizirana je visokom stopom obvezne pričuve, a uz opću pričuvu postoje i minimalno potrebna devizna potraživanja. S obzirom na visoku razinu inozemnog duga, koji je u najvećem dijelu generiran od strane banaka, uvedena je i granična obvezna pričuva koja se obračunava na porast inozemnih obveza. Ovisno o tome koliko će okolnosti dopuštati, središnja banka će jačati tržišno orijentirane instrumente monetarne politike, pri čemu će voditi računa o prilagodbi instrumenata monetarne politike instrumentima Europske središnje banke.

Jedno od ključnih područja u okviru komplementarnih mjera predstavlja stvaranje društva temeljnog na znanju. Znanje predstavlja ključan resurs suvremenog gospodarskog razvoja i preduvjet ubrzanog gospodarskog rasta. Vlada će znatan dio napora usmjeriti na poticanje stvaranja, vrednovanja i korištenja novih znanja i tehnologija. U svrhu toga predviđene su mjere reforme u sektoru odgoja, obrazovanja i znanosti te mjere poticanja stjecanja i prijenosa znanja.

Što se tiče domena monetarne politike, osnovni cilj Hrvatske narodne banke (HNB) jest postizanje i održavanje stabilnosti cijena. U nastojanju da ostvari svoj cilj, HNB je velikim dijelom usmjeren na osiguravanje stabilnosti tečaja kune prema euru. Naime, u malim otvorenim i visoko euriziranim gospodarstvima, kao što je hrvatsko, cijene su osjetljive na promjene tečaja, a tako i inflacijska očekivanja.

Hrvatska narodna banka provodi politiku tzv. upravljano-fluktuirajućeg tečaja, što znači da tečaj kune prema euru poglavito određuju silnice ponude i potražnje na deviznom tržištu.

HNB se povremeno uključuje u njegov rad gdje putem deviznih aukcija, kupujući odnosno prodajući devize od poslovnih banaka, nastoji spriječiti prekomjerna kolebanja tečaja, pri čemu središnja banka nije unaprijed utvrdila donju i gornju intervencijsku točku.

Fiskalna politika Republike Hrvatske usmjerena je na dva temeljna strateška cilja: održavanje makroekonomske stabilnosti i poticanje gospodarskog rasta. U tom smislu, fiskalna prilagodba i prateće smanjenje deficita te strategija zaduživanja države na domaćem financijskom tržištu predstavljaju glavne odrednice hrvatske fiskalne politike.

Fiskalna prilagodba praćena je znatnim napretkom u povećanju transparentnosti i upravljanju proračunom. Naime, u proteklom razdoblju uvedena je kontrola nad kvazifiskalnim operacijama i potencijalnim obvezama, pojačano je objavljivanje podataka te su osnovani odjeli interne revizije kod svih proračunskih korisnika u središnjoj državi. Nastavljeno je proširivanje jedinstvenog računa Državne riznice pa su stoga naknade za ceste Hrvatskih cesta i Hrvatskih autocesta uključene u jedinstveni račun od 1. siječnja 2006. Također, promijenjena je strategija zaduživanja države preusmjeravanjem na domaće izvore te je poboljšano sveukupno upravljanje javnim dugom. S druge strane, poduzete su brojne mjere jačanja porezne administracije koje su zajedno s povećanom ekonomskom aktivnošću rezultirale povećanjem prihoda proračuna. Osnovno polazište gospodarske politike Republike Hrvatske u području cijena jest slobodno formiranje cijena dobara i usluga te se u skladu s time cijene dobara i usluga formiraju slobodno prema tržišnim uvjetima. Ipak, postoje određene iznimke za pojedine gospodarske djelatnosti gdje je formiranje cijena još uvijek regulirano od strane državnih tijela na nacionalnoj i lokalnoj razini u svrhu sprječavanja monopola te zaštite potrošača s niskim dohocima. Administrativno reguliranje cijena odnosi se na sljedeća dobra i usluge: ukapljeni naftni plin, prijevoz putnika u unutarnjem željezničkom prijevozu, javni prijevoz redovitim obalnim prijevozom na državnim linijama, poštanska dostava standardnih pisama, dopisnica i službenih obrazaca. Samo pravne osobe u vlasništvu Republike Hrvatske (Hrvatske željeznice d.o.o., Jadrolinija d.d., Narodne novine d.d.) podliježu mjerama regulacije cijena za spomenuta dobra i usluge, osim za ukapljeni naftni plin, dok ostali proizvođači i ponuđači usluga, koji proizvode iste proizvode ili pružaju iste usluge nisu u sustavu reguliranih cijena. Sustav administrativno reguliranih cijena javnih usluga kao što su centralno grijanje, opskrba vodom, odvodnja, gradska čistoća, distribucija plina te javni prijevoz primjenjuju tijela lokalne samouprave. Usvajanje zakona i regulative u području energije i telekomunikacija doveli su do napuštanja kontrole cijena za te usluge, uz osnivanje specijalnih regulatornih tijela. Dakle, za te aktivnosti cijene nisu administrativno regulirane, već se reguliraju putem regulatornih tijela kao što su Hrvatska energetska

regulatorna agencija, Hrvatska agencija za telekomunikacije, Vijeće Hrvatske radiotelevizije itd. Također, u skladu sa Zakonom o prijevozu u linijskom i povremenom obalnom pomorskom prometu, osnovana je Agencija za obalni linijski pomorski promet koja je odgovorna za usuglašavanje liste cijena usluga koje se tiču javnog prijevoza putnika u redovitom obalnom pomorskom prometu na državnim linijama.⁶¹

Sposobnost i suočavanje s pritiscima konkurencije EU-a

Hrvatsko društvo provodi reformu odgojno-obrazovnog sustava nastojeći osigurati bolju kvalitetu znanja i vještina prilagođenih potrebama hrvatskog društva, tržišnog gospodarstva, kulture življenja, a u skladu s načelima Europske obrazovne politike kojoj je cilj kroz cjeloživotno učenje stvoriti uspješno društvo znanja. Reforma je utemeljena na novim obrazovnim standardima, promjenama nastavnih planova i programa, Nacionalnom kvalifikacijskom okviru i rasterećenju kurikuluma. Kurikularnu reformu mora pratiti izgradnja te modernizacija postojećih obrazovnih institucija, opreme i drugih uvjeta u kojima se odvija obrazovni proces. Glavni su ciljevi reforme hrvatskog obrazovnog sustava rasterećivanje učenika osnovnih i srednjih škola, decentralizacija škola i povećanje njihove autonomije kao i poticanje trajnog profesionalnog usavršavanja nastavnika i svih djelatnika zaposlenih u obrazovanju, razvoj strategija upravljanja odgojno-obrazovnim sustavom te osiguranje društvene povezanosti kroz odgoj i obrazovanje.

U hrvatskom se gospodarstvu bilježi niska i relativno stabilna stopa inflacije, pri čemu je politika održavanja stabilnosti nominalnog tečaja kune prema euru glavno sidro domaćih inflacijskih očekivanja te utječe na stabilnost cijena potrošačkih dobara i sirovina koja se uvoze iz euro područja. Tijekom 2005. godine, došlo je do određenog ubrzavanja inflacije potrošačkih cijena tako da je prosječna godišnja stopa inflacije u 2005. godini, dosegla razinu od 3,3 %, što je bilo za 1,2 postotna boda više u usporedbi s 2004. godinom. Rast inflacije u 2005. godini, bio je umnogome posljedica šokova na strani ponude, koji su bili prisutni i na domaćem tržištu (na tržištu prehrambenih proizvoda) i na svjetskom tržištu (snažan rast cijena sirove nafte i naftnih derivata). Na ubrzavanje inflacije potrošačkih cijena u 2005. godini, znatno je utjecalo i povećanje određenih administrativno reguliranih cijena

---

⁶¹ Ott, K., 2005. "Hrvatska i Evropska unija: pridruživanjem do promjena" [online] u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: ususret izazovima pregovora*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert, 1-28. Dostupno na: [<http://www.ijf.hr/Eu3/ott.pdf>].

(električne struje, najamnina i zdravstvenih usluga). Unatoč tome, može se ocijeniti da je prosječna godišnja stopa inflacije u 2005. godini, ostala u zoni niske inflacije, čemu su osim stabilnog tečaja kune prema euru pridonijeli i drugi bitni čimbenici, među kojima izdvajamo umjereni rast osobne potrošnje, umjereni rast nominalnih plaća, rast proizvodnosti rada, smanjenje godišnje stope rasta domaćih cijena industrijskih proizvoda za široku potrošnju (pri proizvođačima), snažnu konkurenciju u trgovini na malo te vanjskotrgovinsku liberalizaciju.⁶²

Sposobnost preuzimanja po osnovi članstva

Prema Izvješću o napretku Republike Hrvatske za 2006. godinu, od strane Komisije Europskih zajednica Republika Hrvatska je ostvarila određeni napredak u usklađivanju nacionalnog zakonodavstva s pravnom stečevinom na području slobodnog kretanja robe. Usklađivanje s pravnom stečevinom iz ovoga poglavlja je u tijeku, ali je potrebno uložiti značajne i trajne napore u smislu usklađivanja hrvatskog zakonodavstva s pravnom stečevinom. Značajan zadatak predstavlja osiguravanje i prilagodba infrastrukture za ocjenjivanje sukladnosti i aktivnosti tržišnog nadzora sa zahtjevima koji proizlaze iz novog i općeg pristupa. Usvajanje i provedba usklađenog horizontalnog zakonodavstva predstavljaju prioritete kao i razdvajanje zadaća između različitih funkcija (normizacije, akreditacije, mjeriteljstva, ocjenjivanja sukladnosti i tržišnog nadzora). Oba prioriteta su ključni elementi za pristupne pregovore u ovom poglavlju.

Radnopravni status stranaca uređen je Zakonom o strancima. Stranci u Republici Hrvatskoj mogu raditi na temelju poslovne ili radne dozvole koju izdaje Ministarstvo unutarnjih poslova, dok Vlada Republike Hrvatske utvrđuje godišnju kvotu radnih dozvola za zapošljavanje stranaca. Državljanima država članica EU-a uživaju povoljniji tretman od državljanima trećih država, na način da se njihove radne dozvole ne uračunavaju u godišnju kvotu (čl. 87. st. 2. t. 2. ZS), dok ključno osoblje trgovačkih društava iz država članica EU-a ne mora imati radnu dozvolu (čl. 95. st. 1. t.1. ZS). Prema Odluci Vlade (NN 153/05) o utvrđivanju godišnje kvote radnih dozvola za zapošljavanje stranaca za 2006. godinu, ukupna godišnja kvota iznosi 1837 radnih dozvola, od čega je 800 radnih dozvola predviđeno za produženje već izdanih radnih dozvola, a 1037 za novo zapošljavanje.

---

⁶² Ott, K., 2003. "Pridruživanje Evropskoj uniji" [online] u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: izazovi ekonomske i pravne prilagodbe*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert, 1-22. Dostupno na: [<http://www.ijf.hr/Eu/ott.pdf>].

U vezi s korištenjem pretpristupnih fondova u cilju razvijanja sposobnosti za preuzimanje obveza, ENIC/NARIC ured je izradio i predstavio projektni prijedlog „Jačanje uloge hrvatskog ENIC/NARIC ureda“ u cilju financiranja iz nizozemskog MATRA pretpristupnog programa pomoći. Opći cilj projekta je jačanje administrativne sposobnosti i pravnog okvira za priznavanje inozemnih kvalifikacija radi povećanja zapošljavanja u Republici Hrvatskoj, usklađivanje s Direktivom 2005/36/EC te stvaranje zajedničke baze podataka. Uprava za obrt u Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva predviđena je kao kontakt-točka za područje priznavanja kvalifikacija. Vezano uz područje obrazovanja, usvajanjem izmjena i dopuna Zakona o osnovnom obrazovanju i izmjena i dopuna Zakona o srednjoškolskom obrazovanju unose se određene izmjene koje olakšavaju obrazovanje djece migranata. U planu su i izmjene i dopune Zakona o priznavanju stranih diploma i kvalifikacija kojima će se uvesti razlikovanje između priznavanja akademskih i stručnih kvalifikacija.

Nastavlja se proces liberalizacije kapitalnih transakcija te su Hrvatska narodna banka i Ministarstvo financija donijeli usuglašeni plan daljnje liberalizacije kapitalnih i gotovinskih transakcija koje su u nadležnosti Hrvatske narodne banke, a temelje se na Zakonu o deviznom poslovanju. Tako je izmjenama i dopunama Odluke o načinu i uvjetima pod kojima rezidenti ulažu u strane vrijednosne papire i udjele u stranim investicijskim fondovima („Narodne novine“ broj 44/2006) Hrvatska narodna banka dodatno liberalizirala kapitalne transakcije u području poslova s vrijednosnim papirima na način da rezidenti ulažu u udjele u stranim investicijskim fondovima bez obveze prethodnog provjeravanja uvjeta uzajamnosti kod Komisije za vrijednosne papire Republike Hrvatske (danas Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga), tj. da li predmetni fond zadovoljava taj uvjet ili ne. Novom Odlukom o uvjetima i načinu otvaranja i vođenja računa nerezidenata u banci („Narodne novine“ broj 124/2006) u potpunosti je liberalizirano gotovinsko poslovanje nerezidenata po njihovim računima u domaćim bankama. Odlukom o izmjeni i dopuni Odluke o unošenju i iznošenju gotovine, čekova i materijaliziranih vrijednosnih papira („Narodne novine“ broj 69/2006) omogućeno je nerezidentima slobodno unošenje i iznošenje gotovine i čekova u kunama pri prelasku državne granice Republike Hrvatske te slobodno slanje gotovine u kunama, strane gotovine i čekova poštanskim i drugim pošiljkama, uz poštovanje propisa kojima je uređeno obavljanje poštanskih usluga u međunarodnom prometu. Time je u potpunosti liberalizirano unošenje i iznošenje strane gotovine i gotovine u kunama u Republiku Hrvatsku i iz Republike Hrvatske za nerezidente. Osim navedenog, Republika Hrvatska ima obvezu dokidanja pojedinih restriktivnih odredbi u drugim zakonima, a koje su ograničavale prekogranična ulaganja u/iz Republike Hrvatske. Tako je donošenjem Zakona o izmjenama i

dopunama Zakona o tržištu vrijednosnih papira („Narodne novine“ broj 138/2006) dokinuta odredba prema kojoj ovlašteno društvo smije ulagati sredstva nalogodavatelja isključivo u vrijednosne papire kojima se trguje na burzama i uređenim javnim tržištima Republike Hrvatske, Europske unije ili zemalja OECD-a, a čime se ograničavala sloboda kretanja kapitala. Ukidanjem Zakona o štedno kreditnim zadrugama te donošenjem novog Zakona o kreditnim unijama („Narodne novine“ broj 141/2006) dokinuta je odredba prema kojoj javni sektor ima povlašteni pristup financijskim sredstvima štedno-kreditnih zadruga.

U okviru potpunog usklađivanja nacionalnog zakonodavstva javnih nabava s pravnom stečevinom Europske unije za područje javnih nabava, za 2006. godinu, bila je predviđena izrada i usvajanje novog zakona o javnoj nabavi te izrada i usvajanje tri podzakonska akta temeljem odredaba Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnoj nabavi (NN, br. 92/2005.). Stoga je u veljači 2006. godine, odlukom Vlade Republike Hrvatske, osnovano radno tijelo za izradu nacрта prijedloga zakona o javnoj nabavi, dok su u Uredu za javnu nabavu Vlade Republike Hrvatske utvrđene radne skupine službenika za izradu nacрта prijedloga zakona o javnoj nabavi te za izradu navedenih podzakonskih akata. Također je osnovana i radna skupina službenika Ureda za izradu strategije razvoja sustava javne nabave u Republici Hrvatskoj.

Posebni zakoni na području prava intelektualnog vlasništva, kao i okviri općeg procesnog i materijalnog zakonodavstva su prema ocjeni Republike Hrvatske usklađeni s odredbama Direktive 2004/48/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. godine, o provedbi prava intelektualnog vlasništva, koje su države članice dužne implementirati u svoja zakonodavstva, te su u njima predviđene mjere pribavljanja dokaza o povredama prava intelektualnog vlasništva, pravo na dobivanje podataka, privremene mjere, konačne mjere, naknade štete, mjere objave kao i presumpcije o autoru i nositeljima srodnih prava. Nastavno na analize koje se trenutno provode u Republici Hrvatskoj, odlučit će se o implementaciji viših standarda provedbe prava intelektualnog vlasništva od onih koje su države članice dužne implementirati prema Direktivi 2004/48/EC. Eventualne izmjene zakonodavstva, ocjeni li se to potrebnim u konzultacijama s Europskom komisijom i državama članicama, planiraju se za III. kvartal 2007. godine. Nakon donošenja novog Zakona o državnim potporama iz 2005. godine („Narodne novine“, br. 140/05) krajem 2005. godine, čiji je nositelj bilo Ministarstvo financija, u svibnju 2006. godine, stupila je na snagu i nova Uredba o državnim potporama („Narodne novine“, br. 50/06), čime su ispunjeni najvažniji elementi usklađenja zakonodavstva Republike Hrvatske u području državnih potpora, a vezanih uz poglavlje 8. Politika tržišnog natjecanja. Zakonom su, pored ostalog, uvedena učinkovitija rješenja u

postupku odobravanja državnih potpora sukladno preporukama Europske komisije. Uredbom je određen postupak usklađivanja hrvatskog zakonodavstva o državnim potporama koji u bitnom propisuje objavu izvornih pravila o državnim potporama Europske unije u Narodnim novinama na temelju odluke Vlade Republike Hrvatske. Temeljem članka 3. Uredbe o državnim potporama Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra financija donosi odluke o objavljivanju u Narodnim novinama popisa pravila i pravila iz članka 2. Uredbe o državnim potporama. S obzirom na to da praćenje i priprema objavljivanja ovih pravila zahtijevaju stručno znanje iz područja državnih potpora, ministar financija imenovao je odbor od pet članova koji na stručnoj i tehničkoj razini prati razvoj pravne stečevine u području državnih potpora i priprema objavljivanje istih, posebno pazeći na pitanja provedbe. Krajem listopada 2006. godine, Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o objavljivanju popisa pravila o državnim potporama.

U ožujku 2006. godine Vlada Republike Hrvatske prihvatila je na prijedlog Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja Popis postojećih programa državnih potpora i drugih pravnih akata na temelju kojih su dodjeljivane državne potpore prije stupanja na snagu zakona iz 2003. godine, kao i prijedloge za njihovo usklađivanje. Predmetne programe koji su još uvijek na snazi potrebno je uskladiti s odredbama Zakona o državnim potporama i obvezama preuzetima Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju.

Tijekom 2006. godine provodio se niz mjera za usklađivanje sa standardima Europske unije te kao osnova za to prilagođavano je i zakonodavstvo. Glavnina državne potpore u poljoprivredi provodi se putem Zakona o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu. U 2006. godini Zakon je izmijenjen i dopunjen, a ključne promjene odnose se na daljnje restrukturiranje poljoprivredne potpore u smjeru jačanja uloge stočarstva te postupno usklađivanje sa zajedničkom poljoprivrednom politikom Europske unije. Uveden je pravni temelj za uspostavu sustava dobre poljoprivrede i okolišne prakse, što je u skladu s novim odrednicama zajedničke poljoprivredne politike Europske unije. Značajna pomoć u aktivnostima prilagodbe legislative i institucionalnog okvira pravnoj stečevini EU-a je projekt Svjetske banke „Usklađivanje poljoprivrednog zakonodavstva s pravnom stečevinom Europske unije“ u vrijednosti od 25,5 milijuna eura, kojim će se poljoprivrednom sektoru Republike Hrvatske pomoći u iskorištenju pogodnosti koje proistječu iz pristupanja Europskoj uniji. Projekt je ratificiran u Hrvatskom saboru u listopadu 2006. godine, a ugovoren je za razdoblje od 4 godine.

Zbog velikog opsega izmjena Zakona o hrani vezanih uz usklađivanje s propisima EU-a, umjesto izmjena i dopuna predviđenih za IV. kvartal 2006. godine (NPPEU 2006.) donesena je odluka o izradi novog zakona o hrani. Novi zakon će se usklađivati s propisima Europske unije, kojima se uređuju: područje sigurnosti hrane i hrane za životinje, posebice higijena hrane i hrane za životinje, službena kontrola, genetski modificirana hrana i hrana za životinje, označavanje hrane i politika kvalitete u Europskoj uniji. Nositelji izrade novog zakona su Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva i Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi. Dijelovi propisa koji ne budu propisani u novom zakonu o hrani bit će dio podzakonskih propisa koji će se donijeti temeljem njega. Nadalje, novim zakonom će se redefinirati uloga Hrvatske agencije za hranu koja će imati zadaću procjene rizika i obavještavanja javnosti o rezultatima procjene rizika te će se tako odvojiti proces procjene rizika od upravljanja rizikom sukladno pravilima Europske unije. Novim zakonom će se također stvoriti i pravni temelj za ustrojavanje jednog tijela nadležnog za sigurnost hrane u Republici Hrvatskoj.⁶³

Kada se radi o interesima usmjerenim prema Europskoj monetarnoj uniji⁶⁴, Republika Hrvatska je preuzela neke korake u tom pravcu. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci (NN 135/06) sadrži izmjene zakonodavstva u području monetarne politike potrebne za usklađivanje s pravnom stečevinom EU-a. Prilikom izrade Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o HNB-u izmijenjeni su oni dijelovi postojećeg Zakona za koje je utvrđeno da nisu u skladu s pravnom stečevinom. Ako se tijekom daljnjih aktivnosti vezanih za pristupanje Republike Hrvatske Europskoj uniji utvrdi kako su potrebne daljnje izmjene i dopune Zakona, iste će biti napravljene u narednom razdoblju. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o HNB-u u potpunosti se osigurava neovisnost središnje banke.

Jasno se definira da Hrvatski sabor, Vlada i druga državna tijela ne mogu utjecati na rad HNB-a. Puna osobna neovisnost guvernera i članova Savjeta HNB-a osigurava se izmjenom razloga za razrješenje. Također je ukinuta mogućnost monetarnog financiranja države u slučaju pokrivanja gubitaka HNB-a. Konačno, Zakon sadrži i niz odredbi koje bi trebale stupiti na snagu po pristupanju Republike Hrvatske u Europsku uniju, odnosno danom

---

⁶³ Agenor, P., 2003. "Benefits and Costs of International financial integration: Theory and Facts" World Economy

⁶⁴ Agenor, P., 2003. "Benefits and Costs of International financial integration: Theory and Facts" World Economy

uvođenja eura kao novčane jedinice Republike Hrvatske, a koje omogućuju uključivanje Hrvatske narodne banke u Europski sustav središnjih banaka. U prosincu 2006. godine, donesen je novi Zakon o kreditnim unijama (NN 141/2006). Donošenjem ovog zakona rješava se problem povlaštenog pristupa financijskim institucijama u segmentu koji se odnosio na članak 10. Zakona o štedno-kreditnim zadrugama.⁶⁵

Glavni ciljevi fiskalne politike uključuju jačanje gospodarskog razvoja i održavanje makroekonomske stabilnosti koja se u prvom redu odnosi na stabilizaciju inozemnog i javnog duga. U skladu s time tijekom 2005. godine nastavljena je značajna fiskalna prilagodba započeta još u 2004. godini. Tako je ukupno neto zaduživanje opće države prema ESA 95 metodologiji uspješno smanjeno na 2,9 % BDP-a već u 2005. Takva kretanja upućuju na znatnu fiskalnu konsolidaciju praćenu velikim napretkom u području fiskalnog upravljanja i transparentnosti.

Fiskalni deficit većim je dijelom financiran novim zaduživanjem na domaćem tržištu, a manjim dijelom kapitalnim prihodima. U skladu s time, dug opće države koji uključuje dug državnog proračuna, izvanproračunskih korisnika te jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave je na kraju 2005. godine iznosio 101,2 milijarde kuna ili 44,2 % BDP-a. U odnosu na prethodnu fiskalnu godinu, vidljivo je značajno međugodišnje usporavanje rasta duga opće države i to s 14 % zabilježenih u 2004. godini na 9 % u 2005. godini. Cjelokupno povećanje duga opće države u 2005. godini bilo je rezultat povećanja unutarnjeg duga čime je nastavljena orijentacija države na domaće izvore financiranja.⁶⁶

U godinama do ulaska u Europsku uniju, Hrvatska narodna banka nastavit će provoditi politiku tzv. upravljano-fluktuirajućeg tečaja s ciljem ostvarenja stabilnosti cijena. HNB intervenira putem deviznih aukcija kupujući i prodajući devize od poslovnih banaka u nastojanju da ublaži prekomjerna kolebanja tečaja kune prema euru. Središnja banka nije unaprijed utvrdila donju i gornju intervencijsku točku, već intervenira kako bi spriječila veće oscilacije tečaja. Zbog velikog priljeva kapitala i aprecijacijskih pritisaka dominiraju transakcije na strani otkupa deviza.

---

⁶⁵ Stupanjem na snagu Zakona o kreditnim unijama prestao je važiti Zakon o štedno-kreditnim zadrugama.

⁶⁶ Cuculić, J., Faulend, M., Šošić, V., 2004, „Fiskalni aspekti pridruživanja: Možemo li u Evropsku uniju sa proračunskim deficitom?“, in: Ott, K. (ur.), Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: Izazovi institucionalnih prilagodbi, Institut za javne finansije Friedrich Ebert Stiftung, Zagreb

Zakon o sudovima i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Državnom sudbenom vijeću, s čijom se provedbom počelo u siječnju 2006. godine, propisuju čitav niz odredbi kojima je cilj pravosuđe učiniti boljim i efikasnijim.

Tako je npr. Zakon o sudovima propisivanjem mjerila za ocjenjivanje rada sudaca, kojih je se dužan pridržavati predsjednik suda pri ocjenjivanju ispunjavanja sudačkih obveza, odnosno kojih se dužno pridržavati nadležno sudačko vijeće ocjenjujući rad sudaca nastojalo stvoriti pretpostavku za kvalitetniji i odgovorniji rad sudaca. S istim ciljem je Zakon propisao da za imenovanje suca na viši sud moraju biti ispunjeni uvjeti propisani Zakonom o sudovima, a kandidat pored propisanih uvjeta mora imati stručno znanje i sposobnost za obnašanje sudačke dužnosti koje se utvrđuje ocjenom obnašanja sudačke dužnosti. Zakon propisuje i obvezu stručnog usavršavanja sudaca kroz pravosudnu akademiju, poželjno i druge oblike usavršavanja. Ujedno su Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o Državnom sudbenom vijeću izmijenjene odredbe o odgovornosti sudaca, te su dograđene odredbe koje stegovni postupak protiv sudaca čine bržim i ekonomičnijim. Naime, ovim izmjenama stegovni postupak provodi Stegovno vijeće. Konačnu odluku o odgovornosti suca donosi Državno sudbeno vijeće. Odredbama navedenih Zakona stvorene su zakonske pretpostavke za otvoren i transparentan sistem zapošljavanja odnosno imenovanja sudaca.

Trgovinska politika Republike Hrvatske u najvećoj mjeri je određena članstvom u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji (WTO), te sklopljenim Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju kao i ostalim ugovorima o slobodnoj trgovini. Republika Hrvatska je u 2006. godini, nastavila provoditi svoju trgovinsku politiku u skladu s preuzetim obvezama.

Temeljem Zakona o carinskoj tarifi („Narodne novine“ br. 61/00 i 117/00) Vlada Republike Hrvatske, najkasnije do kraja studenog tekuće godine, donosi Carinsku tarifu za sljedeću godinu a koju u zajedničkoj suradnji pripremaju Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstvo financija – Carinska uprava te Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva. Carinska tarifa uzima u obzir obveze Republike Hrvatske koje proizlaze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, iz članstva u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji (WTO) kao i drugih međunarodnih ugovora koje je sklopila s ostalim državama. Uredba o carinskoj tarifi za 2007. godinu, donesena je na sjednici Vlade Republike Hrvatske održanoj 30. studenog 2006. godine.

U 2006. godini pripremljen je Nacrt prijedloga zakona o trgovini, koji je trenutačno u fazi dodatnih konzultacija. Novim Zakonom o trgovini bit će obuhvaćeni, između ostalog, uvjeti za obavljanje trgovine s inozemstvom, kao i zaštitne mjere pri uvozu i izvozu.

Danom ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju odredbe novog Zakona o trgovini koje reguliraju trgovinsku politiku i poslovanje s inozemstvom bit će stavljene izvan snage jer će stupanjem u članstvo Republika Hrvatska biti obvezna preuzeti zajedničku trgovinsku politiku Europske unije. Republika Hrvatska je sklopila i primjenjuje devet ugovora o slobodnoj trgovini: s državama članicama EU-a, državama CEFTA-e, članicama Srednjoeuropskog ugovora o slobodnoj trgovini (CEFTA), te Albanijom, Bosnom i Hercegovinom, Moldovom, Srbijom i Crnom Gorom, Turskom i UNMIK/Kosovom. Pregovori o proširenju, izmjeni i dopuni CEFTA ugovora završeni su, a ugovor je parafiran 9. studenog 2006. godine, te potpisan 19. prosinca 2006. godine. Ovaj ugovor će nakon stupanja na snagu zamijeniti niz bilateralnih ugovora o slobodnoj trgovini te učiniti značajan korak u smjeru jačanja ekonomskih veza i povećanja međusobne trgovine, ali i poticanja ulaganja u zemlje članice CEFTA-e. Ugovor o proširenju i izmjeni i dopuni CEFTA-e, osim uobičajenih područja uključenih u ugovore o slobodnoj trgovini, sadrži i područja suradnje u tehničkim preprekama trgovini, tržišnom natjecanju, poticanju i zaštiti ulaganja, te trgovini uslugama.⁶⁷

Četvrti dio

Ispunjavanje kriterija – zatvaranje pregovora o pristupanju s Europskom unijom

*1. Pristupanje u punopravno članstvo*⁶⁸

Kada se pregovori privremeno zatvore u svim poglavljima, Europsko vijeće u svojim zaključcima uobičajeno obilježava dovršetak pregovora s državom kandidatkinjom. Rezultati pregovora zatim se ugrađuju u odredbe nacrtu Ugovora o pristupanju, u čijoj izradi sudjeluju predstavnici država članica i institucija Europske unije te predstavnici države kandidatkinje.

Nakon postizanja dogovora između Europske unije i države kandidatkinje o tekstu nacrtu *Ugovora o pristupanju* tekst se upućuje u odgovarajući postupak u institucijama i državama članicama Europske unije te državi kandidatkinji. Na temelju nacrtu ugovora, a prije njegova

---

⁶⁷ Štulhofer, A., 2006. "Euroskepticizam u Hrvatskoj: s onu stranu racionalnosti?" u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: izazovi sudjelovanja*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert

⁶⁸ Arabella Thorp, 2011., Croatia: the closing stages of EU accession, House of Commons Library

potpisivanja, Europska komisija mora donijeti konačno mišljenje o zahtjevu za članstvo države kandidatkinje, Europski parlament dati suglasnost, a Vijeće na kraju donijeti jednoglasnu odluku o prihvaćanju nove države članice i njezina zahtjeva za članstvo. Država kandidatkinja otada se smatra državom pristupnicom.

Ugovor potpisuju najviši dužnosnici država članica Europske unije i države pristupnice te se Ugovor upućuje u postupak potvrđivanja (ratifikacije) sukladno ustavnim odredbama svake od država potpisnica.

Nakon potpisivanja Ugovora o pristupanju država pristupnica počinje sudjelovati u radu tijela Vijeća Europske unije i Europskoga parlamenta kao aktivni promatrač.

Da bi Ugovor o pristupanju stupio na snagu, trebaju ga potvrditi (ratificirati) parlamenti država članica i države pristupnice. Prije potvrđivanja Ugovora o pristupanju većina država pristupnica provodi i referendum na kojem građani donose konačnu odluku o ulasku države u članstvo Europske unije.

Stupanjem na snagu Ugovora o pristupanju uobičajeno na utvrđeni datum, pod uvjetom da je dovršen proces ratifikacije, država pristupnica postaje članica Europske unije.⁶⁹

2. Republika Hrvatska okončala pregovore o pristupanju s EU-om

Bruxelles, 30. lipanj 2011. godine, je postao povijesno važan datum za Republiku Hrvatsku. Naime na trinaestom sastanku Međuvladine konferencije o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji na ministarskoj razini zatvoreni su pregovori u poglavljima 8 - Tržišno natjecanje, 23 - Pravosuđe i temeljna prava, 33 - Financijske i proračunske odredbe te 35 - Ostala pitanja. Time je zatvoreno svih 35 poglavlja te su formalno okončani pregovori za pristupanje Republike Hrvatske Europskoj uniji.

Sastanak Međuvladine konferencije o pristupanju održan je na ministarskoj razini. Izaslanstvo Republike Hrvatske predvodio je voditelj Državnog izaslanstva za pregovore o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji, potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova i europskih integracija Gordan Jandroković. Međuvladinom konferencijom predsjedao je János Martony, ministar vanjskih poslova Mađarske. Na strani Europske unije sudjelovao je povjerenik Europske komisije za proširenje i europsku politiku susjedstva Štefan Füle te

---

⁶⁹ www.eu-pregovori.hr

predstavnicima država članica Europske unije iz stalnih predstavništava pri EU-u u Bruxellesu uz predstavnike Glavnog tajništva Vijeća.⁷⁰

3. Europska unija – bolje ili lošije rješenje za Republiku Hrvatsku

Republika Hrvatska je uspješno došla do završetka pregovora s Europskom unijom i po tko zna koji put tražilo se donošenje sudbonosne odluke za hrvatske građane, da li su za pristupanje Europskoj uniji ili ipak ne.

Kako je Republika Hrvatska oduvijek bila dio Europe, građanstvo je smatralo da ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju neće donijeti puno novoga. Članstvo u EU-u nudi niz pozitivnih stvari. Europska unija je ekonomska i politička unija 27 država članica koja im omogućava ostvarivanje zajedničkih ciljeva – uravnoteženog gospodarskog i društvenog razvoja, visoku razinu zaposlenosti i zaštitu prava i interesa njihovih građana. Zato članstvo u Europskoj uniji ne bi trebalo biti cilj sam po sebi, već izraz orijentiranosti prema europskim vrijednostima. Ono je ujedno i poticaj Hrvatskoj da poduzme reforme koje su važne za dobrobit njezinih građana – npr. borba protiv korupcije, uvođenje pravne države, jačanje pravosudnog sustava, uvođenje veće učinkovitosti u javnu upravu itd. Povećat će se mogućnost studiranja i rada u drugim zemljama Europske unije, a hrvatski će građani moći uživati i u pogodnostima slobodnog kretanja kapitala, rada i ljudi.

Primjeri nekih od mnogobrojnih aktivnosti koje je Europska unija poduzela za građane EU-a u 2010. godini su: jačanje financijskih tržišta, zapošljavanje i potpora malim tvrtkama, ravnopravniji sudski postupci, sigurnija opskrba energijom, zaštita djece i brza reakcija na katastrofe.

Međutim, postoje i mnogi problemi o kojima se slabo govori i gotovo ne raspravlja u javnosti. Jedan od bitnih za Republiku Hrvatsku je i demokratski deficit koji prati Europsku uniju. Potpuno birokratizirana struktura koja upravlja Europskom unijom ne može biti jamstvo daljnje demokratizacije Republike Hrvatske. U središtu rasprave o demokratskom deficitu Europske unije nalazi se uvjerenje da je europski integracijski proces ugrozio demokraciju na razini država članica zato jer je na nacionalnoj razini, gdje demokratske procedure postoje, doveo do smanjenja opsega političkog odlučivanja, istovremeno, na nadnacionalnoj razini

---

⁷⁰ www.eu-pregovori.hr

Unije demokratske procedure nisu dovoljno razvijene. Primarno opredjeljenje Republike Hrvatske je demokracija i zbog toga primarna opcija koja se zagovara jest demokratska Republika Hrvatska u demokratskoj Europi.⁷¹

4. Negativne konotacije pristupanja EU-u

Vaclav Klaus navodi «10 točaka» negativnih konsekvenci po zemlju koja pristupa u Europsku uniju. Vaclav Klaus u svojoj publikaciji „10 točaka“ upozorava da ulaskom u Europsku uniju nacionalne države prestaju postojati, postaju regije ili provincije te gube suverenitet. Češki predsjednik je nedavno izjavio da je ulazak Republike Češke u Europsku uniju bio jedna od njezinih najvećih povijesnih grešaka.

One su:

Točka 1: Europska unija postat će država i imat će sve osnovne odlike jedne države. Imat će svoj ustav, svoje građane, svoj teritorij, svoje vanjske granice, svoju valutu, svoga predsjednika, svoga ministra vanjskih poslova itd. Imat će svoju zastavu, himnu i državni praznik.

Točka 2: U toj novonastaloj državi federalnog tipa trenutne zemlje članice bit će obične regije ili provincije.

Točka 3: Ustav države Europske unije bit će nadređen ustavima zemalja članica. Čak će i cjelokupni pravni poredak Europske unije biti nadređen pravnom poretku zemalja članica.

Točka 4: Izraz ustavni ugovor kao takav je neprecizan i samo privremen. Ovaj će dokument biti ugovor među suverenim državama samo dok kao ugovor ne bude potvrđen u zemljama članicama. Tada će taj dokument postati pravi ustav.

Točka 5: Pojam zajedničkoga suvereniteta koji je dosad bio prevladavajući, u današnjoj je staroj Europskoj uniji napušten i umjesto njega je stvoren nov paneuropski suverenitet.

---

⁷¹ Kaliterna Lipovčan, Lj. i Prizmić-Larsen, Z., 2006. “Kvaliteta življenja, životno zadovoljstvo i osjećaj sreće u Hrvatskoj i europskim zemljama” u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: izazovi sudjelovanja*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert.

Države u novoj Europskoj uniji gube svoje, dosad, ekskluzivno pravo za stvaranje svojih vlastitih zakona.

Točka 6: Građani zasebnih zemalja članica postat će građani države Europske unije s direktnim pravima i obvezama ove europske države.

Točka 7: Zemlje članice moći će primjenjivati one ovlasti koje će im Europska unija prepustiti, a ne obratno, što je bila izvorna ideja europskih integracija. Izvedene (sekundarne) zakonske odluke Europske unije bit će nadređene izvornim (primarnim) zakonskim odlukama zemalja članica.

Točka 8: Europska unija, a ne zemlje članice, sklapat će međunarodne ugovore s ostalim državama.

Točka 9: Važnost manjih zemalja članica, što znači i same Republike Češke, umanjuju se glasačkim postupcima (u usporedbi s trenutnom situacijom koja je rezultat Ugovora u Nici) ustavnim ugovorom.

Točka 10: Čak i u područjima donošenja odluka, u kojima će zemlje članice u budućnosti zadržati pravo veta, te odluke mogu u bilo koje vrijeme biti podređene glasu većine (dovoljno je da se predstavnici ili premijeri zemalja Europske unije s njime slože, što znači da se može provesti bez mogućnosti da sabori pojedinih zemalja imaju mogućnosti sami o tome odlučivati, da ne spominjemo građane koji bi s time trebali izraziti svoje slaganje).⁷²

5. Pristupanje Republike Hrvatske Europskoj uniji⁷³

Zastupnici Europskog parlamenta su 1. prosinca 2011. godine glasali o davanju suglasnosti Europskog parlamenta o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji. Većinom glasova su odobrili Ugovor o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji te su time omogućili njegovo potpisivanje 9. prosinca 2011. godine. Ministri vanjskih poslova zemalja članica Europske unije su 5. prosinca 2011. godine potvrdili Odluku Europskog parlamenta i time dali pristanak na potpisivanje Ugovora o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji. Potpisivanjem hrvatskog pristupnog ugovora 9. prosinca 2011. godine, u Bruxellesu Republika Hrvatska je dobila status države pristupnice. Ugovor o pristupanju su potpisali tadašnjih 27 država članica. Nakon potpisivanja Ugovora o pristupanju Republika Hrvatska

---

⁷² www.svjetlost-online.com

⁷³ Hrvatska i Europska unija, prednosti i izazovi članstva, internetska stranica: https://www.irmo.hr/wp-content/uploads/2013/11/hrvatska_i_eu_prednosti_izazovi_.pdf

je počela sudjelovati u radu tijela Vijeća Europske unije i Europskog parlamenta u svojstvu promatrača. Na temelju odluke Hrvatskog sabora o raspisivanju referenduma od 23. prosinca 2011. godine, u Republici Hrvatskoj je 22. siječnja 2012. godine, održan referendum o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji. Glasovanju je tad pristupilo 1.959.564 birača. Od toga je za ulazak u Europsku uniju glasovalo 1.229.008 birača (oko 67 % birača), a protiv ulaska 649.490 birača (oko 33 %). Ono što je uslijedilo nakon održanog referenduma je ratifikacija pristupnog ugovora. Hrvatski sabor je 9. ožujka 2012. godine, usvojio Zakon o potvrđivanju Ugovora o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji. Službeno, Republika Hrvatska je 1. srpnja 2013. godine, postala punopravna članica Europske unije.⁷⁴

Peti dio

Budućnost primjene iskustava Republike Hrvatske za integracijski proces Bosne i Hercegovine u Europsku uniju

1. Pristupanje Republike Hrvatske Europskoj uniji – utjecaj na Bosnu i Hercegovinu

Samom činjenicom da Bosna i Hercegovina dijeli najveću dužinu granice s Republikom Hrvatskom i dugi niz godina je bila jedan od najvećih trgovinskih partnera ulazak te zemlje u Europsku uniju je od velikog značaja za Bosnu i Hercegovinu. Članstvo susjedne zemlje u Europskoj uniji je prilika za ubrzanije reforme i rješenje niza otvorenih pitanja. Bosna i Hercegovina i Republika Hrvatska su povijesno, kulturološki, politički i ekonomski povezane i imaju mnogo zajednički dodirnih točaka. To je između ostalog i šansa za rješavanje mnogih neriješenih pitanja između ove dvije zemlje. Također, to će otvoriti mnoge nove mogućnosti u procesu euroatlantskih integracija za Bosnu i Hercegovinu. Imajući u vidu da je Republika Hrvatska pristupanjem u Europsku uniju ušla na jedinstveno tržište rada Europske unije, postojat će obostrani interes za uređivanje odnosa u oblasti rada i zapošljavanja i potreba za angažiranjem radne snage iz Bosne i Hercegovine i ulazak na jedinstveno tržište rada Europske unije. Bosna i Hercegovina ima složenu ustavno-pravnu strukturu, ali će ulazak

---

⁷⁴ Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske, internetska stranica: <http://www.mvep.hr/hr/hrvatska-i-europska-unija/pregovori/>

susjedne zemlje biti prilika da iz njezinog iskustva na putu k Europskoj uniju ubrza ustavne reforme i postupno prilagođava svoje zakonodavstvo europskim principima i standardima. To će biti i prilika za rješavanje nedovršenog ustavnog i institucionalnog uređenja Bosne i Hercegovine sukladno standardima Europske unije.

Bosna i Hercegovina ima mnoga neriješena pitanja s Republikom Hrvatskom, ali će se ti problemi ulaskom susjedne zemlje u Europsku uniju rješavati na relaciji Bosna i Hercegovina – Europska unija. Bosna i Hercegovina ima dosta neriješenih unutarnjih odnosa, i to će biti remetilački faktor u procesu europskih integracija. Bosna i Hercegovina ima neriješena pitanja za susjednom zemljom u oblasti imovinskopравnih odnosa, oblasti energetike, pogranične problematike, inspeksijskih službi i samim tim će posljedice pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji biti iskazane u tim oblastima. Mnoga od tih pitanja između dvije susjedne zemlje su ostala neriješena.

S ekonomskog aspekta ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju imao je pozitivnih i negativnih konsekvenci na Bosnu i Hercegovinu. Kada govorimo o pozitivnim konsekvencama, to se prije svega odnosi na ukupnu trgovinsku razmjenu na relaciji Bosne i Hercegovine i Europske unije i na pozitivnu fiskalnu sliku Bosne i Hercegovine jer je zabilježen rast ukupnog obujma trgovinske razmjene te rast izvoza, što je u konačnici utjecalo na smanjenje vanjskotrgovinskog deficita. Što se tiče negativnih konsekvenci, to se najviše odrazilo na vanjskotrgovinsku razmjenu na relaciji Bosna i Hercegovina – Republika Hrvatska, ali prvenstveno na relaciji Bosna i Hercegovina – CEFTA. Republika Hrvatska je ulaskom u Europsku uniju napustila Srednjoeuropski ugovor o slobodnoj trgovini (CEFTA) i samim tim preuzela ugovorne i trgovinske odnose koje Europska unija ima s trećim zemljama. Od 1. srpnja 2013. godine hrvatski gospodarstvenici za odnose s Bosnom i Hercegovinom primjenjuju Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP). Republika Hrvatska je sve do ulaska u Europsku uniju bila najveći uvoznik u Bosnu i Hercegovinu i važan trgovinski partner u okviru članstva CEFTA-e. Nakon ulaska u Europsku uniju Republika Hrvatska je mogla nastaviti izvoziti u Bosnu i Hercegovinu oko 2/3 svojih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda uz nultu stopu carina. Također, Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju omogućava Bosni i Hercegovini da iskoristi svoje pravo uvođenja carina na strateške grupe proizvoda na preostalu 1/3 uvezenih proizvoda iz Republike Hrvatske u Bosnu i Hercegovinu. Koliko je Republika Hrvatska bila važan trgovinski partner Bosni i Hercegovini najbolje govori podatak da je 2012. godine, do prije ulaska u Europsku uniju, Republika Hrvatska bila najveći uvoznik u Bosnu i Hercegovinu. Kada je riječ o izvozu, bila je na drugom mjestu, odmah iza Njemačke. Nakon ulaska Republike Hrvatske u

Europsku uniju situacija je pogoršana kada govorimo o vanjskotrgovinskim odnosima između ove dvije zemlje. Problem predstavljaju barijere na koje utječu novi standardi između Republike Hrvatske i tržišta Europske unije.⁷⁵

2. Vanjskotrgovinska razmjena Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske prije članstva u Europskoj uniji

U 2010. godini uvoz iz Republike Hrvatske u Bosnu i Hercegovinu je iznosio 1.05 milijardi eura. Izvoz iz Bosne i Hercegovine u Republiku Hrvatsku je iznosio 547,40 milijuna eura i iz toga se vidi da je pokrivenost uvoza izvozom iznosila 52 %. Tijekom 2012. godine Bosna i Hercegovina je ostvarila ukupan obujam trgovinske razmjene u iznosu oko 23,2 milijarde KM. Ukupan izvoz je iznosio 7,9 milijardi eura. Ukupan uvoz je iznosio oko 15,3 milijarde eura. Od tog ukupnog izvoza, izvoz u zemlje CEFTA-e je iznosio 2,5 milijardi KM. Ukupan uvoz iz zemalja CEFTA-e je iznosio 3,8 milijardi KM. Pokrivenost uvoza izvozom sa zemljama CEFTA-e je 64,6 %, odnosno vanjskotrgovinski robni deficit je iznosio 1,3 milijarde KM. Treba istaknuti da je ukupan obujam trgovinske razmjene između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske iznosio 3,3 milijarde KM. Od ukupnog izvoza u zemlje CEFTA-e samo je u Republiku Hrvatsku iz Bosne i Hercegovine izvezeno 1,165 milijardi KM. Ukupan uvoz iz Republike Hrvatske u Bosnu i Hercegovinu je iznosio 2,2 milijarde KM, što je iznosilo 57,9 % ukupnog uvoza iz zemalja CEFTA-e u Bosnu i Hercegovinu.

3. Posljedice pristupanja Republike Hrvatske u Europsku uniju na vanjskotrgovinsku razmjenu između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske

Tijekom 2015. godine Bosna i Hercegovina je ostvarila 24,84 milijarde KM ukupnog obujma robne razmjene. Ukupan izvoz je iznosio 8,98 milijardi KM, dok je uvoz iznosio 15,85 milijardi KM. Ukupan vanjskotrgovinski robni deficit je iznosio 6,86 milijardi KM. Od ukupnog izvoza, izvoz u zemlje CEFTA-e u 2015. godini je iznosio 1,33 milijarde KM, dok je od ukupnog uvoza, uvoz iz zemalja CEFTA-e iznosio 1,95 milijardi KM. Ukupan obujam trgovinske razmjene između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske je iznosio 2,6 milijardi KM. Od toga je izvoz iz Bosne i Hercegovine u Hrvatsku iznosio 0,92 milijarde KM, dok je uvoz iznosio oko 1,67 milijardi KM. Navest ćemo i podatke o ukupnom obujmu trgovinske robne razmjene između Bosne i Hercegovine i Europske unije u 2015. godini, koji je iznosio 16,1 milijardi KM. Od toga ukupan izvoz iz Bosne i Hercegovine u Europsku uniju

---

⁷⁵ Vanjsko politička inicijativa BiH, internetska stranica:

<https://www.yumpu.com/xx/document/read/47313174/ulazak-hrvatske-u-evropsku-uniju-i-posljedice-poljoprivredu-bih>

iznosio je 6,45 milijardi KM, dok je ukupan uvoz iz Europske uniju u Bosnu i Hercegovinu iznosio 9,64 milijarde KM. Iz svega ovoga se vidi da se ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju pozitivno odrazio na ukupnu fiskalnu sliku Bosne i Hercegovine i na ukupnu vanjskotrgovinsku razmjenu. Negativno se odrazio na samu vanjskotrgovinsku razmjenu između Bosne i Hercegovine i Hrvatske i na vanjskotrgovinsku razmjenu Bosne i Hercegovine i CEFTA-e, u kojoj je do pristupanja Europskoj uniji bila i Republika Hrvatska. Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju promijenila se vanjskotrgovinska razmjena između Bosne i Hercegovine i Europske unije, posebno kad je riječ o izvozu iz BiH u Europsku uniju, koja je u 2015. godini povećana za oko 1/3 u odnosu na 2012. godinu, što ide u prilog tezi da je ekonomska budućnost Bosne i Hercegovine u punopravnom članstvu u Europskoj uniji.⁷⁶

Tabelarni pregled obujma trgovinske razmjene između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske u 2012. i 2015. godini, u milijardama KM

Trgovinske razmjene	2012. godina	2015. godina	Nastale promjene
Izvoz u RH	1,1 KM	0,9 KM	-22 % (-0,2 KM)
Uvoz iz RH	2,2 KM	1,7 KM	-22 % (-0,5 KM)
Ukupan obujam trgovine BiH - HR	3,3KM	2,6 KM	-21 % (-0,7 KM)
Izvoz u CEFTA-u	2,5 KM	1,3 KM	-50 % (-1,9KM)
Uvoz iz CEFTA-e	3,8 KM	1,9 KM	-49 % (-3,1KM)
Ukupan obujam trgovine BiH - CEFTA	6,3 KM	3, 2 KM	-49 % (-3,1 KM)
Izvoz u EU	4,6 KM	6,4 KM	+28 % (1,8 KM)
Uvoz iz EU	7,2 KM	9,6 KM	+25 % (2,4 KM)
Ukupan obujam trgovine BiH - EU	11,8 KM	16,0 KM	+26 % (+4,2KM)
Ukupan obujam trgovine BiH -	1,8 KM	3,0 KM	+40 % (+1,2KM)

⁷⁶ Analiza uticaja ulaska Republike Hrvatske U Europsku uniju na ekonomiju Bosne i Hercegovine, internetska stranica: <https://www.ceps.edu.ba/Files/DIT/Godina%202%20Broj%202/1.pdf?ver=1>

ostatak svijeta			
Ukupan izvoz BiH	7,9 KM	9,0 KM	+12 % (+1,1KM)
Ukupan uvoz BiH	15,3 KM	15,8 KM	+3 % (+0,5KM)
Ukupan obujam vanjsko trgovinske razmjene BiH	23,2 KM	24,8 KM	+6,5 % (+1,6KM)

Sve navedeno pokazuje da je obujam trgovinske razmjene između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske manji za 21 % u odnosu na 2012. godinu, odnosno za oko 0,7 milijardi KM. Izvoz u Republiku Hrvatsku bilježi pad od 22 % odnosno manji je za 0,2 milijarde KM, dok uvoz također bilježi pad postotne stope od 22 % i manji je za oko 0,5 milijardi KM. Prema statističkim podacima Agencije za statistiku BiH ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju i samim tim izlazak iz članstva CEFTA-e se najviše odrazio na trgovinsku razmjenu koja u 2015. godini, bilježi pad za 49 % (-3,1 milijarde KM) u odnosu na 2012. godinu, kad je Republika Hrvatska bila stalna članica CEFTA-e. Ukupan izvoz u CEFTA-u bilježi pad od 48 % (1,2 milijarde KM), dok ukupan uvoz iz CEFTA-e bilježi pad od 50 % (1,9 milijardi KM). Bosna i Hercegovina je i dalje najvažniji trgovinski partner Republici Hrvatskoj, iako se iz svega vidi da je nakon ulaska te susjedne zemlje u Europsku uniju vanjskotrgovinska razmjena između dvije zemlje znatno smanjena. Bosna i Hercegovina je važna država za izvoz za Republiku Hrvatsku, s obzirom na to da se 70 % izvoza u članice CEFTA-e odnosi na izvoz u Bosnu i Hercegovinu (mlijeko i mliječni proizvodi). Ono što je pozitivno je ukupna trgovinska razmjena Bosne i Hercegovine i Europske unije, koja u 2015. godini, u odnosu na 2012. godinu, bilježi rast trgovinske razmjene za 26 % odnosno trgovinsku razmjenu veću za 42 milijarde KM. Ukupan izvoz u Europsku uniju je veći za 28 % odnosno veći je za 1,8 milijardi KM, dok je ukupan uvoz iz Europske unije veći za 25 % odnosno za 2,4 milijarde KM.⁷⁷

Iz svega se vidi da za Bosnu i Hercegovinu put europskih integracija nema alternativu. Ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju je neosporno pozitivan signal i za cijelu regiju, ali prvenstveno za Bosnu i Hercegovinu, i iskustva susjedne zemlje će biti od velike koristi.

---

⁷⁷ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine; internetska stranica: <https://bhas.gov.ba/>

Bosna i Hercegovina će na tom putu morati provoditi nužne reforme i imati obvezu kontinuiranog usklađivanja sa zahtjevima Europske unije svojih prehrambenih i poljoprivrednih proizvoda u cilju izvoza svojih proizvoda u Republiku Hrvatsku i Europsku uniju. Ulazak na tržište Republike Hrvatske i Europske unije za ekonomiju Bosne i Hercegovine će biti od izuzetne važnosti. Neosporno da je ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju ostavio posljedice na ekonomiju, a to se prije svega odnosi na trgovinski deficit, ali ekonomija Bosne i Hercegovine treba tražiti sve prilike i mogućnosti za ulazak na hrvatsko tržište, a posebno tržište Europske unije, koje je 200 puta veće od hrvatskog tržišta.

Bosna i Hercegovina i Republika Hrvatska su prvi susjedi i odnosi između ove dvije zemlje su uvijek bili na visokoj razini, i na neki način su međusobno ovisni prvenstveno zbog njihovog geostrateškog položaja. Iako ove dvije zemlje dijele granicu, ono što predstavlja problem kad je u pitanju konkurentnost bosanskohercegovačkih proizvoda na hrvatskom tržištu je nedovoljan broj graničnih prijelaza koji imaju adekvatnu opremu koja ispunjava standarde Europske unije, a kojima se može vršiti propisana i prema standardima EU-a definirana kontrola prehrambenih proizvoda. Rješenje ovog problema leži u povećanju broja graničnih prijelaza s adekvatnom opremom prema standardima Europske unije. To pitanje treba rješavati između Bosne i Hercegovine, Republike Hrvatske i Europske unije. Na taj način bi došlo do smanjenja trgovinskog deficita jer, kao što je i navedeno, Bosna i Hercegovina i Republika Hrvatska su prije ulaska ove zemlje u Europsku uniju bile najveći trgovinski partneri. Pozitivna stvar za bosanskohercegovačku ekonomiju je to što je ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju povećano tržište za oko 500 milijuna stanovnika, dok se bosanskohercegovačko vanjsko tržište može smanjiti za tržište Republike Hrvatske, koje je brojalo nešto više od 4 milijuna stanovnika. Ulazak susjedne zemlje u Europsku uniju se također može pozitivno odraziti na Bosnu i Hercegovinu u smislu rasta inozemnih investicija u proizvodne pogone hrvatskih tvrtki u Bosni i Hercegovini, što bi samim tim dovelo do rasta carinskih i poreznih stopa, posebno kod prehrambenih proizvoda koji će biti nekonkurentni na tržištu i njihov izvoz iz Republike Hrvatske u Bosnu i Hercegovinu neće biti konkurentan. Pozitivna stvar za Bosnu i Hercegovinu je to što bi s rastom investicija u Bosni i Hercegovini došlo do rasta zaposlenosti i time bi se uvećao izvoz. Povoljna klima za hrvatske investitore imala bi pozitivne efekte na cjelokupni ekonomski rast Bosne i Hercegovine.

Zaključak

U ovom radu se pristupilo multidisciplinarno i pokušala se dati jasna slika na kompletan proces pridruživanja Republike Hrvatske Europskoj uniji. Iz svega navedenog u ovom radu se može vidjeti da je taj euroatlantski put od samih početaka pa sve do stjecanja punopravnog članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji bio dug i težak proces. Brojne su prednosti koje Republika Hrvatska dobiva članstvom u Europskoj uniji, od pozitivnog utjecaja na hrvatsko gospodarstvo, korištenje europskih fondova, primjene zajedničkih politika i propisa Europske unije. Opće je poznato da će ulaskom u Europsku uniju građani Republike Hrvatske moći konkurirati na tržištima rada drugih država članica Europske unije i imati mogućnost zapošljavanja u drugim državama članicama Europske unije. Samim članstvom u Europskoj uniji Republika Hrvatska postaje dio jedinstvenog tržišta rada i hrvatski građani će moći obavljati djelatnost putem osnivanja trgovačkih društava ili podružnica u članicama Europske unije. Doći će do liberalizacije tržišta nekretnina, mogućnosti kupovine nekretnina u zemljama Europske unije. Ulaskom u Europsku uniju dobiva se mogućnost sudjelovanja u sustavu odlučivanja Europske unije, institucijama Europske unije, članstvo samo po sebi donosi bolje uređenu javnu upravu, usklađeno zakonodavstvo, nezavisno sudstvo, pravosuđe, smanjenje korupcije. Kod većine hrvatskih građana po pitanju ovog članstva vladala su pozitivna i negativna mišljenja. Prema jednom istraživanju javnog mnijenja veliki dio građana smatra da je Republika Hrvatska imala velike koristi od članstva, dok s druge strane veliki dio građana nema ni pozitivno ni negativno mišljenje. Kod mnogih građana Republike Hrvatske je vladalo mišljenje da se u trenutku pridruživanja Republike Hrvatske Europska unija suočavala s gospodarskom i financijskom krizom, što je utjecalo na raspoloženje i mišljenje građana na članstvo u Europskoj uniji. Ipak, neosporna je činjenica iz iskustava zemalja koje su ranije postale članice Europske unije da samim članstvom dolazi do pozitivnih refleksija koje se najviše odražavaju na gospodarstvo, gospodarski rast i poboljšanje standarda i kvalitete života građana, ekonomske, teritorijalne i socijalne kohezije. Također korištenjem zajedničkih fondova Europske unije doći će i do financijske stabilizacije jer je opće poznato da se na svaki uplaćeni euro dobiva trostruko više iz zajedničkih fondova Europske unije.

Cilj ovog magistarskog rada je bio i prikazati šta može Bosna i Hercegovine naučiti iz iskustva pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji. Nesporna je činjenica da će ulazak susjedne zemlje u Europsku uniju imati pozitivan utjecaj i snažan signal na ostale zemlje Zapadnog Balkana, kojima predstoji put k članstvu u Europskoj uniji. Ulazak Republike Hrvatske je generalno promijenio poziciju zemalja Zapadnog Balkana kroz poticanje regionalne suradnje i rješavanje pojedinih problema, što je na neki način potaknulo reforme i

stvorilo preduvjete za članstvo u Europskoj uniji i NATO-u za zemlje Zapadnog Balkana. Članstvo Republike Hrvatske je definitivno pomoglo stabilizaciji zemalja „Zapadnog Balkana“ i to je jedan od najvećih uspjeha njezine vanjske politike. Iako je članstvom u Europskoj uniji susjedna zemlja prestala biti dio „Zapadnog Balkana“, kroz gospodarski, politički, regionalni utjecaj ona i dalje ima utjecaj na stabilizaciju regije i pruža snažnu podršku svim zemljama u budućem procesu europskih integracija. Republika Hrvatska će na neki način biti poveznica na relaciji Europska unija i „Zapadni Balkan“. S druge strane, pristupanje ovih zemalja Europskoj uniji uvelike će ovisiti i o sposobnosti njihovih političkih elita da djeluju na institucije i društva u svojim zemljama i sposobnosti provođenja reformi i prihvaćanja standarda i normi kako bi se ubrzao proces euroatlantskih integracija. Buduće članstvo svim zemalja „Zapadnog Balkana“ u Europskoj uniji i NATO-u bi bio velik korak prema trajnoj stabilizaciji regije i eliminaciji svih eventualnih podjela i sukoba u budućnosti.

Kada se konkretno govori o Bosni i Hercegovini, upravo je Republika Hrvatska jedina država članica Europske unije s kojom Bosna i Hercegovina dijeli najdužu granicu od 932 kilometra, i veze između ove dvije zemlje su neraskidive. Republika Hrvatska bi trebala biti primjer Bosni i Hercegovini. Glavna načela Europske unije kao što su sloboda, demokracija i poštovanje ljudskih prava, temeljne slobode i vladavina prava, te temeljna socijalna prava i vrijednosti poput pluralizma, nediskriminacije, tolerancije, pravde, solidarnosti i jednakosti žena i muškaraca su ciljevi kojima Bosna i Hercegovina treba težiti. Ono što bi moglo predstavljati problem za Bosnu i Hercegovinu su unutarnje podjele i sposobnost bosanskohercegovačkih institucija da provedu strukturne reforme u zadanim rokovima, i to predstavlja jedan od unutarnjih čimbenika koji mogu usporavati put Bosne i Hercegovine prema europskim integracijama. Ono što će predstavljati problem u prvo vrijeme članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji je ekonomska suradnja s Bosnom i Hercegovinom jer neće važiti međusobno regulirane povlastice u okviru CEFTA-e, i to će se neosporno odraziti na trgovinski deficit. S druge strane, to će imati pozitivne refleksije koje će se odraziti na tržište Europske unije. Međutim, mnoge druge stvari će pozitivno utjecati na euroatlantski put Bosne i Hercegovine. Republika Hrvatska će putem svojih izaslanstava u institucijama Europske unije podupirati nova rješenja i lobirati za nova ustavna rješenja koja bi mogla dovesti do učinkovitije i funkcionalnije vlasti i pružati potporu za provođenje nužnih reformi i daljnjeg napredovanja prema Europskoj uniji te na neki način imati ulogu katalizatora u procesima europskih integracija. Hrvatski put u Europsku uniju može biti primjer nužnih prilagodbi i reformi u procesu funkcioniranja pravne države i članstva u Europskoj uniji. Uvjet za buduće funkcioniranje Bosne i Hercegovine kao demokratske i europske države je

politički konsenzus tri konstitutivna naroda koji se mora graditi na načelu pune ravnopravnosti, i to može biti jamstvo europskog puta Bosne i Hercegovine i njezinog budućeg članstva u Europskoj uniji. Bosna i Hercegovina treba učiti iz hrvatskog iskustva i snažno raditi na provođenju unutarnjih reformi pravosuđa, borbi protiv korupcije, jačanju institucija i uvođenju čvrste vladavine prava, a sve su to oblasti u kojima je Republika Hrvatska ostvarila veliki napredak i što je u konačnici dovelo do stjecanja punopravnog članstva u Europskoj uniji. Na neki način to treba da bude poticaj i opomena vladajućim bosanskohercegovačkim političkim elitama da se institucije Bosne i Hercegovine reformiraju i osposobe za pregovore o članstvu u Europskoj uniji. Republika Hrvatska kao članica Europske unije bi trebala biti motor i glavni promotor prenošenja iskustava iz procesa europskih integracija na Bosnu i Hercegovinu. Na primjeru iskustva koje je Republika Hrvatska stekla tijekom svog šestogodišnjeg procesa pregovaranja Bosna i Hercegovina bi dosta toga mogla naučiti.

Literatura

1. Bagić, D., Šalinović, A. (2006). Analiza troškova i koristi kao čimbenik potpore građana ulasku Hrvatske u Europsku uniju. u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Europskoj uniji: izazovi sudjelovanja*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert.
2. Boromisa, A. i Samardžija, V., 2006. "Hrvatska i Lisabonska strategija: približavanje ciljevima?" u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Europskoj uniji: izazovi sudjelovanja*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert.
3. European Commission, 2005. *Croatia: 2005 Progress Report* [online]. Available from: [http://ec.europa.eu/enlargement/archives/pdf/key_documents/2005/package/sec_1424_final_progress_report_hr_en.pdf].
4. Jović, I. i Kesner-Škreb, M., 2006. "Reforma državnih potpora u Hrvatskoj" u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Europskoj uniji: izazovi sudjelovanja*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert.
5. Kaliterna Lipovčan, Lj. i Prizmić-Larsen, Z., 2006. "Kvaliteta življenja, životno zadovoljstvo i osjećaj sreće u Hrvatskoj i europskim zemljama" u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Europskoj uniji: izazovi sudjelovanja*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert.

6. Leppee Fraize, P., 2006. "Komuniciranje Evrope: izazovi evropeizacije komunikacije" u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: izazovi sudjelovanja*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert.
7. Maršić, T., 2006. "Brzo pristupanje ili dobro zastupanje? Procjena iskustva pregovora" u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: izazovi sudjelovanja*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert.
8. Mihaljek, D., 2006. "Zdravstvena politika i reforma u Hrvatskoj: kako vidjeti šumu od drveća?" u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: izazovi sudjelovanja*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert.
9. Mihaljek, D., 2006. "Zdravstvena politika i reforma u Hrvatskoj: kako vidjeti šumu od drveća?" u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: izazovi sudjelovanja*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert.
10. Ott, K., 2003. "Pridruživanje Evropskoj uniji" [online] u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: izazovi ekonomske i pravne prilagodbe*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert, 1-22. Dostupno na: [<http://www.ijf.hr/Eu/ott.pdf>].
11. Ott, K., 2004. "Pridruživanje Evropskoj uniji: izazovi institucionalnih prilagodbi" [online] u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: izazovi institucionalnih prilagodbi*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert, 1-18. Dostupno na: [<http://www.ijf.hr/Eu2/Ott.pdf>].
12. Ott, K., 2005. "Hrvatska i Evropska unija: pridruživanjem do promjena" [online] u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: ususret izazovima pregovora*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert, 1-28. Dostupno na: [<http://www.ijf.hr/Eu3/ott.pdf>].
13. Štulhofer, A., 2006. "Euroskepticizam u Hrvatskoj: s onu stranu racionalnosti?" u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: izazovi sudjelovanja*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert.
14. Vasiljević, S., 2006. "Europsko građanstvo" u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: izazovi sudjelovanja*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert.

15. Vidačak, I., 2006. "Lobiranje i kanali utjecaja interesnih skupina u proširenoj Evropskoj uniji: mogućnosti i izazovi za Hrvatsku" u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: izazovi sudjelovanja*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert.
16. Vidas, D., 2006. "O zaštiti osobito osjetljivih europskih mora i potrebi regionalne suradnje u Jadranskom moru" u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: izazovi sudjelovanja*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert.
17. Vlada RH, 2006. *Strateški okvir za razvoj: 2006-2013* [online]. Zagreb: Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU. Dostupno na: [http://www.nhs.hr/download/STRATESKI_OKVIR_ZA_RAZVOJ.pdf].
18. Vlašić, I. i Vlašić Feketija, M., 2006. "Važnost zaštite okoliša u Hrvatskoj u procesu pristupanja Evropskoj uniji" u: K. Ott, ur. *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: izazovi sudjelovanja*. Zagreb: Institut za javne financije: Zaklada Friedrich Ebert.
19. Pomfret, R., „Currency Areas in Theory and Practice“. *Economic Record* , 81
20. R. Ben 2000, *Theories of European Integration*, Palgrave Macmillan
21. Brkić, L.(1995). *Teorije međunarodne ekonomske integracije*, Gordon,Zagreb.
22. Agenor, P., 2003. "Benefits and Costs of International financial integration: Theory and Facts" *World Economy*
23. Arabella Thorp, 2011., *Croatia: the closing stages of EU accession*, House of Commons Library
24. Belke A., Kaas, L., 2004, „Exchange Rate Movements and Employment Growth: An OCA Assessement of the CEE Economies“ *Empirica*, Vol 31
25. Cuculić, J., Faulend, M., Šošić, V., 2004, „Fiskalni aspekti pridruživanja: Možemo li u Evropsku uniju sa proračunskim deficitom?“, in: Ott, K. (ur.), *Pridruživanje Hrvatske Evropskoj uniji: Izazovi institucionalnih prilagodbi*, Institut za javne finansije Friedrich Ebert Stiftung, Zagreb
26. D. Weigall and P. Stirk, 1992, *The Origins and Development of the European Community*, Leicester: Leicester University Press,

27. Grubel, H. G., Lloyd, P. J., 1975, Intra- Industry Trade – The theory and Measurement of International Trade in Differentiated Products, Macmillan Press, London,
28. IRC expert group of the ESCB, 2010, Financial stability challenges in EU candidate countries financial systems in the aftermath of the global crisis.
29. Sadiković, Elmir (2014), Europa regija-kohezijska politika EU i Zapadni Balkan, IKD, Šahinpašić